

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Salacak'tan Metris'e

METRİS KUŞLARI

Erhan İnal

METRİSİN KUŞLARI
(Salacak'tan Metris'e)

Erhan İNAL

Mephisto Basım Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Yayın Yönetmeni: Şahmettin KINA-Hüseyin BAYAT
Yayın Editörü: Murat KAPLAN
Dizgi: Mehtap ÇAĞ
1. Baskı: 2005
Baskı Adedi: 1000
Kapak: Can Grafik – (0212) 501 01 21
Mephisto: 22
İnsanlar, Yaşamlar, Anılar: 2
Basıldığı Yer: Can Matbaacılık
(Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi Kat: 3 No: 15 Topkapı-İstanbul)
Tel: (0212) 613 10 77

© Bu eserin yayın hakları Mephisto Basım Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Yayınevinin izni olmadan basılamaz, cd v.b. şekliyle çoğaltılamaz. Kaynak gösterilecek yazılar dışında alıntı yapılamaz

Genç Mephisto Kitabevi
Caferaga Mah. Muvakkithane Cad.
No: 15 Kadıköy-İstanbul
(0216) 414 35 19
(0216) 414 35 41

Genç Müzik
İMÇ 6 Blok 6311
Unkapanı-İstanbul
(0212) 522 88 90
(0212) 526 00 54

METRİS KUŞLARI

(Salacak'tan Metris'e)

Erhan İnal

Özgürlüğü Kendi Ellerimizle Yakaladık	114
Villa Sahibi Yakalanıyor	118
“Kül Yutmaz” Yaman	120
Veli Balaban	123
İsmail Oral	132
Hatice Dilek	134
(BÖLÜM 2) “Anne, Delidir O, Mutlaka Gelir” Holat Ailesi	139
1991 Tahliyeden Sonra	142
(BÖLÜM 3) 1997 İzmir Holat Ailesi	144
Olumsuzluk Belirtisi Nakil	147
Edirne’ye Yolculuk	150
Metris’e Geri Geldik	152
Bahriye Ana Ve Kasaba	158

ÖNSÖZ

“Salacak’dan Metris’e... Metris Kuşları” dopdolu yaşanan tarihi sürecin anılandır. Hem de öylesine dopdolu ki, her salisesini dün gibi hatırlamamak elde değil.

Bu süreci birlikte yaşadığımız ve halen hayatta olan arkadaşlarımızın o günleri tüm belleklerinde taptaze yaşadıklarına eminim.

Birde o süreci birlikte yaşadığımız ama şu an da aramızda olmayan onlarca, yüzlerce can yoldaşımız, arkadaşımız var.

Bizler hep birlikte çıkmıştık yola; sınırsız, sınıfsız, din, dil, ırk ayrımı olmaksızın kuracağımız tertemiz bir dünya için atılmıştık kavgaya. Biliyorduk bunun kolay olmadığını, biliyorduk düşenler olacaktı bu kavgada, biliyorduk zindanlar, işkenceler, darağaçları ile karşılaşacaktık. Hepimiz bunun bilincindeydik.

“Ben yanmasam

Sen yanmasan

Biz yanmasak

Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?”

Şiariyle çıktık meydanlara

İşte Böylesine dopdolu bir tarihi sürecin anılandır. “METRIS KUŞLARI”

TEPKİDEN BİLİNCE...

Elbette ki hemen hemen hepimiz devrimci mücadele saflarına, sınıf bilincini kavrayarak katılmış değildik. Bu bir süreç meselesidir.

Her ferdin devrimci saflara katılımı değişik neden ve şekilde olmuştur. Kimisi ailesiyle birlikte bu sömürü ve zulüm çarkının içinde yaşayıp görerek, kimisi de farklı bir sınıf ve katman içerisinde olmasına karşın sistemdeki olumsuzlukları tasvip etmeyip araştırma ve incelemeleri sonucunda katılmıştır. Ama sonuç aynıdır: İnsan olma özelliği...

9

İnsanların yaradılış özelliğinde vardır bu. İnsanlık tarihini araştırdığımızda bu gerçeği görmemiz mümkündür. Zaten toplumların ortaya çıkış nedeni de bu değil midir?

İlkel toplum yerini köleci topluma, köleci toplum yerini feodal topluma, feodal toplumda yerini kapitalist topluma bırakmıştır. Sürekli bir değişim ve gelişim yaşanmıştır. Çünkü insanlar yaratılış özelliğinden dolayı iyiyi, güzeli, mutluluğu yakalamak için sürekli arayış içindedir. Kavga da buradan kaynaklanır.

Bu arayış ve değiştirilme sürecinde rahatı yerinde olan-

lar, ellerinde bulundurdukları statükonun yıkılmasına her türlü yöntemi deneyerek karşı koyarlar. Saltanatlarından olacaklardır çünkü. Diğer bir taraftan ise, bu saltanatın altında inim inim inleyen, iliklerine kadar sömürülen ve zulme uğrayan geniş halk yığınları vardır. Bu çelişki ve mücadelenin bilimsel adı sınıflar mücadelesidir. Emek ve sermaye arasındaki mücadeledir.

Fakat sömürücü sınıflar (hakim sınıflar) bu mücadelenin adını sürekli değişik göstermeye, amacından saptırmaya çalışmışlardır. “Gençlik Olayları”, “Anarşizm”, “Terörizm” yakıştırmaları yaparak geniş halk yığınlarını sınıf mücadelesinden uzak tutmak için ellerinden geleni yapmışlar ve halen günümüz koşullarında da yapmaktadırlar.

10

Bunu günümüz koşullarında yaparlarken de ellerinde bulundurdukları her türlü imkanı kullanmayı mubah olarak görüyorlar. Başta iktidarlarını yani parlamentolarını, asker ve polis gücünü, empoze etmek istedikleri kendi gerici faşist “kültür” yollarını; boyalı, basın ve tamamen ahlak çöküntüsüne uğramış TV ve radyolarını en iyi şekilde kullanıyorlar.

Ama tarih bize öyle göstermiştir ki, halkların gücü karşısında hiçbir güç dayanamamıştır. Rusya’da koskoca çarlık alaşağı edilmiştir. Nice krallıklar saltanatları il birlikte yıkılmıştır. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Konumuza gelelim:

Bizim ülkemizde de, tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi sınıf mücadelesi ta başından beri mevcudiyetini koru-

maktadır. Kimi dönem iğmesi düşük, kimi dönem iğmesi yüksek şekilde de olsa süreklilik arz etmiş ve günümüz koşullarına kadar gelmiştir.

Bize 78 kuşağı diyorlar. Çünkü 1978'lerdeki devrimci hareket dalgasının bir öncesi de vardı. 68'lerde dünyada ki ilerici-devrimci ve komünist hareketlerin gelişmesine müteakiben ülkemizdeki sınıf mücadelesinin yükselmesi ve örgütlü hale dönüştürülmesi süreci yaşanmıştı. İğme olarak bu farklılığı (iniş ve çıkışı) söyleyebiliriz ama tarihleri birbirinden kopartıp ayrı ayrı ele alıp değerlendiremeyiz. Çünkü o dönemdeki mücadelenin devamını sürdürdük bizler. Şimdide bizim dönemimizin bir devamı olarak sürdürülüyor.

Bayrak elden ele dolaşıyor. Mustafa SUPHI'lerden alınan bayrak, İbrahim KAYPAKKAYA'lar, Mahir ÇAYAN'lar ve Deniz GEZMİŞ'ler tarafından 1970'lerde taşındı. Bizde onlardan devraldığımız bayrağı taşıdık... şimdi de bu bayrak elden ele dolaşıyor...

Babamın mesleğinden dolayı biz de her memur çocuğunun yaşadığı mağduriyeti yaşadık. İlkokul 1. sınıfı Ankara'da, 2-3. sınıfı Tekirdağ'da, 4-5. sınıfı Çorlu'da, Orta l'i Kars-Sarıkamış'da okudum. Oradan da İstanbul'a geldik. Ne okula, ne derslere, ne de çevreye adapte olabiliyordum. Trakya'da iken oranın şivesini, Kars'ta iken yörenin şivesini kapiyordum. İstanbul'a babaannemlere geldiğimde ise herkes bana şaşkın şaşkın bakıyordu. Şive karmaşası ile karşı karşıyaydım.

Bu dolaşım esnasında beni en çok etkileyen ve dikkatimi çeken, bölge halkları arasındaki yaşam düzeyinin uçurumlara varan farklılığı olmuştu. Çok bariz uçurum vardı yaşam biçimlerinde, Batı da yaşayan halk, diğer bölgede yaşayan halktan çok daha rahattı. Koşulları çok daha iyiydi. Fakir-zengin ayrımı net biçimde gözüküyordu. Çocuk olmama rağmen rahatsız olmuşum.

Kars-Sarıkamış'a gittiğimizde, okul bahçesinde gruplaşma vardı. Bana babamın ne iş yaptığını sordular. "Subay" olduğunu söyleyince, üstleri-başları çok daha düzgün olan çocuklar "bizden biri daha geldi" dediler. Bunların subay ve memur çocukları olduğunu öğrendim. Hepsi daha iri ve besiliydi. Yöre halkının çocukları ise daha zayıf ve çelimsizdi. Fakat daha sempatik, sıcak kanlı, güler yüzlü insanlardı.

Böyle bir ayrıma karşı çıktım. "Tarafsızım" dedim... Tarafsız olmak yoktu. Subay çocukları "sen bizdensin, onlarla konuşmayacak, oynamayacaksın" diye diretiler. Tekrar böyle bir ayrıma karşı olduğumu, onlarla da görüşeceğimi söyledim. "Bizden olmayan, onlardandır" diye bana da düşman oldular. Fakir çocuklara yapılan saldırılarda, fakir çocukların yanında yer aldım, okul idaresi dahi beni disipline çekti: "Neden onlardan yana oluyorsun", "Babanı okula çağıracağız" şeklinde tehditler savurdular. Kısa sürede yöre çocuklarının lideri konumuna gelmişim.

Yıllar sonra devrimci olunca babam bana "senin o zamandan ne olacağın belliydi" demişti.

14'ümü bitirip 15'ime gelirken, İstanbul'a yerleştik..

1975 yıllarıydı. Burada da farklılığın incisini gördüm. Diğer bir yandan ise gazete, kitap vs. okuyarak farklılığın nedenini araştırmaya başladım.

Bulunduğum semtte de devrimciler ve MHP'li faşistler arasında kavga düzeyinde çelişkiler yaşanıyordu. AP'liler de MHP'lilerle birlikte hareket ediyorlardı.

Araştırma yapıyor, her düşünceden insanı görmek istiyordum. İlk önce MHP'ye ve Ülkü Ocakları'na gittim. Oradaki düzensizlik, argo konuşmalar, büyüklerin küçüklere bağırıp çağırması, dil ve milliyetçiliğin ön plana çıkarılması beni olumsuz yönde etkilemişti. Sınıf bilincine vs. sahip olmama karşı halklar arasındaki düşmanlığa karşıydım. Orada ise Alevi'ler ve Kürt'ler düşman olarak gösteriliyordu. Oysa benim çok iyi, temiz, dürüst, namuslu Alevi ve Kürt arkadaşlarım vardı. Bu düşmanlık nedendi? Sünni bir aile'den gelmeme rağmen böylesi düşmanlığa tepkiliydim. MHP beni rahatsız etmişti.

ÜSKÜDAR HALKEVİ SÜRECİ

14

Halkevi'ne gittim. 1974 affından tahliye olan devrimciler ve benden iki-üç yaş büyük olan yeni devrimciler vardı. Hiç de MHP'liler gibi davranmıyorlardı birbirlerine, oldukça saygılı, seviyeli ve hoşgörülü insanlardı. Yüzlerindeki temizlik bile farklıydı; yüzlerinden yürekleri okunuyordu. Kültürlü, okuyan, araştıran yapıları vardı. Yaşım küçük olmasına rağmen sorduğum sorulara sabırlı bir şekilde yanıt vermeye çalışıyorlardı. İnsan ayrımı yoktu onlarda. İnsan olma ile insan olmama ayrımı önemseniyordu. ...

Yaşamım boyunca SALACAK'ın önemli yeri olmuştur benim yüreğimde. Neler neler yaşamadım ki; her adım toprağında bir anım vardır. Buradan uzak olduğum dönemlerde de buram buram burnumda tüter SALACAK...İMRAHOR... salacak gazinosu, plajı ve halkevi bir başkaydı. En önemlisi ise, insanları... Salacak Gazinosu o dönemler ve bizim çocukluğumuzda İstanbul'da ayrıcalıklı bir yerdi. Bütün ünlü sanatçılar, şarkıcılar orada sahne alırlardı. Binlerce insanın nikah ve sünnet düğünü burada olmuştur. Benim sünnet düğünümde Salacak'da yapılmıştı. Üç kardeş sünnet olacakken, kardeşim Ercan: "ben daha küçüğüm, sonra olurum" diyerek kendini kurtarmıştı.

Babamın yıllık izinlerinde Üsküdar'a gelirdik. Anne ve baba

tarafı akrabaların hepsi Üsküdar'da otururlardı. O dönemlerde çekmeye başlamıştı salacak beni: Oralarda büyüdük, mîsket oynadık, topaç çevirdik. En çok hoşuma gidende bilardoydu. Bir seferinde de öyle vurmuşum ki topa, koskoca camı indirmişim.

Gazininonun hemen önünde Salacak Plajı vardı. Sûlalece geldik buraya. Eski İstanbulluların güzel anıları vardır burada. Hele ki, imrahorluların...

Halkevi'de buradaydı. En çok sevdiğim semtte...

Oradaki insanları tanıdıkça, Halkevi'ne daha çok uğrar oldum. Toplumdaki insanlardan çok daha farklılardı, her şeyi sorguluyor ve yorumluyorlardı. Oturup kalkmaları bile özeldi. Çevredeki İnsanlarla ilgileniyor, onlara yardım ediyorlardı. Tiyatro, saz, gitar kursları açmışlardı. Haftada bir-iki gün ülkemin içinde bulunduğu durum üzerine seminerler düzenliyorlardı. Kafamda oluşan soru imlerinin çözümüne buradaki seminerler yardımcı oldu. İlk defa Sankamış'da karşılaştığım ve bir türlü nedenini anlayamadığım insan ayrımının nedenlerini burada çözdüm ve daha önemlisi, bu ayrımın nasıl ortadan kalkması gerektiğini de...

Benim Sankamış'da gördüklerim elbette yüzeyseldi. Daha sonra çok boyutlu olduğunu gördüm.

Kişilerin, bölgelerin sorunu değildi bu, koskoca halkın soruydu. Sınıflar arasındaki bir ayrım ve uçurumdu.

Sendikasız, sigortasız, düzenli ücret almadan çalışıyorlardı işçiler fabrikalarda, atölyelerde ücretli kölelik sisteminden ve onun koruyucularından merhamet bekliyorlardı insanlar. Ama her geçen gün yaraları daha çok açılıyor ve tuzlanıyordu. Çocuklarını okutamıyordu insanlar, güç bela okuma yazma öğreniyorlardı. Her seferinde karşılarına bir engel çıkıyordu okumalarının.

Babalarının aldığı ücret ancak karınlarını doyurabiliyordu. Hatta yarı aç-yarı tok okula gidiyorlardı çocuklar. “Bütçeye Katkı” denerek okullar terk edilip yeni işsizler ortaya çıkıyordu. Okumak istediklerinde ise YÖK yasaları ve ÖSS barajları, okul puan tutmazları ile hayatları karartılıyordu.

Kadınlar da her türlü sömürüyü, baskıyı iki kat daha yoğun yaşıyorlardı.

Kırdan şehre bir göç vardı. “Daha iyi yaşam” diye şehirlere umut bağlamışlardı insanlar. Ama geldiklerinde hüsrarla karşılaşıyorlardı. İş bulamadıkları gibi başlarını sokacakları gecekondu-ları ise devlet tarafından başlarına yıkılıyordu. Sendikası, sigortası ve çok az bir ücretle iliklerine kadar sömürülüyor, yarı aç-yarı tok uyuyordu bu insanlar. “Tabi ki çocukları da yarı aç, yarı tok sınava girince ne beklenirdi? Başarı mı?

Aleviler alevi, Kürtler kurt olduğunu söyleyemiyor, saklanıyorlardı. Aksi taktirde cezalandırılıyorlardı. Böylesi bir süreçti.

Diğer bir yandan ise Koçlar, Sabancılar ve diğer Holding’ler vardı. İşçiler iliklerinin sonuna kadar sömürüldükçe onlar zenginleşiyor ve daha da rahat yaşıyorlardı. Ülkenin “efendi”si onlardı. Ülkenin her türlü zenginliğini yaratan işçi sınıfı, yiyen ise kompradorlar ve toprak ağalarıydı.

Düzen partileri sadece halkı kandırmaktan öte gitmeyip seçimlerde halkın karşısına çıkıyordu. “Halkçı (!) Ecevit” ise aldatmadan öte lakap değildi. En kötüsü de halkın öfkesinin nötr hale getirildiği bir pota görevini görüyordu CHP... Hepsi çıkıp anayasa’nın koruyucuları olacaklarına dair yemin etmiyorlar mıydı?

Halkın çıkarlarını savunmak, halk için mücadele etmek devrimcilerin göreviydi. Örgütlü halk gücü ancak sistemi değiştirebilir ve halkın kurtuluşunu sağlayabilirdi.

Benim için bir sorun vardı; Halkevi legal-demokratik bir ku-

ruluştı, benimse yaşıım küçüktü, Polisin kimlik kontrolü yapması sonucu Halkevi'nin kapanmasına neden olabilirdim. Mutlaka bir çaresini bulmalıyım. Büyükler tarafından defalarca uyarılmama rağmen her fırsatta içeriye giriyordum. Kalıcı çözüm üretmeliydim.

Çözüm bulmuştum: Ailemden aldığım para ile Halkevi'ne çay ocağı aldım. "Çaycılık yapacağım, parasını da Halkevi'ne yardım olarak kullanacağım" diyerek büyükleri iknaya çalıştım. Daha fazla direnemeyip, "hadi bakalım" diyerek kabullendiler.

Bir de devrimci dergilerin sergisinden sorumlu oldum sonra. Bu dergilerin satılması ve dağıtımını düzenledim, çok kısa sürede Halkevi, evim olmuştu. Oradaki insanlar da kardeşim...

Sınıf mücadelesi her geçen gün daha da boyutlanıyor ve faşistler tarafından engellenmeye çalışıyorduk, bu da bizi mücadeleye ve birbirimize daha çok bağlıyordu. Sayımız ise her geçen gün artıyordu.

Kadıköy YDGD ve Üsküdar Halkevi koordineli çalışıyordu. Afişlemeye, gazete dağıtımına birlikte çıkıyorduk.

Üsküdar Halkevi'nde renkli simalar vardı. Bir kısmını yad etmeden geçemeyeceğim.

AZİZ ÇOLAK

Aziz sürekli okumayı, araştırmayı seven fedakar bir devrimciydi. Bardak dibi gözlük kullanırdı. Kendimi örnek olarak aldığım kişiliği vardı.

1978 yılında Üsküdar-Paşakapısı'nda MHP'li faşistlerin kurduğu pusuya düşerek, mücadele arkadaşı Muhsin ALKAN'la birlikte şehit oldu.

Aziz, şehit olduğunda cenazesine katılamadım, çok üzuldüm. Çünkü bende o zaman tutuklanmış ve cezaevindeydim.

HALİS BATUR

Halis abi benden 5-6 yaş büyük olan bir devrimciydi. Şimdi “o dönem okumasını sevmezdim.” demesine rağmen o da çok okuyan, kendisini sürekli yenileyen, katı kuralları olan ciddi, kişilik sahibi bir insandı. Çevresinde seviliyor ve sayılıyordu. Koltuğunun altından da kitabı, dergisi eksik olmazdı.

Onunla ilgili güzel bir anım var. Paylaşmak istiyorum

Salacak'da Halkevi'ne gelip-giden bir kız arkadaşla tanışmış-
tım. Çocukça bir sevgiydi. Bir gün yanma gidip “özel arkadaşın
olabilir miyim?” diye sormuştum. Kız birden ağlamaya başlayın-
ca şaşırmıştım. Koşarak gidip Halis abi'ye şikayet etmiş beni,

Halis Abi beni çağırınca utanarak yanına gittim. “Koçum, bak
kız ağlıyor. Böyle yaşı küçük kızlarla uğraşma. Sen büyü, birlik-
te abla-kız ayarlarız,” diye bana takıldı. Oysa kızacağından kork-
muştum; espri ile beni kırmadan uyardıyı uygun görmüştü.

Halis Abi ile şuanda da görüşüyoruz.

Halen araştıran, yorumlar yapan güzel bir insan. Kendisini
çok severim.

Birde bizim ikizler vardı (Halen de var). Onlarda ilginç tip-
lerdi. Teoman ve ATILLA.

Metrisin Kuşları

Atilla ATAÜN

Teoman ile Atilla tek yumurta ikizi. Yabancı birisinin ilk bakışta ayırması çok zordu. Teoman, Atilla'ya göre oldukça sakın ve ağırdı. Atilla ise her taşın altından çıkardı. Birileri ile takışır, kavga eder sonra da kaçırdı. Bundan haberi olmayan Teoman ise oradan geçince, Atilla niyetine dayak yer veyahut polis tarafından gözaltına alınırdı. Bu arkadaşlarla da halen görüşüyoruz. Onlarda şanslı olanlardan, halen hayattalar...

1977 yılına geldiğimizde Halkevi kitlesi epeyi çoğalmıştı. 1 Mayıs İşçi bayramına hazırlanıyorduk. Afişlemeye yine Kadıköy YDGD, Üsküdar ve Ümraniye Halkevleri birlikte çıkıyorduk. Söğütlüçeşme tren istasyonunda afişleme ve yazılama yaparken polis saldırısına uğradık. Elimde sütkestik kovanı vardı. Polis'in merdivenlerden bana doğru koştuğunu görünce ona doğru koştuğımı döktüm, üstü-başı kestik olmuştu.

Bizi 5-6 kişi gözaltına aldılar o gece. Kadıköy Emniyet Amirliği merkezdeydi. Beni orada bir ağacın gövdesine bağlayıp hortumla ıslamışlardı. Akşama da serbest kalmıştım.

1 MAYIS 1977 “34 ŞEHİT”

1977 yılı mücadele atılım yılı gibiydi. Devrimci örgütlenmeler çığ gibi büyüyor ve kitleselleşiyordu. Hakim sınıflar ise bu gelişmeden oldukça rahatsız oluyordu. Kitle ile devrimcilerin kaynaşması engellenmeliydi. Sivil faşist güçlerin saldırılarını bunu başaramadığı gibi tam tersine daha da katılıma neden oluyordu. İşte bunu gerçekleştirmek için 1977/ 1 Mayıs katliamını planladılar.

21

Yapılacak katliam ile halka ve devrimcilere gözdağı verilecek, kitlelerin devrimcilere katılımı engellenecekti. Nasılsa devrimci örgütlenmeler arasında çelişkiler vardı. Böyle de yaptılar.

“Mao’cularla, Leninistler birbirine girdiler” “Birbirlerini öldürdüler” gibi demogojilerle halkı kandırmaya çalıştılar.

Taksim meydanına 500 bin emekçi akın etti. Merkezi olarak kutlanacaktı 1 Mayıs... Ama sular idaresi ve otellerin üzerine yerleştirilen makineli tüfeklerle kitlenin üzerine yoğun şekilde ateş etmeye başladılar. Diğer bir yandan da panzerler ile kitlenin arasına daldılar.

Ülkemiz tarihindeki en kanlı katliam böylece gerçekleştirilmiş oldu. 34 ilerici-devrimci şehit olurken, yüzlercesi yaralandı. Alanın çıkış noktalarını tutan polis, birde burada coplarla devrimci kitleye saldırdı.

Metrisin Kuşları

İstanbul'un göbeği Taksim'de, insanlığın yüzkarası toplu katliam işleniyordu. Caniler makineli tüfeklerle kan kusuyordu.

16 yaşındaydım o zaman, 3-4 yaralının hastaneye taşınmasında yardımcı oldum. Alandan çıkarken de toplu polis saldırısına maruz kaldım. Vücudumun her yeri coptan dolayı simsiyah olmuştu.

2 Mayıs sabahı Halkevi'nde kayıp araştırılması yapıldı. Bizim Üsküdar bölgesinden kaybımız yoktu. Ama İstanbul'un göbeğinde gündüz gözüyle 34 insan devlet tarafından katledilmişti.

Şehitlerin Anı'sı önünde saygı ile eğiliyorum.

ESARET YILLARININ BAŞLANGICI “1978”

23

Ülkemizdeki boyutlanmaya bağlı olarak Üsküdar’da da saf-
laşmalar iyice belirginleşiyordu. Bu gelişme karşısında MHP-Ül-
kü Ocakları ve Polis’in saldırıları da fütursuzlaşıyordu.

Halkevi’miz bir gece kimliği belirsiz kişiler tarafından (biz bi-
liyorduk) bombalandı. İçeride kimse olmadığı için zan kaybımız
olmamıştı. Ertesi sabah hasarımızın tadilatını yaptık. Fakat bir
daha olmayacak değildi. Yine bombalama ihtimalleri olduğun-
dan geceleri nöbet tutulması kararı alındı. Aradan 13-14 gün
geçmişti; gelen giden yoktu. O gece iki kişi nöbet tutuyorduk.
Her ikimizde 16-17 yaşlarındaydık. Gece ilerleyen saatlere ka-
dar gelen-giden olmadığı için sabaha karşı kestirmeye başladık.

Gözümüzü açtığımda her taraf bembeyazdı. Kulaklarım da
müthiş çınliyordu. Az sonra hemşirelerin koşuşturduğunu fark
ettim. “Neresi burası?” diye sordum. “Numune Hastanesi” diye
yanıt alınca, biz kestirirken bombalandığımızı anladım. Halke-
vi’miz ikinci kez bombalanmış ve biz hastaneye kaldırılmıştık.
Daha sonra öğrendim ki, Halkevi bombalanınca çevredeki bizi
seven insanlar tarafından hastaneye götürülmüşüz.

Bu tür saldırılar Halkevi faaliyetine sekte vuramıyor, aksine
halkın daha çok katılımını sağlıyordu. Çevre halkının yardım ve

çabasıyla Halkevi'miz eskisinden çok daha güzel olmuştu.

Oralardan kopacağım aklıma gelmezdi... Daha çok faydam olmalıydı: Ama bu sınıf mücadelesiydi; ne zaman ne olacağı belli olmazdı. Bir faşist kurşunu da gelebilirdi...

Üsküdar-Bağlarbaşı-Zeynepkamil-Çiçekci-Tunusbağı ve Salacak'ın İmrahor tarafları devrimci hareketlerin yoğun faaliyetlerinin olduğu yerlerdi. Üsküdar İskelesi ve Toygartepe MHP'lilerin denetimindeydi. Ne onlar bizim olduğumuz semtlere gelebiliyorlar, ne de biz onların oralara gidebiliyorduk. Bu mümkün değildi.

1978 Şubat ayının 2. haftasında Paşakapısı civarında MHP flamalı bir aracın dolaştığı haberi gelmişti. Bölgedeki sol görüşlü insanların can güvenliğini sağlamak amacı ile 3-4 arkadaş oraya gittik. MHP flamalı araba bir kahvehane önünde duruyordu. Kahvehaneye gittiğimizde "dışarıdaki arabanın sahibi kim?" diye sorduk. İri-yanı 4 kişi bir masada oturuyordu. "Sahibi biziz, rahatsız mı oldunuz?" diye yanıt verdiler. Biz de onlara buradan gitmeleri gerektiğini, her iki taraf içinde bunun daha iyi olacağını söyledik. Umursamadılar.

Kahvehane dışına çıkıp beklemeye başladık. Birden dışarı çıktılar; ellerini de bellerine attılar. Karşılıklı silahlar çekildi. Silahlar patlamaya başladı. Bizim kaybımız yoktu. Onlardan iki kişi vurulmuş. Gazetelerden birisinin öldüğünü, birisinin yaralanmış olduğunu öğrendik.

Paşakapısı civarında bizi tanıyan birisi ismimizi vermiş. İki gün sonra gece polis tarafından evim basıldı. Karakollar, Emniyet Amirlikleri ve sonunda Siyasi Şube'ye getirildik. Olayın silahını istiyorlardı. Aynı olaydan bir arkadaş daha vardı şubede... Falaka, elektrik, Filistin askısı vb. işkencelere maruz kaldık. Silah halen yoktu.

Bir de kimin emir verdiğini ve örgütü soruyorlardı. Bizden bir şey çıkmayınca kurnazlık düşündüler. Üsküdar'da devrimcilerin yoğun olduğu yerlerden bir yer Salacak Gazino'su, bir diğer yerde Arzu Bilardoydu beni oraya götürünce yanıma geleni alacaklardı. Öyle de yaptılar. Kelepçeler gözükmesin diye de üzerine kazak örttüler. 50-60 kişinin oturduğu gazino'ya gittiğimizde daha yanıma kimse gelmeden elimin üzerindeki kazağı yere atarak, yanımdakilerin polis olduğunu bağırdım. Beni hırpalayarak ekip otosuna geri götürdüler. Oyunlarına alet olmamıştım.

Tercüman Gazetesi Muhabiri Saldırıyor...

Emniyette son günlerimdi. Çiçekçi karakoluna getirildik. Bir gazeteci ordusu bizi bekliyordu.

Ellerimiz kelepçeli vaziyette masanın arkasında gazetecilere gösterildik. O sırada gazetecilerin içinden birisi yanıma yaklaştı. "Katil komünistler" diye bağırıyor ve diğer yandan da vurmaya çalışıyordu. Bizde ona vurmak kaydı ile saldırıyı savuşturduk. Polislerden Tercüman gazetesi muhabiri olduğunu öğrendik.

O akşamüzeri savcılığa çıkararak tutuklandık. Üsküdar-Paşakapısı Cezaevi'ne gönderildik. Sabah gazetelerden tutuklandığımıza dair haberleri okuduk.

Tercüman gazetesi'nde koskoca başlık vardı: "16 YAŞINDAKİ MAO'CU TUTUKLANDI" diğer gazetelerde ise "Üsküdar'daki çatışmanın sonucunda 16 yaşındaki solcular tutuklandı" diye yazıyordu.

Sabah ilk havalandırmaya çıktım. Bizden önce siyasi tutuklu yoktu. Bir duvarın kenarına oturarak volta atanları izlemeye başladım. Adli tutuklular öylesine hızlı volta atıyorlardı ki, onları izlerken başımın döndüğünü hissettim.

Akşamüzeri yanıma yaşlı bir adam geldi. Daha sonradan onun “kelleci” lakabı ile anıldığını öğrendim. Namus meselesinden 7 kişinin kellesini kesip bir çuvala koymuş. Kadıköy iskelesinde çuvala yakalanmış. Hiç de öyle kelle kesen bir insana benzemiyordu. Saçları ağarmış, güleç yüzlü, konuşkan bir ihtiyardı.

“Neden tutuklandın oğul?” diye sordu. “Siyasi amca” diye yanıt verince şaşırdı. O yaşta siyasi bir insan olabileceğini kestirememişti herhalde. “Merak etme oğul, 1981’de af çıkacak, o zaman hepimizi bırakırlar” dedi. Bu sefer şaşıрма sırası bendeydi. Biz daha 78’in başlarındaydık. 1981’in ortalarına 3,5 yıl vardı. O zamana kadar kim öle, kim kala diye düşündüm. Ya veremden ya da başka bir hastalıktan cezaevi’nde ölürüm diye de geçirdim içimden.

Kısa bir süre sonra siyasi tutsaklar gelmeye başladı Paşakapısı’na. İlk önce TKP/ML TIKKO davasından Alınza GEZİCİ, ardından da THKP/C Eylem birliği davasından Hasan Hilmi SEZEL geldi. Hilmi abi Maltepe’de bir banka soygunundan sonra silahlı çatışmada yaralı yakalanmıştı, Mühendisti kendisi. Onun gelişi ile rahatlamıştık. Yaşça ve kişilikçe olgun bir insandı. Bize sahip çıktı.

Bu arada yeni siyasilerde gelmeye başladı. TKP/ML TIKKO davası’ndan Süleyman KAYA ve Hayrettin BAKIŞ tutuklanarak bizim yanımıza geldiler. İki gün sonra da yine TIKKO davası’ndan Yusuf DEMİR geldi.

Onların gelmesiyle de kendimizi daha güvende hissetmiştik. Artık gardiyanlar daha seviyeli davranıyor ve taleplerimizi yerine getiriyorlardı. Gün geçtikçe cezaevi’ne adapte olmaya ve günlük yaşamın gereklerini yerine getirmeye başlamıştım.

AHMET ERSAN İNAL

25 Mayıs akşamı TV haberlerini izliyorduk. Haberlerin özetinde İstanbul'un çeşitli semtlerinde silahlı saldırı sonucu 3-4 kişinin hayatını kaybettiğini söyledi. Detaya geçildiğinde ise ekrana ağabeyimin Ahmet Ersan'ın kimliğini getirdi. O an içim bir cız etti, yüreğim yandı.

Evet, ağabeyim Ahmet Ersan İNAL da faşist saldırı sonucu hayatını kaybetmişti.

Yanımdaki arkadaşlar koğuş pencerelerine çıkarak slogan atmaya başladılar. Diğer kısım da ise MHP'li faşistler vardı. O gece idare hiçbir müdahale de bulunmadı. Ertesi gün beni "ziyaretçin var" oyunu ile idare binasının önüne çağırdılar. Ellerime kelepçe vurarak, sevk aracına bindirdiler.

Üsküdar'da iki tutukevi vardı o zamanlar: Toptaşı ve Paşakapısı... Toptaşı'nda sadece sol siyasi tutuklular bulunuyordu. Paşakapısı'nda ise (bizim kısmın dışında) diğer bölümlerde MHP'li faşistler vardı. Ağabeyimin faşistler tarafından katledilmesi ile cezaevi'nde huzur'un kaçacağını anlayan idare beni apar-topar Toptaşı'na nakil etti. Paşakapısı'nda kalan diğer sol siyasi tutsakları da bir hafta sonra toplu olarak bizim oraya getirdiler.

Toptaşı yaşam için daha elverişli bir tutukeviydi. Siyasi tutuklular 2. kısım da kalıyordu. Koğuşa ilk girdiğimde şok olmuşum; 180 kişilik koğuş mevcudu vardı. Yarısı siyasi, yarısı adli idi. Hemen hemen her siyasi örgüt davasından tutsak vardı. Türk ve Dünya sineması'nın unutulmaz "Çirkin Kralı" da bizim oradaydı. İçeride olmasına rağmen, film çekimlerine ve senaryo-

Metrisin Kuşları

lar yazmaya devam ediyordu. Artık politik ağırlıklı filmlere imza atıyordu.

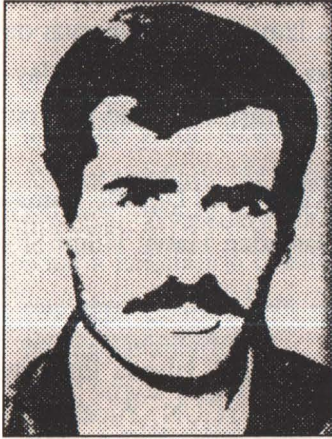
Yılmaz abi ile siyasi görüşlerimiz pek farklı değildi. En çok bize yakın olduğunu kendisi bizzat söylüyordu.

Markisist Leninist klasikleri okuyor ve Mao ZEDUNG'a hayranlık duyuyordu. Ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal sosyo-ekonomik yapıya sahip olduğunu söylüyor ve Sovyetler Birliği'nde de geri dönüşüm varlığını kabul ediyordu.

Onunla İmralı cezaevi'ne nakil olana kadar birlikteydik. Fatoş abla'da sürekli görüşüne geliyordu... Yılmaz abiyi tanıma şansını yakalayabilmişim.

Onu yitirdiğimizde de bir başka üzülmüştüm. Saygıyla anıyorum...

HAYRETTİN BAKIŞ (PIRO)

Şehit düştüğü tarih:
29 Haziran 1985

Hayrettin BAKIŞ'ın yüreğimde apayrı bir yeri vardır. Cezaevi'nde bizim siyasi temsilcimiz ve komün başkanımızdı.

Efendi, neşeli, araştırma ve incelemeyi seven, üreten bir insandı. Her sabah erkenden kalkarak, Arnavutluk'tan yayın yapan Tiran Radyosu'nu dinler, siyasi polemikleri teybe alırdı. Tutsak olmak onu hiçbir şeyden alıkoymuyordu. Daha sonrada tahliye oldu.

29

Tunceli halkının Piro'su, TKP/ML TIKKO'nun Merkez komite Üyesi ve Komutan'ı Hayrettin BAKIŞ 1985 yılında Dersim'de şehit düştü, Saygıyla Anıyorum. Ahmet Fazıl Ercüment ÖZDEMİR Fazıl arkadaş ta unutamadığım isimlerden 17.04.1992 tarihinde Devrimci Sol operasyonunda Satı TAŞ, Sabahat KARATAŞ yoldaşları ile birlikte şehit oldu.

Hep kaybettiklerimizden bahsettik değil mi? Ama onları her gece rüyalarımnda görüyorum halen... Halen anıları yüreğimde

Metrisin Kuşları

tazeliklerini koruyor.

Unutamadığım ve şu an hayatta olan birkaç arkadaşımın bazılarını yazmadan edemeyeceğim.

1978 Toptaşı cezaevi siyasi tutsakları: Hayrettin BAKIŞ, Süleyman KAYA, Yusuf DEMİR, Ali BİTER, Garip ÖZLÜK, İzzet KÖYLÜOĞLU, Ahmet Fazıl Ercüment ÖZDEMİR, Cavit ÖZKAYA, Süleyman HOLAT, Eba Müslüm GÜRBÜZ, Recep KADER, Erol SARP KAYA, Ramazan ÖKTÜLMÜŞ...

1978'in sonlarına doğru Toptaşı'nda bir tünel çalışmasının ortaya çıkmasıyla bizim bir kısmımızı İzmit'e, bir kısmımızı da Adapazarı'na sürgün yolladılar. Yılmaz GÜNEY zaten bu olaydan kısa bir süre evvel İmralı'ya sevk olmuştu. Oradan da firar etti.

Biz Hayrettin BAKIŞ, Süleyman KAYA, Yusuf DEMİR, Ramazan ÖRTÜLMÜŞ ve Eylem Birliği davasından Hasan Hilmi SEZEL Adapazarı'na birlikte gelmiştik.

Not: Cavit ÖZKAYA ise 12 Temmuz 1991 yılında İbrahim ERDOĞAN, Bilal KARAKAYA, Hasan ELİUYĞUN, Yücel ŞİMŞEK, Niyazi AYDIN adlı yoldaşları ile birlikte DEV-SOL operasyonunda katledildi.

ADAPAZARI İSYANI VE SELİMİYE

31

Adapazarı cezaevi daha önce kaldığımız yerlere göre yeni ve temiz bir yerdi. Adli tutuklulardan ayrı siyasi koğuşumuz vardı. Ama cezaevi'nde bir başka kısımda MHP'li katil faşistlerde bulunuyordu. Ziyaretlere çıkarken, mahkemeye, hastaneye giderken onlarla karşılaşma olasılığı vardı. Acilen bunun önlemini almamız gerekiyordu. Yani arkadaşlarımızın can güvenliğini kendimiz sağlamalıydık.

O sırada bize Bursa Cezaevi'ndeki siyasi tutsaklardan haber geldi. Onlar daha önce bizim koğuşta kalmışlar ve oradan da Bursa'ya sürgün gitmişler. Sürgünden evvelde ellerinde bulundurdıkları silahları ve dinamit lokumunu duvar içine "zula" yapmışlar.

Bu haberi alınca çok sevindik. "Hava da ararken yerde bulma" buna denirdi herhalde... Öyle bir kamufle etmişler ki, bulmakta bir hayli zorlandık. Tüm koğuş duvarlarını tık-tık vurarak kontrol ettik. İki adet tabanca ve mermileri ile birlikte birde dinamit lokumunu bulduk.

Can güvenliğimizi sağlama almıştık. Bir kişi ziyarete çağırılınca, iki-üç arkadaşta güvenlik için koridora çıkıyordu. Bu böylece epeyi sürdü. Aramalarda yakalatmamak için de güzel "zula"

yerleri ayarlamıştık.

Bir gün yine ziyaret güvenliği sağlayan arkadaşlarla Cezaevi Müdürü Hikmet Bulut'un koridorda karşılaşması ve müdürün şüphelenmesi sonucu her şey altüst oldu. Müdür silahını çekerek üst araması için arkadaşlarımıza "ellerinizi kaldırın" diye bağırıyor. Bizim güvenlikçiler de silahlarını çekip gardiyanları rehin alıyorlar. Silahları gören idare şaşırıyor! Bizimkiler de gardiyanları alarak koğuşa geldiler... Pazarlık başladı.

Dış güvenlikten Albaylar, Adapazarı Cumhuriyet Savcısı ve üst düzey yetkililer bizlere söz verdiler. Hiç bir siyasi tutukluya kötü muamele yapılmayacak ve başka cezaevlerine nakledilecekler... Anlaşma sağlandı; silahlar teslim edildi. Hasan Hilmi SEZEL, Erol SARP KAYA ve ben Selimiye Askeri Cezaevi'ne giderken, diğerleri de farklı yerlere nakil oldular. Hilmi abi ile Paşakapısı'ndan başlayan yolculuğumuz devam ediyordu. Sıkıyönetim ilan edildiği için 1971-72'lerden sonra Selimiye tekrar siyasi tutsakların uğrak yeri oluyordu. Bizi ilk önce Selimiye'nin en alt bölümündeki "A" hücrelerine koydular. Penceresi dahi yoktu. Kendimizi sirklerdeki aslan-panterler gibi görmeye başlamıştım. Kaldığımız yer aynı kafese benziyordu; kapısı demir parmaklıklı, içerisi dışarıdan görünen, dar uzun ve sürekli ışıklandırılan bir yerdi "A" hücresi... Yataklarımız yerdeydi; ranza, masa vs. yoktu. Bir köşede 1972'lerden kalan eski gazeteleri bulduk: "bizim ağabeylerden kalmış" dedik, kendi aramızda.

Ertesi gün yeni bir "misafir" daha getirdiler bizim hücreye: Bozkurt BELİ BAĞLI saçları omzuna gelmiş gençti. Ama o'da uzun süreden beri tutuklu olduğu her halinden belli olan farklı bir tip'ti. Devrimci siyasi tutukluya benzemiyordu. O zaman MHP'li olma durumu vardı. Adı da bize hoş gelmemişti. O'da bizden rahatsızlık duyduğu için hiç konuşmuyor, uzak duruyor-

du. Daha sonradan adını “Gestapo” olarak taktığımız Yüzbaşı gelince ona durumu açıkladık. “Bu şahısı buradan alın, yoksa olacıklardan siz sorumlu olursunuz” dedik. Gülmeye başladı: “O’da sizden, hem de generalin oğlu” dedi.

Bozkurt BELİBAĞLI bir generalin oğlu olmasına karşın, MLSP-B adlı devrimci örgüt adına banka soygunundan tutuklanan ve uzun süredir cezaevi’nde bulunan bir arkadaşmış.

Bizim devrimci olduğumuzu öğrenince “ben de sizi faşist sanmıştım” diyerek gülmeye başladı.

Selimiye’ye de her cezaevi’nden devrimciler getirilmeye başlayınca kısa sürede doldu. Bizi normal koğuşlara verdiler.

Daha önce Toptaşı’nda birlikte olduğumuz ama sevk esnasında İzmit’e gönderilen Süleyman Holat’ta getirilmişti.

Selimiye’de devrimci tutsaklar arasında çok güzel bir dostluk vardı. Bu güzel dostluğun kurulması için aynı örgüt davasından olmak gerekmiyordu. Bu da oradaki siyasilerin kendilerini geliştirdiğinin göstergesiydi.

Süleyman HOL AT, Dev-Yol davası’ndan bir arkadaşı. Fakat birbirimize kardeşmişiz gibi davranıyorduk. Bu gibi dostlukları Selimiye’de görebiliyorduk. Süleyman’ın annesi, babası ve kardeşleri ile ziyarette tanıştık. Çok mükemmel bir aile idi HOLAT ailesi... Onlarda beni sevmişlerdi.

Böylece HOLAT Ailesi’nin çok önemli ve anlamlı bir yeri oldu yaşamımda, “ANILAR” da onlar için özel bir bölüm ayırdım. Anlatacağım: Selimiye, İzmir, Gelibolu, Saroz Körfezi ve Fransa..

İLK TAHLİYEM

Üsküdar-Çiçekçi'deki olaydan dolayı hakkımız da açılan dava, sivil mahkemeden sıkı yönetim'e devredilmişti. Kısa aralıklarla mahkemeye çıkıyorduk. Önce arkadaşım tahliye oldu, ardından da ben...

34 O süreçte tahliye beklemiyordum. Davanın bir tek sanığı da ben kalmıştım. Mahkeme kararını açıkladığı zaman inanamamıştım. Koğuşa geldiğimde de "tahliye oldum" deyince şaka yaptığımı sandılar. Ama eşyalarımı dağıtıp, hazırlanınca onlarda şaşırdı ve şaka olmadığına inandılar.

Tutuksuz olarak yargılanmak üzere serbest bırakıldım. Peşinden cezanın geleceğini biliyordum, öyle de oldu: Mahkeme ilk önce müebbet hapis cezası verdi. Yaş küçüklüğünden düşerek 15 yıl, 4 ay'a bağladı.

Artık yeni bir dönem başlıyordu benim için, dava yargıtaya gitmiş ve her an sonuçlana bilirdi. Onaylanacağını biliyordum. Avukatlarım yargıtay aşamasını titizlikle takip ediyorlardı. Her an hakkımda arama çıkartılabilirdi. Ben de kendimi ona göre hazırlıyordum. Bırakın 15 yılı, 2 ay dahi olsa Cezaevi'ne girmeye hiç niyetim yoktu. Öyle de oldu: Yargıtay hakkımdaki 15 yıl cezayı onaylamıştı, aranıyordum.

ARANIYORDUM...

Arkadaşlar bana gerçeğinden ayırt edilemeyecek yeni bir nüfus cüzdanı hazırlamışlardı. Gerçeğinden ayırt etmek çok zordu ama o kimlik bilgilerini ezberlemekte bir hayli zorlandım. Sivas kimliği idi ve ana adı Şehri, baba adı Mehdi idi. Köy isimi ise, şimdi aklıma gelmeyecek kadar garipti.

Kimlik, kartal'da hazırlanmıştı. Fotoğrafları da yeni almıştım. Soğuk damga Kadıköy'de vurulacağı için fotoğrafı daha yapıştırmamıştım.

35

Kadıköy'e geçmek için Kartal minibüsüne bindim, 10 tane fotoğraf ve resimsiz kimlik cebimdeydi. Bostancı istikâmetin de, Jandarma aramasına denk geldik. Aramadan dolayı arabalar konvoy haline gelmişti. Bir asker bizim minibüs'e binerek, "Kimliklerinizi verin" dedi. Bir elimde kimlik vardı ama fotoğraf-sız... Asker kimliğin üzerinde fotoğraf olmadığını görünce "hani bunun fotoğrafı?" diye sordu. Bende yeni çektiirdiğim 10 adet fotoğrafı ona doğru uzattım: "Yeni çektiirdim, yapıştırtacağım" dedim. 10 adet fotoğrafı eline alan asker, bir bana bir fotoğraflara baktı. Fotoğraflar benim mi? diye öyle bir karşılaştırma yaptı ki, "Ama neden kimlik üzerinde değil?" diye sorma ihtiyacı duymadı. "Tamam, geçin" dediğinde hem ben, hem de diğer yolcular şaşırdık. Şoför de bana doğru dönerek 'Hadi geçmiş olsun, yırt-

tın” dedi.

Hemen Kadıköy’e giderek fotoğrafı yapıştırtıp, soğuk damgasını vurdurdum. Artık Üsküdar, Salacak ve Imrahor’a gidemiyordum, herkes beni Erhan olarak tanıyor, kimliğimde de başka isim yazıyor, üstelik aranıyordum da..

Aranmama rağmen, Ümraniye 1 Mayıs ve Dudullu gecekon-dularında arkadaşlarımla evlerinde kalıyordum. Üsküdar hariç, İstanbul’un her bölgesine rahatlıkla gidiyordum. Arandığım için elbette tedbirli davranıyordum. Fakat her şeyden ürkme ve rahatsızlık duyma hastalığına da yakalanmamıştım. Legal miting ve yürüyüşlere, devrimci gecelere, derneklere vs. gidemiyordum.

1980 yılı ise çok hareketliydi. Resmi ve sivil faşist saldırılar üst boyutlara tırmanmıştı. Organize bir saldırıydı bu, elinde Cumhuriyet gazetesi görülen halktan bir insan dahi silahlı saldırı ile hayatını kaybedebiliyordu. Faşistler ulu-orta her yere bomba koyup katliamlar yapıyorlardı. Faşist mantıktı bu: Kendilerinden olmayan herkese saldırıyorlardı. İlerici-devrimci, demokratlar; Aleviler, Kürtler, Çingeneler ve “tarafsızım” diyen herkes onlar için hedefti. Hitler mantığı da böyle değil miydi?

Esrar, hap, eroin ve her türlü maddeyi de kullanıyordu faşistler. O dönem bir bölgede baş komiser olarak görev yapan birisi (şimdi emekli) şu şekilde anlatıyor: “Biz solcuların derneklerine arama yapmaya gittiğimizde silah, bomba ve illegal yayın bulurduk. MHP ve Ülkü Ocaklarına gittiğimizde ise silah, esrar ve hap bulurduk.” Gerçekler de böyleydi. Devrimciler içki içmeyi bile zaaf olarak görürlerdi. Bir devrimci hayatını halka, devrime adanmalı ve boş işlerle uğraşmamalıydı, her şeyden önce topluma örnek birey olmalıydı.

her ortamda seviliyor ve sayılıyorlardı... İlk önceleri parmakla sayılacak kadar az olan devrimciler, daha sonra onlara, yüzlere, binlere ulaşmıştı. Taksim'e 500 bin kişinin akın etmesi en güzel ispatı değil miydi? Halka güven veriyorlardı.

Elbetteki bu faşist saldırılara karşı korunmak ve onları yıldır-
mak için devrimciler de silah kullanıyorlardı. Çatışmalar da fa-
şistler de vuruluyordu. Fakat devrimcilerin, faşistlerden çok far-
kı vardı; sıradan bir faşist vurulmuyordu. Ya devrimci katili ola-
cak yada o bölgede saldırıların başını çekecek...

Bir çok sol siyasi örgütlenme vardı o dönem. Ama faşistlerin
korkulu rüyası üç devrimci örgüt vardı. TKP/ML TIKKO, DEV-
SOL ve MLSP-B...

Bu üç örgütte silahlı mücadeleleri savunuyor ve silahlı örgüt-
leniyorlardı. Faşist katilleri birer birer tespit eden bu yapılanma-
lar, cezalarını kendileri veriyorlardı.

Aranmama karşın çok doğal davranmam hareket alanımı ge-
nişletiyordu. Gittiğim, kaldığım halktan insanların rahatsız ol-
maması için arandığımı söylemiyordum. Kimileri de fark etme-
sine rağmen olağan davranıyorlardı.

(BÖLÜM 1)

HOLAT AİLESİ

Holat ailesi de bu ailelerden biriydi. “Biriydi” ama benim için çok değerli ve sevdiğim aileydi.

38

Arandığım dönemde Süleyman’ın ablası Güniz ile birlikte Selimiye’ye ziyarete gittik. Aranmam yeni çıktığı için daha yayılmamıştır diye düşünüyordum, Selimiye kapısındaki yüzbaşı “Erhan, senin burada ne işin var? Sen aranıyorsun” dedi. Bunun üzerine arandığımı öğrenen Güniz, “sen git, Numune Hastanesi’nin orada bekle, dönüşte seni alırım” demişti.

Holat Ailesi, Karadenizli bir aileydi. Ordu ili Fatsa ilçesindendi. Çocuklarının en büyüğü Güniz’di. En küçükleri de Selim... Arada Süleyman, Mete ve Deniz vardı. Anneleri tipik Fatsalıydı. Gözleri renkli, tam bir hanımefendiydi. Babaları da efendi ve olgun bir insandı.

Süleyman’ın mahkemeleri halen SYN’de sürüyordu; Dev-Yol davasından yargılanıyordu.

Holat Ailesi ile “müthiş “güzел bir diyalog kurmuştum. Yürekten, tertemiz bir sevgi ile beslenen bir dostluk... Beni de bir oğulları gibi görüyorlardı; 4 evladı olan bu ailenin 5. evladı ben olmuştum.

Onlara çok yakın bir bölgede kaldığım için kendi evim gibi

çat-kapı istediğim zaman rahatlıkla gidiyordum, hatta bazen kaldığım evde kahvaltılık olmadığını görünce sabah erkenden kapılarını çalıyor ve “Anne, karnım aç” diye biliyordum. Öğle ve akşam yemeklerine de çok “denk” gelmişimdir.

Onlardan Süleyman kardeşim hakkında da bilgi alıyordum; her an tahliye olma umudu vardı, hepimiz dört gözle bekliyorduk. Selim... dediğim gibi, Selim ailenin en küçük ferdi idi. Oldukça sevimli, afacan, yerinde duramayan bir çocuktur. İlkokula gidiyordu o zaman, “Erhan abi” diye yanımdan ayrılmazdı. Üzerime çıkar, boğuşurduk. Bazen elinden tutup bakkala giderdik; bazen de okula götürürdüm. Bir abisi de ben olmuşum.

Deniz daha çekingen, güzel bir kızdı, Selim’in abisi o’da sessiz, sakın bir delikanlıydı.

Bir gece zorunlu olarak kapılarını çalmıştım. Üstüm başım çamur içindeydi. Beni o halde ilk defa görmüşlerdi düştüğümü falan söylediysem de inandıramamıştım. Silah olup olmadığını sormuşlar, ben de “yok” demiştim. Oysa üzerimde iki adet on-dörtlü ve bir el bombası vardı.

İlk önce üzerimi değiştirdiler, Süleyman’ın eşofmanları da bana olmuştu. Banyodan çıkınca baktım ki, masanın üzeri yemekle doluydu. Tok olduğumu vs. söyledim, oysa kurt gibi açtım. Utanarak da olsa yedim. O saatte bir aileyi rahatsız etmek sıkılmıştı beni. Elbetteki çok zorunlu kalmasaydım rahatsız etmezdim.

Deniz’in odasını bana vermişlerdi. Sabah kalktığımda da anemim elbiselerimi yıkamış ve ütölemiş olduğunu gördüm... Bu aileyi müthiş seviyordum... Halen de seviyorum.

Beklediğimiz olmuş, Süleyman tahliye olarak serbest bırakılmıştı. Onun tahliyesinden sonra dışarıda iki-üç defa görüşebilmiştik. Artık oralardan da uzaklaşmam gerekmişti. Oysa onları

Metrisin Kuşları

öyle çok özlüyordum ki...

Adapazarı-Hendek dağlarında göz altına alınıp İstanbul-Selimie ve oradan da Hasdal'a getirilince "Ben iyiyim. Merak etmeyin, geleceğim" diye telgraf çektim onlara. Cezaevi'nde olduğumu yazmadım, üzülmessinler diye. Ne yazık ki gazetelerden tutuklandığımı okumuşlar. Elbise ve para gönderdikleri zaman bunu anlamış oldum.

ADAPAZARI-HENDEK DAĞLARI...

1980 Ağustos Ay'ı..

41

Gündüz ve akşam üzeri epeyi bir yol yürüdükten sonra mola verdik. Sırt çantalarımızı sırtımızdan çıkarıp ağaç diplerine koyduk, yeni gelen otomatik silahlarla deneme atışlarına başladık. Iskalayan hiç kimse yoktu. Daha sonra da teorik olarak bomba yapımına sıra gelmişti. Üç-dört bomba denemesinden sonra hava iyice kararmaya başladı.

Gece konaklayacağımız bölgeyi seçtik. Konaklayacağımız yer, bölgeye hakim bir konumdaydı. Nöbetçiler bulundukları yerden tüm bölgeyi rahatlıkla izleyebiliyorlardı. İlk nöbeti arif ve Vecdi aldılar. Birisi arka, diğeri de ön bölgede nöbete başladılar. Saat 01:20 gibi Arif'in alarm verışı ile uyandık, karşı tepelerde bir gariplik sezinlemiş: "Birisi sigara içiyordu, söndürdü" dedi. Evet, gece dağda sigara ateşi uzaktan bir kor gibi gözükür. O yüzden gece sigara içimi kesinlikle yasaktır.

Hemen sırt çantalarımızı alarak o bölgeden epeyce uzaklaşana kadar yürüdük. 3-4 dağ uzaklaştık. Yine yeni hakim bir bölgede konumlandık. Çok tedbirli davranmalıydık. En ufak bir tedbirsizlik toptan imhamız demektir. Artık hava yavaş yavaş aydınlanıyordu. Nöbet tekrar bana dönmüştü. Güneş tepeden vu-

runca arkadaşları uyandırdım. Yamaçtan dere kenarına doğru yürüdük. İçimizde halen bir sıkıntı ve beynimizde soru imi vardı: Gece görünen ateş neydi?

Vecdi, Arif ve ben üçlü bir toplantı yaptık. İsmail ve Aydın'da silahların sökülmesi ile uğraşıyorlardı. Kahvaltıdan sonra ormana girip, akşama kadar yürüyüş yapma kararı aldık Bölgeden iyice uzaklaşacaktık. Gerekirse gecede yürüyecektik.

Vecdi, Arif, İsmail ve Aydın kendilerine gelmek için dereye girdiler. Ben de silahların başında nöbet tutuyor ve bakımlarını yapıyordum. Tam da o esnada karşı tepeden bir miğfer veyahut silah namlusunun parıltısını gördüm. Komutanları acemiydi galiba, çünkü yandan gelen güneş, miğferden veyahut namludan yansırı. Çok sakın bir şekilde deredeki arkadaşlara durumu açıkladım. Dereden teker teker çıkmalarını, panik yapmamalarını söyledim. En ufak bir panikte makinalı tüfeklerle imha atışları ile karşı karşıya kalabilirdik. Karşı tarafta bir can taşıyordu, onlarda paniğe kapılabilirlerdi.

Bez üzerindeki silahlara mermileri sürerek dereden çıkan arkadaşlara vermeye başladım. Herkes çok sakindi karınca misali yürüyüşe geçerek ormanlık alana doğru ilerledik. Ormana iyice yaklaşıyorduk. Ateş karşısında toplu imhadan çıkmanın en iyi yolu buydu. Tepedeki komutanları da bunu sezmiş olacak ki, ateş emri verdi. Hem ateş ediyorlar, hem de megafonla teslim olmaya çağırıyorlardı.

İlk önce nerelerde olduklarını tespit etmeye çalıştık. Her yerden ateş ediliyordu. Oldukça kalabalık olmalıydılar. Önümüzde kurumuş bir dere ve ardında da çok sık ormanlık vardı. Oraya girebilirsek kurtulma imkanımızda artacaktı. Bir diğer yandan da birbirimizi kollamaya çalışıyorduk. Silah sesleri ormanı iyice sarmıştı.

Gece boyunca Bolu komando tugayından takviye ve yığınak yapmışlar. Önümüzdeki kurumuş derenin içi ise asker kayını-yormuş. Tek çıkış yeri olarak da biz orasını tespit etmiştik. Dereye yaklaşıncı yüzlerce namlu ile burun buruna geldik. 5-6 adım vardı aramızda: Pusuya, düşmüştük..

İsmail, Aydın ve benim yanıma gelen askerler silahları toplamaya başladılar. Diğer, taraftan halen silah sesleri geliyordu. Biz yere yatıp tepeden aşağı kalın iplerle bağladılar.

Tepenin arka yamacına götürüldüğümüzde askeri bir cemse 'olduğunu gördük. Bizden önce Vecdi'yi de yakalayıp cemsenin arkasına atmışlardı. Aynı şekilde iki kişi daha vardı aracın arkasında; onlarda salam gibi bağlanmışlardı. Onları ilk defa görüyordum, silah seslerinin devamından ve subayların telsiz seslerinden bir kişinin daha halen yakalanmamış olduğunu anlıyordum. Bu kişinin Arif olduğunu daha sonra fark ettim; peki bu kişiler kimdi? Onlar nerede, nasıl yakalanmışlardı?

43

Bizi ilk önce askeri dağ karakoluna götürdüler. Üzerimizdeki elbiselerden ve en önemlisi ise sudan ıslanmış şifreli ve naylona sarılı yazılardan radikal dinci örgüt üyeleri sandılar.

Onları bir gün, bir saat dahi oyalamak bizim için avantajdı. Telsizle dinci bir örgüt elemanları ele geçirdikleri haberini veriyorlardı. Adapazarı-Hendek'te buna uygundu. Fakat sırt çantalarından çıkan Che Guevara'nın Askeri yazılar ve Mao ZEDUNG'un askeri notlar Adli Kitapları bizde ne anyordu? "Komünist liderlerin kitaplarından askeri eğitim mi alıyordunuz?" diye soruyorlardı bizlere.

İsmail ve Aydın'ın daha önce sabıkaları yoktu. Vecdi'nin de öyle, benim vardı ama kimliğim gerçek olmadığı için sabıkam çıkmamıştı.

Akşam üzeri Adapazarı İl Jandarma Komutanlığı'na getirildik. Gazetecilerde orada bekliyorlardı. Ertesi günkü gazete haberlerinde dinci bir örgüt elemanlarının yakalandığı haberini vermişlerdi.

TKP/ML ve TIKKO'dan kimse bahsetmiyordu. Ankara, İstanbul Siyasi şubelerine de telefonla eşkaller ve bilgiler veriliyordu. Gece yarısı bir koşuşturma başladı. Nöbetçiler arttırıldı. Bir şeyler olduğu belliydi. Sabaha karşı subaylar kapıda konuşuyorlardı; TIKKO'dan vs. bahsediyorlardı.

Aydın ve İsmail yanımdaydı. Vecdi'ye de güveniyordum. Her nedense askeri faaliyet içerisinde olan insanlara bu tür konularda güvenim daha farklıydı. Vecdi ise askeri sorumluluk taşıyan bir insandı... Kim söylemiş olabilirdi TIKKO'yu?... Yazılardan bir şey mi çıkarmışlardı?

44

Blöf olabileceğini düşünerek Aydın ve İsmail'i tekrar uyardım. TIKKO'nun lafı dahi edilmeyecekti.

Sabah Kolordu Komutanlığı bahçesine çıkardılar hepimizi. İstanbul'dan misafirlerimiz gelmiş. Uğur GÜR ve ekibi bizi görmek için sabırsızlanıyorlarmış. Çünkü Vecdi TAPSİN "BİZ TIKKO'CUYUZ" demiş ve çözülmenin ilk adımını atmış. İstanbul Siyasi Şubede bu söz üzerine TIKKO MASASINI Adapazarı'na göndermişti.

Albay beni göstererek "bu da temiz çıktı. Adı Kerim" dedi. Albayın bu tanıtım üzerine Uğur GÜR; "Albayım, kırk yıllık Erhan'ı Kerim yaptınız" diye söylenerek gülmeye başladı. Uğur Gür ile daha önceden tanışıyorduk. Cemil OKA'nın ölümünden sorumlu olan Uğur GÜR'ün operasyonla ilgili yapmış olduğu açıklama üzerine mahkemelik olmuş ve ceza almıştım.

Artık dinci örgüt vs. kalmamıştı. Her şey TIKKO üzerine dönüyordu.

İstanbul Siyasi Şube'ye götürüldüğümüzde Vecdi itiraflara başlamıştı. Geçici Koordinasyon Komitesi üyesi olduğumuzu, kendisinin Merkez Komitesi üyesi ve Batı Anadolu Bölge Komitesi Askeri Komutanı olduğunu söylüyordu.

Çorap sökülmeğe başlamıştı. TKP/MLGKK yönetiminden bir kaç kişi ve TIKKO üyesi 30'a yakın arkadaş operasyonlar da yakalanıp getirilmişti.

Aydın ve İsmail direniyorlardı. Oysa ben onlardan korkuyordum. Tersı çıktı, Vecdi itirafçılığa başlamıştı. Benim daha önce şube ve işkence deneyimim olduğu için tutuklanana kadar aynı tavrımı sürdürdüm. Vecdi'nin benim hakkımda pek bilgisi yoktu. "Bursa askeri sorumlusu" ve "GKK üyesi" şeklinde beyanları vardı sadece.

“SENİN BAHTIN KARA”

Dağda yakalandığımızda cemsenin arkasındaki tanımadığım iki kişinin kim olduklarını epeyi sonra öğrendim.

Biz o zamanlar 18 ile 21 yaşları arasındaydık. O tanımadığım kişilerden biriside bizim akranlarımızdandı. Diğeri ise 35-40 yaşlarındaydı. Ta başından beri bizden fazla dayak yiyordu. Birde TIKKO adı ortaya çıkınca bu yabancının yediği dayak daha da fazlalaşmıştı. “Bunların yöneticisi sensin”, “TIKKO komutanı-sın” gibi iddialar ortaya atıyorlardı. Adının Bahtiyar olduğunu şube’de öğrendiğim şahıs ise “ben örgüt üyesi değilim” diye di-retiyordu, ben bile “helal olsun adama, direniyor” diye içimden geçiriyordum. Bahtiyar’ın bizden fazla işkenceye maruz kaldığını söylesem yerinde olur. Vecdi Tapşın’ın itiraflarından sonra bu şahısa yapılan işkenceler azalmıştı, fakat bitmemişti. TIKKO ile alakası yoktu, neden oradaydı? Sorgucular bu soruya yanıt arıyorlardı şimdide.

Bahtiyar ELİKARA’nın işkencede kolu kırılmıştı. En sonunda polisler bile bu şahsın sıradan insan olduğuna, odun kesmek amacı ile orada bulunduğuna inanmışlardı. Diğeri de onun arkadaşışydı. İşkenceci bir şef hücreye gelerek “Bahtiyar, senin soyadın ELİKARA ama yanlış koymuşlar. BAHTI KARA olmalıymış” diyerek dalga geçti.

Her şey anlaşılmıştı. Onlar oraya odun kesmeye gelen köylülerden başkası değildi.

Bizim operasyona kaza ile takılmışlardı. Biz tutuklanırken, onlar serbest bırakıldılar. O kadar gördükleri işkence ise yanlarına kaldı.

Bu kitapta yaşadığımız işkenceleri anlatmayacağım. Elbetteki her devrimci ve Komünist'in gördüğü işkenceyi gördük. Bu işkenceler ve yöntemleri konusunda yüzlerce kitap çıktı. Ben ise sadece bu yapılan işkence yöntemlerinin başlıklarını sıralayacağım:

1-Meydan Dayığı

2-Falaka

3-Filistin Askısı

4-Vücudumuzun Her Yerine Elektrik Verilmesi

5-Kum torbaları ile dövölme

6-Çıplak Koltuk Altılarımıza Kaynar Yumurta Konulması

47

Bunları sadece uğradığımız fiziki işkencelerin başlıklarıdır.

SELİMİYE VE HASDAL TUTUKEVİ

Benim zaten 15 yıl cebimdeydi. Örgüt üyeliği ve silahlar benim için önemli değildi. SYNT Askeri Savcılığı örgüt üyeliği ve silahlardan dolayı tutukladı beni. Ancak 146/3 maddesi (5 ile 15 yıl arası) ile dava açılabilirdi.

48

İki gün Selimiye’de gözetimde kaldıktan sonra yeni açılan Hasdal Tutukevi’ne nakil olduk. Tutukevi Müdürü Faik İNAL’di. Genelde herkes yeni (acemi) tutuklu olduğu için, tutukevi yönetimi daha girişten itibaren sindirme politikası uyguluyordu. Ben daha önce deneyimli ve tecrübeliydim. Fakat koğuşta beni kimse tanıımıyordu. Onlara bir siyasi temsilci seçmemizin doğru olacağını ve sindirme politikasına karşı, politikalar üretmemiz gerektiğini anlatmaya çalıştım. En tecrübeli olduğum içinde siyasi temsilcilik görevini üstlendim.

Binbaşı Faik İNAL’ın karşısına bir dizi talep ve siyasi temsilci sıfatıyla çıkınca küplere bindi. Siyasi temsilci tanımayacağını ve taleplerimizin hiçbirisini karşılamayacağını söyledi.

Üstüne üstlük birde benim soyadımın İNAL olduğunu öğrenince öfkesi daha çok arttı. Hemen bir oyun tezgahladı.

O gün benim savcılığa çağırılmamı fırsat bilerek koğuşa gelmiş: “Benim Soyadım İNAL, o temsilci seçtiğiniz şahsın soyadı-

na dikkat etmediniz mi? O benim akrabam. Onu tanısaydınız temsilci falan seçmezsiniz” diyerek koğuştan çıkmış.

Ortaya, bir şaibe atmış. “Çamur at, belki izi kalır” mantığını denemiş. Koğuşa geldiğimde bir kaç kişi “senin binbaşı ile bir akrabalığın varmış?” diye sordu. Olup biteni de anlattılar. Bunun üzerine bende kendisini koğuşa çağırarak nereden akraba olduğumuzu, beni nereden tanıdığını sordum. Cevap veremeyince onun sahtekarlığı açığa çıkmış oldu. Bu olaydan sonra binbaşı bana özel olarak kin beslemeye başladı.

12 EYLÜL (KARA EYLÜL)

12 Eylül darbesinin sadece ve sadece ülkemizde yapıldığını sanmak ve onu dünyadan ayırmak çok yanlış olur.

1979 ve 1980 yıllarında kapitalist sistem büyük bir kriz ve derin buhran içerisindeydi, ve bu buhran her geçen gün daha da derinleşmekteydi. Emperyalizme göbeginden bağımlı sömürge, ve yarı-sömürge ülkelerde bu buhran çok daha net ortaya çıkıyor ve hakim sınıflar yönetemez hale geliyordu.

Ekonomik, askeri, siyasi, kültürel ve bunun ortaya çıkardığı ahlaki çöküntü en üst boyutlara tırmanırken, devrimci ve komünist hareketler her geçen gün daha da güçleniyor, halk hareketlerine devrimci ve komünistler önderlik yapıyorlardı.

Başta ABD emperyalistleri olmak üzere diğer müttefikleri dünyadaki bu gelişmeden oldukça rahatsızlık duymaya başladılar. Emperyalist zincir çatırdamaya başladığı gibi her an yeni kopmalar meydana gelebilirdi. Bu da onların sorununu getirirdi.

Son on yıla derin buhran ve krizin damgasını vurduğu emperyalist-kapitalist sistem sadece bağımlı ülkelerin kopuş dinamiklerini alt etmek ve gelişmiş kapitalist toplumları konsolide etmek doğrultusunda değil, reel sosyalizme yönelik olarak da top yekun bir saldırıyı 1980'lerde başlattı. Sosyalist ülkelerdeki geri dönüşlerin örgütlenişi ve fiili olarak patlak veren karşı dev-

rimler emperyalizmin çok güçlü ve top yekun atağa kalkışının bir göstergesiydi.

Bu son yirmibeş-otuz yılda sosyalizm bir dizi mevki yitirdi, uluslararası işçi sınıfı hareketi ağır darbeler aldı, büyük çökme-ler yaşadı.

Emperyalizmin bu top yekun saldırısından ülkemizde nasibi-ni aldı. 12 Eylül sürecinde ülkemizde yönetenler, yönetemez durumdaydı. Emperyalizmin derin buhranı yarı-sömürge, yarı-feodal ülkemizde de çok açık şekilde yaşanıyordu. Fabrikalardaki grevler, okullardaki boykotlar ve yüzbinlerin meydanları doldurması engellenemiyor ve hatta bu sayı her geçen gün artıyordu. Diğer bir yandan ise bu hareketlere önderlik eden ilerici, devrimci ve komünist örgütlenmeler, resmi ve sivil faşist saldırılarla engellemediği gibi büyük gelişim içerisindeydiler.

Başta MHP-Ülkücü Gençlik Derneği olmak üzere bütün sivil faşist güçler, hakim sınıflar tarafından devrimci-komünist hareketin gelişimine engel olmak için bilinçli olarak örgütlenmiş ve silahlandırılmışlardı. Destekçileri ise resmi güçlerdi.

12 Eylül öncesi bu ittifak ile devrimci ve komünistler arasında kıyasıya çarpışmalar yaşanmıştı. Bu da çözüm olmamıştı hakim sınıflar için... aksine sınıf mücadelesine katılım ve gelişim çok daha boyutlanmış ve sistem çatırdama başlamıştı.

Emperyalizm huzursuzdu; Bir yarı-sömürgesinin daha kopmasına göz yumamazlardı. Keza topyekün saldırı zamanı da gelmişti.

12 Eylül 1980 tarihi, koskoca bir kara leke olarak ülkemiz tarihine geçti. Çözümü burada aradılar.

12 Eylül 1980 sabahı sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Parla-mentonun feshi ile başta kendi yöneticilerini tutukladılar. Her türlü ekonomik, demokratik kurum ve kuruluşları kapattılar. Grev, yürüyüş ve mitingleri yasakladılar. Caddelerde 3'er ve 5'er

kişinin dolaşmasını dahi engellediler-. İlerici, devrimci ve komünist hareketlere ise topyekûn saldırıya geçtiler.

Çok kısa sürede ceza ve tutukevleri ağzına kadar doldu, yetmez oldu. Askeri kışlalar, sinema ve spor salonları toplama kampına; askeri binalar cezaevine dönüştürüldü. Sokaklarda yargısız infazlar başladı. İşkence hanelerdeki “sorgu” süresi 3 ay’a kadar çıkartıldı; onlarca devrimci-komünist işkence hanelerde katledildi, sakat bırakıldı. Ceza ve tutukevlerine de merkezi olarak toplu saldırılar başladı.

İşçi sınıfının siyasal ve ekonomik örgütlülüğü yok edildi. Kapitalistler sömürü oranlarını şiddetle arttırırken, ideolojik ve kültürel alanı da karşı devrimcileştirirdi. Burjuva ideolojisinin egemenliği altında militarizm örgütlendi; her türden milliyetçi ve dinci-gerici akımlar beslendi ve güç haline getirildi.

Bende ne yazık ki o dönem Hasdal Ask. Tutukevi’nde idim. Sabah askeri marşlarla uyandırıldık. Cezaevi’nin etrafındaki hoparlörlerden kulakları sağır edercesine marşlar çalıyordu. Bir de koşuşturma ve tank paletleri sesleri vardı...

Askeri darbe olduğunu anladık. Bu Hasdal Tutukevi’nde de genelde sempatizan ve tecrübesiz arkadaşlar vardı. Bundan dolayı zorlanacağımı biliyordum. C.evi müdürü Binbaşı Faik İNAL, savaş elbiselerini giymiş, elinde de koskocaman elektrikli cop ve peşinde de onlarca asker koridorlarda koşuşturuyorlardı.

Adam kafayı bana takmıştı. Koğuş mazgalını açarak beni çağırırdı: “Askeri darbe oldu. Bakalım ne yapacaksınız?” dedi.

Bende “gerekeni” diye yanıt verdim. Öyleye doğru hepimizi teker teker arayarak bahçeye çıkardılar. Koğuşu hallaç pamuğu gibi atmışlardı. Arama bahane, psikolojik yıldırmanın ilk başlangıcıydı. Bunun bilincinde idim. Koğuşumuzdaki arkadaşları toplayarak ne yapmamız gerektiğini anlattım.

ERDAL EREN (İdam Ediliyor)

Şehir düştüğü tarih:
13 Aralık 1980

12 Eylül saldırıları iyice ülke genelini sardığı gibi biz devrimci tut-saklarda nasibimizi alıyorduk. Var olan radyo ve TV'lerimizi operasyonla aldıkları için ülkemizde gelişen olaylardan pek haber alamıyorduk. Devrim sempatizanı nöbetçi askerler, güvendikleri devrimciler-kısımda olsa haberleri aktarıyorlardı. Erdal EREN'in idam edildiğini merkezi hoparlörden duyduk.

Oysa Erdal EREN 18 yaşından küçüktü: Uluslar arası anlaşmalara

göre 18 yaşından küçüklere idam cezası verilemez, uygulanamazdı. Darbeciler hiçbir insan hakları ve anlaşmalarına uymadıkları gibi bu kurala da uymadılar. Kemik muayenesinde Erdal'ın yaşını büyük göstererek apar-topar idam sehpasına çıkardılar.

Erdal'da Deniz ağabeyleri gibi sloganlarla çıktı idam sehpasına, Aytağın altındaki tabureye de kendisi tekme vurdu. Yalva-
nıp yakarmadı; onurlu yaşamına onurlu bir sayfa daha yazarak
aramızdan ayrıldı.

Gözdağı vermektir amaçları; Dışarıda içeride devrimci mücadeleyi sürdürenlere ve halkımıza “sonunuz böyle olacak” demekti bu. Elleri tutsak olan devrimcilerden seçtikleri kişileri teker teker idam etmeye başladılar. Altı-yedi devrimcinin idamından sonra bir tane MHP’li faşisti ve ardından da sivil bir mahkumu göstermelik kurban seçerek idam ettiler... “Biz tarafsızız, bakın solcu-sağcı ve adli astık” imajını yaratmaya çalışıyorlardı. Böyle de söylüyorlardı. Ama bu yalandan başka bir şey değildi. 12 Eylül sürecindeki idamlara bakıldığında bu çok açık şekilde ortaya çıkar.

Erdal EREN idam edildikten sonra bir dilekçe kaleme aldım, Dediğim gibi bizim koğuşdaki arkadaşlar tecrübesiz ve sempati-zanlardı. Sadece üç-beş kişiye imza attırabildim dilekçenin altına. Alişan Şahin (TKP/ML), Bülent SAKA (DEV-SOL) ve Münif (DEV-SOL), Can HASANOĞLU (DEV-YOL) diye arkadaşlar imza atmışlardı.

54

Dilekçeyi idareye verdikten kısa bir süre sonra hoparlörden savaş marşları çalmaya başladı. Koridorda da bir koşuşturma vardı. Demir kapımız büyük gürültü ile açılınca Faik INAL ve arkasındaki onlarca askeri gördük. Dilekçenin altında isim ve imzalar olmasına rağmen, “bu dilekçeyi kim yazdı?” diye bağırıyordu.

Ben de “Milli Güvenlik Konseyi’ne bu dilekçeyi ben yazdım” diye yanıt verdim. “Saldırın” emrini vermesi ile askerler hepimize saldırdı. Koğuşdaki arkadaşlar beni vermemek için kenetlendiler ama operasyonla beni koparıp aldılar. Tutukevi’nin kapalı bir meydanı vardı, beni oraya götürdüler. Başta Faik INAL olmak üzere askerlerin saldırısına maruz kaldım: elektrikli coplarla dövüyorlardı. Faik INAL “durun” diyor ve orada bulunan doktor’un “tamam, devam edebilirsiniz”- onayı ile Faik INAL tekrar “saldırın” emrini veriyordu. Tüm vücudum şişmiş ve simsiyah olmuştu. Sonunda beni baygın halde koğuşa atılar. Bütün

Erhan Inal

koğuş arkadaşlarımla tedavimde yardımcı oldular.

İki gün sonra beni başka bir koğuşa götürdüler. Buradakilerin hemen hemen hepsi daha tecrübeli ve belli devrimci kadrolardı. Sinan KUKUL, Ahmet ERHAN ve şu an ismini hatırlayamadığım birçok kadro vardı.

Bu koğuşta da ve hatta Hasdal'da fazla kalamadım.

SULTANAHMET YOLCUSUYUZ

İstanbul genelinde o dönem devrimci tutuklular sağmalcılar, Sultanahmet, Hasdal, Davutpaşa, Alemdağ ve Kabakoz tutukevlerinde tutuluyorlardı.

Bir sabah koğuşa gelen Binbaşı Faik İNAL, hazırlanmamı ve Sultanahmet'e gideceğimi söyledi. Bir gün evvelde Davutpaşa'dan Dursun KARATAŞ ve Hüseyin KARAKUŞ'u Sultanahmet'e götürmüşlerdi. Şimdi de biz üç kişiyi götürüyorlardı. Dev-Sol davası'ndan Yadigar ADIGÜZEL, Kürt solu sempatzanı Ahmet ASLANBAKAN ve beni ringe koyarak götürdüler.

Sultanahmet'e geldiğimizde ziyaret bölümüne alındık. Arama yapılacak sanıyorduk. Cezaevi müdürü Yüzbaşı Fikret ve faşist sadist Tegmen...

Düdük çalınca askerler duruyor ve sigara molası veriyorlardı. Yeni düdükle tekrar saldırıya başlıyorlardı.

UĞUR TUNCEL VE AHMET ASLANBAKAN

Sultanahmet'e geldigimizde "hoş geldin" dayağında oldukça kötü olmuştum. 20-25 coplu-sopalı askerlerin saatlerce saldırısına uğramak kolay değildi. Bizde öylece durmuyorduk; on tane sopa yiyor ama arada bir tane de biz vuruyorduk. Diğer yandan da slogan atıyorduk.

57

Hepimiz simsiyah olmuştuk dayaktan, aynı hücreye götürüldük hepimiz. Ahmet Aslan Bakan'da insan üstü güç vardı. Sınirden kapılara saldırıyordu. Teğmen ve askerleri sayım için kapıyı açınca A. ASLANBAKAN aniden saldırmıştı onlara, Teğmen dahi o cesarete hayran kalmıştı.

Hücrede bizden bir gün önce Davutpaşa'dan gelen devrimciler vardı. Birisi de Uğur TUNCEL'di. Onun yaşı da küçüktü benim gibi. O'da mücadeleye genç yaşta atılmış ve tutsak düşmüştü. Dev-Sol davasından gelmiş olmasına rağmen, benim iyileşmemle çok ilgilendi. Fedakar bir insandı. Çok kısa sürede de dost olduk. Ağabeyinin de Dev-Sol davasından tutsak olduğunu söyledi. Bir aileden iki kişinin tutsak olması aile için bir yıkımdı. Psikolojik yıkımın yanında maddi anlamda da aileye felaketti. Her şeyi iki tane getirmeleri gerekiyordu.

Uğur'un ailesi de ekonomik olarak durumu çok iyi olan bir aile değildi. Nezihe ana tüm bu zorlukları oğullarına fark ettirmiyor, bir dediklerini iki etmiyordu. Taksitle de olsa en güzel giyecekleri getiriyordu. Uğur kardeşimle yıllarca cezaevi'nde beraber kaldık. Nezihe ana hiçbir ziyaret gününü aksatmıyordu. Kar-kış, sıcak demeden cezaevi kapılarını aşındırıyordu.

Geçenlerde (2005 yılında) Uğur kardeşim ve eşi ile görüşmemizde annelerine ev aldıklarını söylediler. Nezihe ana yıllarca cezaevi'ne gidip-gelmekten, varını-yoğunu taşımaktan bir ev sahibi dahi olamamıştı. Uğur ve eşinin yıllar sonrada olsa Nezihe anaya bir ev almalarına çok sevindim. Uğur'un bir de güzel kızı olmuş, onu görmek için sabırsızlanıyorum. O'da amcasını ilk defa görecek.

10 Haziran 2005

* * *

Yeğenim Deniz'i bugün gördüm. Sanki beni daha öncesinden tanıyormuşçasına koşup sarıldı bana, Dünya tatlısı bir kız Deniz; okulunda çok başarılı.

Uğur'un kızı ancak bu kadar olabilirdi; çalışkan, neşeli, sevecen. .. Yeğenimi ben de çok ama çok sevdim. Bir daha görüşmek üzere vedalaştık.

08 Temmuz 2005

* * *

Devrimci tutsakların baskısı sonucu bizi hücreden çıkartıp 3'er, 5'er kişilik koğuşlara verdiler.

Sultanahmet Tutukevi çok daha renkliydi. Hemen hemen Türkiye devrimci hareketine (1975-1980) damgasını vuran siyasal yapılanmaların lider konumundaki elemanları ve kadroları vardı.

Burada anımsayabildiğim arkadaşları davalarına göre yazmadan geçemeyeceğim.

TKP/ML TIKKO Davası

Hüseyin KARAKUŞ, Ünal KÜÇÜKBAYRAK, Ali Türker ER-TUNCAY, İsmail GÖKSU, İsmail ÇALIKIRAN, Mehmet UYANIK

MLSP-B Davası

Hasan ŞENSOY, İbrahim YIRIK, Mehmet SÖNMEZ, İsmail Hakkı SÖNMEZ, Süleyman POLAT

Dev-Sol Davası

Dursun KARATAŞ, Hüseyin SOLGUN, Bedri YAĞAN, Uğur TUNCEL, Nuri ERYÜKSEL, Şaban ŞEN Burada da şanlı devrimci direnişlere tanık oldum. Fakat fazla kalamadım Sultanahmet'te de, bir gün yemek esnasında idare binasına çağırıldım; "Sevkin var" dediler.

TOPTAŞI CEZAEVİ – 1981

TOPTAŞI CEZAEVİ - 1981

Bu cezaevi de Üsküdar'da bulunuyor. Daha önce, 1978 yılında burada kalmıştım. Ring aracından iner inmez gardiyanlar beni tanıdılar: "Bu adamı buraya alamayız" diye itiraz ettiler, cezaevinde girişte saçlar sifıra vuruluyormuş, sayımlar ayakta yapılmıyormuş vs... Benim bu tip yaptırımlara uymayacağımı bildiklerini söyleyerek idare binasında iki saat bekletildim. Oradan da hücreye alındım. Anlamsız bir uygulamaydı; bana herhangi bir şey söylemeden, dayatmadan hücreye alınmıştım.

Bu uygulamayı protesto etmek için Açlık Grevi yapmayı düşünüyordum ki, onlar benden önce davrandı. Sabah daha aydınlanmadan beni hücreden çıkardılar. Çok kibar ve nazikçe beni burada kabul edemeyeceklerini, Edirne'ye göndereceklerini söylediler, Ring arabası da kapıda hazırды.

EDİRNE (KALE) CEZAEVİ

1981

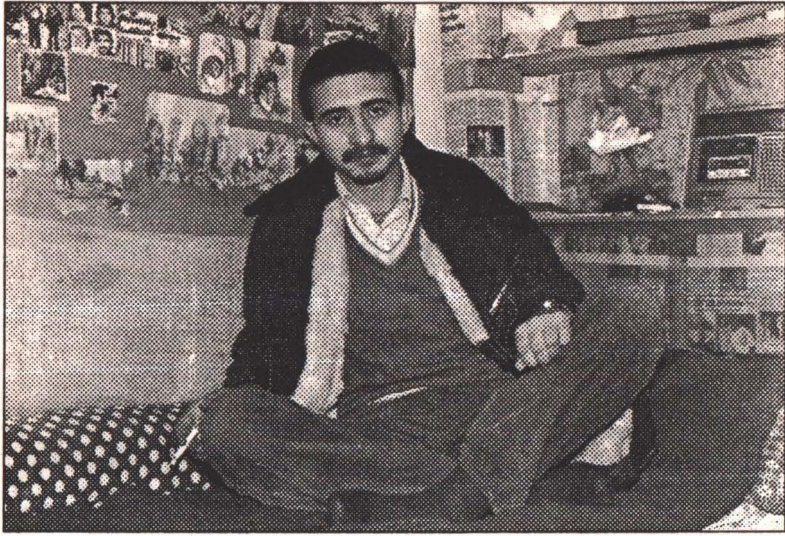
3 saatlik yolu 6 saatte katlederek Edirne'ye geldik. Benim burada ne işim vardı? Mahkemelerim İstanbul SYNT'de devam ediyordu. Hakkımızda da TKP/ML TIKKO-1 iddianamesiyle yeni toplu dava açılmıştı. Bütün dava arkadaşlarım da İstanbul tutukevindeydi.

61

Burada da "hoş geldin" le karşılandım. Üzerime çullanıp saçımı kestiler. Slogan atmaya başlayınca da "sen siyasiymişsin, neden söylemedin?" diyerek özür dilediler. Bu da farklı bir numaraydı. Benim siyasi olduğumu bal gibi biliyorlardı; dosyamla birlikte sevk olmuşum.

Devrimciler "revir" denen yerde kalıyorlardı. Sivil tutuklululardan ayrı bir bölümdü burası; amaçları tecrit etmekti. 50-60 kadar devrimci tutsak vardı, oldukça da rahatları. Sanki 12 Eylülcüler buraya uğramamış veyahut unutmuşlardı. Ziyaretler burada koğuşlarda, bahçede yapılıyordu. Bizzat siyasi tutsaklar burada domates, biber ekiyor ve futbol oynuyorlardı. Takım elbise giyip dolaşıyorlardı. Ülkemizdeki bu tip cezaevi sadece burasıydı. Kısa sürede sağlığımı toparlama imkanı buldum. Ama orasının da canına okudum.

Bir gün (1981) idare binasına çağırdılar. "Müdür görüşecek"

1981 – Edirne Cezaevi

62

dediler. Müdür'ün odasına giriyordum ki, kapının sağına-soluna saklanan siyasi polisler üzerime atladılar, ellerime arkadan kelepçe vurdular. Müdürde şaşkın şaşkın seyrediyordu olup bitenleri. İstanbul siyasi şube'den gelen polisler "biz seni gökte arıyorduk, sen buradaymışsın" diye söyleniyorlardı. Ben de çok sakın bir şekilde "böyle atlamana vs. gerek yok. Sizden korkan, sizden beter olsun" dedim. Şaşırdılar! Çünkü ceza ve tutukevlerinde devrimcilerin genel kararı vardı: Şube'ye (işkenceye) direnilmeden adam verilmeyecekti. Bende bunu bilmeme rağmen, bilmiyormuş gibi davrandım, "koğuşa gidip paramı ve vs. alayım, gelirim" dedim. Müdürde beni destekleyince (o'da böyle bir şeyle ilk defa karşılaşıyordu) kelepçeleri çözdüler ve "git-gel" dediler.

Sakin bir şekilde onların yanından ayrılp siyasi koğuşa gittim. Şube'ye alınacağımı, polislerin geldiğini öğrenen devrimciler, hemen barikatları oluşturdular. İdare ve polisler şaşkındı.

Bu sefer onlar oyuna gelmişti.

3 siyasi koğuş bitişikti. Özel kamufllajlı birbirine geçiş yolları vardı.

Biz barikatları sağlamlaştırırken, onlarda İstanbul'dan askeri özel komando timleri getirdiler. Gece yarısı benim bulunduğum koğuşa operasyon yaptılar. Barikatların arkasında bizi görüyorlardı. Kapıları kırıp girdiklerinde koğuşta kimseyi göremeyince şaşkına döndüler. Aynısını orta koğuşta da yaşadılar; Orada da koğuş bir dakikada boşalmıştı. En son koğuşta da büyük bir direnişle karşılaştılar. Saatler süren operasyon sonunda beni onlardan kopardılar. Siyasi şube polislerine teslim ettiler.

Beni alan TIKKO'ya bakan timdi. İstanbul'a gelene kadar hiç konuşmadık. Soru dahi sormadılar. Onlarda yaşadıkları şoku yeni yeni atıyorlardı. Bense neyle karşılaşacağımı az çok tahmin ediyordum.

TIKKO'ya bakan bütün sorgucular ve şefleri beni bekliyorlardı. Onlar da "biz seni gökte arıyorduk, sen Edirne Palas'taymışsın" dediler. Kuşkulanımda haklıydım: Yeni TIKKO operasyonunda hakkımda ifade veren vardı. 146/3 ten (5 ile 15 yıl arası) yargılanıyordum ama 146/1'e (idam) dönüşecekti.

Küçükbakkalköy baskını (Ülkü Ocakları'nın katillerinin birlikte oturdukları dubleks ev TIKKO tarafından basılmıştı) ve diğer olaylar sorulunca "Bir dakika, ne siz yorulun ne de ben; ifade vermeyeceğim" dedim. Her şey orada yeniden başladı.

Bu sefer iddialar büyüktü, Ona göre de işkence yapılıyordu. Hakkımda ifade veren şahıs ve diğerleri kısa süre sora cezaevine götürölmüşlerdi. Onlar ise halen benle uğraşıyorlardı. Üç hafta sonunda ben değil, onlar yorulmuşlardı. İfade vermedim. Örgüt üyesi olduğumu yineledim; kendi kurallarımıza bağlı kalacağımı anayasalarını tanımadığımı söyledim. İmzayı attım.

Metrisin Kuşları

Üç hafta sonunda Edirne'ye geri gönderildim. Artık 146/1 'lik olmuştum.

Bir akşam üzeri yine askeriye kapımıza dayandı: !Dokuz kişiyi alıp başka cezaevine götüreceğiz" dediler. Gidilecek yeri sır gibi saklıyorlardı. İsimler okundu: Birisi de Dev -Sol davasından halamın oğlu Nevzat Şahin'di. Şu an anımsayabildiğim diğer arkadaşlar ise Dev-Yol davasından Zafer Birol, MLSP-B davasından Ali Hıdır Alkış'tı. (1981 yılından bugüne o kadar çok zaman geçti ki, diğer arkadaşların isimlerini anımsayamadım. Kusura bakmasınlar.)

BARTIN'I İLK DEFA DUYDUM

Cezaevi idaresi ile sıkı bir pazarlığa girdik. Hiçbir kötü muameleye maruz kalmadan sevk edileceğimiz sözünü aldık. Fakat yine yapacaklarını yaptılar, gideceğimiz yeri söylemediler.

Hepimiz gran tuvalet giyindik. Saçlarımız taralı ve bıyıklarımız vardı. Gece yolculuğuna çıktık.

Kasap arabası (biz, rinklere "kasap arabası "diyordur) rahat değildi. 3 saat dayanınız diyorduk. İstanbul'a girdiğimizde aklımıza Sultanahmet, Davutpaşa vs. geliyordu. Boğaz köprüsünü geçince "Toptaşı'mı acaba?" diye düşündük. Arabadaki deliklerden bakınca İstanbul'u çıktığımızı gördük;kandırılmıştık yine. Yol bir türlü bitmiyordu, nereye gidiyorduk? Epeyi bir yol daha alınca gece yarısı yolculuk sona erdi. Durduğumuz "son durak"ta yanımızdan peş peşe ambulanslar hastaneye doğru hareket halindeydiler. Anlaşılan pek sakın bir yere gelmiş değildik. İçeride bir şeyler yaşandığı belliydi. "Son durak" a gelmemize rağmen uzunca bir süre ring aracı içinde bekletildikten sonra kapılar açıldı. Karşımızda koskoca bir dağ ve içinde gündüz gibi aydınlatılmış cezaevi duruyordu. "Bartın" dediler, adına. Ne yalan söyleyeyim, o zaman Bartın'ı ilk defa duyuyordum. İl olmamıştı o dönem meşhur da değildi...Bartın cezaevinin açılması ve orada yaşanan vahşetten sonra Bartın meşhur oldu...Ceza-

evinin kapısında 50-60 komando askeri bizi bekliyordu.Hastaneye gönderilenlere “uğurlama (!)” merasimi hazırlamışlardı. Anlaşılan uğraşacaktık...Uğraşacaklardı...

Askerlerin ayakları dibinde oba oba mavi tek-tip elbise vardı...Tekrar başa dönmüştük...

Cezaevi albayı gelerek “siz siyasi tutuklu değil, teröristsiniz.Ama burada askeri tutuklu sayılacaksınız:

- 1- Tek-tip elbise giyeceksiniz
- 2- Bıyıklarınız kesilecek, asker tıraşı olacaksınız
- 3- Yemek duası yapacaksınız
- 4- Askeri yürüyüş ve sporunuz var
- 5- “Komutanım” diyeceksiniz,

şeklinde konuşma yaptı.

Bizlerde “biz siyasi tutukluyuz, asker değiliz. Siyasi kimlik ve kişiliğimizi her şart altında koruyacağız ve sizlerde kabul edeceksiniz” diye yanıt verdik Albay’a.

Bizi idam infaz bahçesine götürdüler. Orada ayakta ve hazır olda bekleyen 5-6 kişi vardı. Askerler onlarla bizim aramızda etten duvar oluşturmuşlardı. Tiplerinden devrimci olmadıkları anlaşılıyordu. Bahçeye hışımla giren Albay bir alt subaya dönerek; “bunlar niye ayrı duruyorlar?” diye sordu. O da “komutanım, eskiler sağcı, yeniler solcu “ diye yanıt verince “burada sağcı-solcu yok, askeri tutulu var, hepsi yan yana gelsinler” diye sert bir sesle emir verdi. Emir üzerine harekete geçen askerler MHP’lileri bizim yanımıza getirmeye çalıştılar. Yanımıza getirilen MHP’lileri ellerimizle iterek, halk düşmanları ile yan yana durmayacağımızı söyledik. MHP’liler her denileni kuzu gibi ka-

bul ediyorlardı. Bizim bu kararlı tutumumuz karşısında sinirlenen Albay, “şunlara günlerini gösterin” diye yeni bir emir daha verdi. Adam başı 15-20 asker düşüyordu. Bizi yere yatırıp üzerimize çullandılar. Bıyıklarımızı çakmakla yakıp, “hazırol” a geçirmek ve tek-tip elbise giydirmek için uğraşmaya başladılar. Her yanımız kan içinde kalmıştı. “Hoş geldin(!)” operasyonunun bahçe ayağında hepimiz aynı tavrı sürdürdük.

Ama bir gariplik vardı(!): Biz slogan atıyor ve yanıtını bekliyorduk koğuşlardan. Fakat hiçbir destek sloganı gelmiyordu. Moralimiz bozulmadı dersem yalan olur. Bir destek sloganı dahi gelse bize ilaç gibi gelecekti. Ama ses seda yoktu... Saldırı ise halen devam ediyordu. “Hoş geldin (!)” in içeri faslına geçmişlerdi. Hepimizi koridorlarda sürüklüyor, tekme-tokat ve coplarla dövüyorlardı. Dolduruşa gelen askerler kütük gibi sabunlarla başlarımıza vuruyorlardı.

67

Burada anti-parantez açarak çok önemli bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Şöyle; aradan uzun yıllar geçmiş olmasından kaynaklı olarak sanki cezaevine ilk biz gelmişiz gibi anımsıyordum. Beni bu düşünceye iten neden de cezaevinden ses çıkmamasıydı. Hatta o şekilde kaleme almıştım. Bu gün (22 Ekim 2005 tarihinde) önce yazdığım bölümü Zafer Birol'a gösterdim. “Ne yapıyorsun sen?, cezaevinde bir yığın insan vardı” diye yaşadıklarımızı tekrar anımsattı bana. Zafer'le anılarımızı paylaşmak çok iyi oldu. Zafer'de benimle “Edirne palas”tan , “Bartın cehennemi”ne “sevk” edilen mücadele arkadaşım. O Devrimci-Yol davasından olmasına karşın Edirne ve Bartın'da (özellikle Bartın'da) yaşadıklarımızdan dolayı kardeş gibi olmuştuk. Ve orada oluşan dostluğu bugünde sürdürüyoruz... Bartın'ı buradan itibaren Zafer Birol'un anımsatması üzerine anlatmaya devam ediyorum. Bir anlamda da bu bölümü birlikte anlatmaya

devam ediyoruz dersem yanlış olmaz.

Zafer Birol'un da hayıflanarak anlattığı üzere bizden önce Bartın'a Adapazarı, İzmit, Afyon, Eskişehir, Sinop ve Ankara-Mamak'tan devrimci siyasi tutsaklar getirilmiş. Şimdi bende yavaş yavaş anımsamaya başladım, gözümün önünde canlanır gibi oldu anılar...Parantezi kapatıyorum.

Bizi döve döve A-2 koğuşuna attılar. Meğer A-2 koğuşunu "dağıtım koğuşu" olarak kullanıyorlarmış; bizi orada fazla tutmadılar. Buradan B-2 koğuşuna verdiler. "Yatakhane kapısından içeri girince koğuşun boş olduğunu sandım. Yatakların üzerinde bembeyaz çarşafılar vardı. Daha dikkatli bakınca çarşafaların kıpırdadığını farkettim. Altlarında insan yatıyordu." diye anlatıyor 22 Ekim 2005 tarihinde Zafer Birol.

Bizim koğuşa verilmemiz ile birlikte bir hareketlilik oluştu. Koğuşun yarısında MHP'li katil faşistler, yarısında da devrimci arkadaşlarımız vardı. Onları psikolojik olarak sindirmişler ve MHP'lilerle aynı koğuşa vermişler. Cezaevinin genelinde de durum aynıymış. Anlaşılan anamızdan emdiğimiz süt burnumuzdan gelecekti, çok uğraşacaktık. Mamak ve bir çok cezaevinden gelen devrimciler zaten geldiklere yerlerde sindirilmişlerdi. 12 Eylül'ün yaratmış olduğu psikolojide cabasıydı. Oysa biz (Edirne'den gelenler) daha önce Davutpaşa (Zafer Birol her alanda olduğu gibi Davutpaşa direnişlerinde de ayakta duran sıkı bir arkadaşımızdı.) Hasdal, Sultanahmet ve Selimiye direnişlerini yaşayan insanlardık. Bartın'daki bu karabulutlu acilen atıp, direnişi örgütlemeliydik. Zaten bizden öncede MHP'liler ile birlikte kalmaya karşı çıkan devrimciler vardı. Açlık Grevine başlamışlar ama fiili direnişe geçmemişlerdi. Açlık grevinin bitmesini beklemiş ve faşistlere "size gününüzü göstereceğiz" diye söylemişler. Devrimcilerin A.G (AÇLIK GREVİ)nden sonra harekete geçece-

ğini anlayan faşistler A-2 koğuşundaki devrimcilere saldırmış ve Dev-Sol davasından İbrahim İlçi'yi (İbrahim İlçi tahliye olduktan sonra yapılan Dev-Sol operasyonunda katledildi.) aynı davadan Muzaffer Ağca'yı pinpon masasından söktükleri demirlerle hastanelik etmişler. Bu olumsuz durumda bizden önceki arkadaşları psikolojik olarak çökertmiş.

Garip bir durumda şuydu; tüm bu olumsuzluklara karşın üstüne üstlük aynı koğuşta kalan devrimci tutsaklar birlikte yemek yemiyor ve konuşmuyorlardı. 10-12 kişilik bir ortamda 2-3 gruba bölünmüşlerdi. O akşam acilén ilk toplantımızı yaptık. Bu bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak, birlikteliğimizi sağlamak ve bununla birlikte idarenin politikasına karşı yeni politikalar üretmek, Bartın'ı devrimci direniş kalesi haline getirmek gerektiğini anlattık. Velhasıl ilk önce bu bölünmüşlüğe son verdik.

Kısa sürüde tüm cezaevi doldu. "Türkiye'nin bir çok ilinden 6-7 kişilik devrimci gruplar ve aynı şekilde MHP'li faşistlerde getirilmişti. Anlaşılan devlet yeni kapsamlı bir politika ile karşımıza çıkmıştı. Salt Bartın'a özgü bir politika değildi, pilot bölge olarak burası seçilmiş ve yukarıdan gelen emirler teker teker uygulanmaya çalışılıyordu. Onlarda yaşanan süreçten ders çıkarmışlardı. Zaten ABD'ne gönderdikleri elemanları, CIA'den de özel olarak ders alıyordu. Bir şeyler yaparak cezaevi direnişlerini sona erdirmeliydiler. Dışarıda halkı genel orak sindirmişlerdi ama cezaevleri onlar için çibanbaşı ve korkulu rüya durumundaydı.

Pilot bölge seçilen Bartın'a tüm güçleri ile yüklenmeye başladılar. Burada başarılı olabilirlerse aynı politikayı yeni açacakları cezaevlerinde de uygulayacaklardı. Böylesine merkezi bir programla karşımıza çıkmışlardı. Başlarında da savaş kurmayları, sosyolog ve psikologları vardı.

Daha önceki cezaevi direnişlerinde psikologları perde arkasında durur ve direnişçilerle bizzat görüşmez, gizlenirlerdi. Onların önerileri üzerine bizlere baskı uygulanırdı. Ama Bartın'da durum çok farklıydı. Her şey çok açık şekilde oynanıyordu. Cezaevi müdürü odası nasıl varsa psikologlar için özel odalar vardı. Özellikle direnişlerde göze batan unsurları bu psikologlara götürüp bizzat yüz yüze görüştürüyorlardı. Bizde bunda bir sakınca görmüyor ve psikologla görüşmeye gidecek arkadaşlarımızla kendi politikamız hakkında görüşüyor ve özellikle psikologa karşı üstün tavır sergilemesi gerektiğini belirtiyorduk. Hepimizde bunu en iyi şekilde yaptık; psikolog bile gösterilen tavır karşısında şaşkına dönüp kendi politikalarının iflas ettiğini kabul ediyordu. Bizle görüştüktan sonra "yukarı"ya "bunları teslim alamayız" raporu veriyordu. Psikologla görüşmeyi kabul etmemizin bir önemli nedeni ise diğer koğuşlarla irtibat sağlayabilmek içindi. Orada başka koğuşlardan gelen arkadaşlarımızla anlık görüşmelerde not alışverişi yapıyorduk.

Her cezaevinde olduğu gibi yine Bartın'da da ilk önce devrimci kimliğimize ve onurumuza karşı saldırı ile başladılar. "Tek-tip elbise, saç-bıyık kesimi ve askeri disipline alma vb. saldırılar politikalarının başlangıcıydı. Bir noktada geri adım demek, onlar için zafere giden bir basamaktı. Onlar ders çıkartmışlarsa bizlerde yıllardan beri yaşadıklarımızdan dersler çıkarmıştık. Onların psikologlarından daha üstün konuma da gelmiştik. Bizimle konuşan psikologları dahi bizlere hayran hayran bakıyordu. Bu kadar baskı ve işkenceye rağmen dimdik ayakta kaldığımızı görünce karşımızda eriyordu. Bu fiziki direnişin dışında resmen psikolojik bir savaştı. Bizim elimiz kolumuz bağlıydı ama bu savaşa hazırдық.

MHP'li faşistlerle aynı yerde tutulmak istememiz ise dayattık-

ları politikanın en önemli bölümüydü. Onlar bizim dava arkadaşlarımızı ve halkımızı katletmişlerdi. Hepside dönemin en azal katilleriydi. Aralarında Maraş ve Çorum katliamlarının katilleri ve hepimizin yakından tanıdığı İstanbul'un azal faşist katillerinden Mustafa Baki Gülcan'da buluyordu.

Evet epeyi uğraşacaktık anlaşılan:Dönemin müsteşarı, gazetecilere brifing vermiş; "iki aya varmaz teslim alınız, işlem bitince sizlerle görüştüreceğim onları" diyince bir grup gazeteci cezaevi önünde çadır kurup beklemeye başlıyor. Ve birde utanmadan "sanki cezaevi değil, kültür merkezi" şeklinde Bartın'ın tanıtımı yaptılar. 12 Eylül'ün basını böyleydi.

Koğuşlarda büyük gerginlik vardı. 12 Eylül öncesi dışarıda olduğu gibi yine karşımıza MHP'li faşistleri çıkartmışlardı. Onlar kullanılıyor ama bir türlü ders çıkartmıyorlardı. Bizim yanımıza atılmaları bile bunun göstergesiydi; aslan kafesine atılmak gibi bir şey... Kullanıp kullanıp bir kenara atıyorlardı.

Vatan – Millet –Sakarya nerede kalmıştı? Bazı faşistler bile bu durumu görüp isyan ediyorlardı. Bir operasyonda dayak yiyen Mustafa Baki Gülcan; "Biz olmasaydık bu komünistler iktidara gelecekti. Bizi o zaman ileri sürdünüz, şimdi de komünistlerin önüne yem olarak atıyorsunuz" diye subaylara isyan ediyordu. Bir çoğu kullanıldığının farkına varmıştı. Bu da bizim psikolojik olarak üstünlüğümüzü sağlıyordu. Bir savaşta galip gelmenin en büyük etkeni, psikolojik olarak sağlam değilsen, yenilgi kaçınılmaz olur.

MHP'li faşistlerin psikolojik olarak çökmeleri ve idareye sürekli dilekçe verip "bizi buradan kurtarın" diye yalvarmaları; idarenin ise ne yapacağını bilmeden fütursuzca saldırıya geçmesi yıkaldıklarının bir göstergesi olunca bu gelişmeler bize de moral kaynağı oluyordu. Üstünlüğü her geçen gün ele geçiriyorduk.

Biz Edirne grubu gelene kadar merkezi olarak hareket edil-

miş olduğunu söylersek yanlış olur. Oysa biz, kitlesel direnişin ve merkezi kararların bizi başarıya götüreceğini biliyorduk. Daha önce deney ve tecrübelerimiz vardı. Koğuşumuzdaki devrimcilerin birlikteliğini sağladıktan sonra cezaevindeki devrimcilerin birlikte hareket etmelerini sağlamak amacı ile değişik yollar aradık. Hamam ve berber bizim haberleşme (belli noktalara gizli notlar bırakıp alma şeklinde) noktalarımız olmuştı. Böylece merkezi kararlar alabiliyorduk. “Merkezi karar” derken yanlış anlaşılmalara yol açmasın; ortak karar ve aynı şekilde hareket etmekten bahsediyorum. Zafer Birol ile bu gün (22 Ekim 2005) yapmış olduğumuz teatide “Merkezi olarak B-2 koğuşu kabul edilmişti” şeklindeki anlayışımıza mütevazı davranarak “o şekilde koyma” dedi. Ama bir gerçek vardı; dayatılan politikaya karşı politikalar üreten ve diğer koğuşların katılımını sağlan B-2 koğuşuydu. B-2 koğuşu ise belli bir siyasal yapılanmanın inisiyatifinde olan özel bir yer değildi. Aksine her siyasal davadan (sol siyasi hareketlerden bahsediyorum) arkadaşlar vardı. Bu arkadaşların birlikteliği ise direniş ortaya çıkartmıştı.

Bartın’da direniş filizlenmiş ve başarıya doğru ilerliyordu. Bu ilerlemenin en önemli yanı ise grupçu davranışın olmamasıydı. Orada direnen ve başarıyı isteyen devrimcilerin birliği vardı. Bu birliğin ise önüne koyduğu program...Kişisel direniş elbetteki çok önemlidir ama amaç ve hedef kitlesel direnişi sürdürmektir. Kitlesel direniş ise bizim programımızın abc sini oluşturuyordu. Oradaki saldırılar bizde de çok güzel dostluğu, kardeşliği oluşturdu. Bir anlık zaafa uğrayan, yılgınlık belirtileri taşıyan arkadaşlarımız olmuştı. Fakat her şeye rağmen onlara karşı host hostçu davranmadık, moral verdik. Onların tekrar direnişe katılmalarını sağladık. Moral günleri düzenledik. Pasta günleri ise bu günlerdendi.

PASTA GÜNLERİ

Haftada 2 veya 3 gün taarruza geçiyorduk. Bu günler önceden tespitli olduğu için, diğer günler yine psikolojik üstünlük politikasını uyguluyorduk. Tüm saldırı ve olumsuzluklara rağmen, neşemizi ve moralimizi üst seviyeye çıkartacak bir şeyler buluyorduk. Bunlarda birisi de pasta günleriydi. Bu günlerde “Metris Pastası” yapıyorduk. Bu pastayı yaptığımız günler faşistlerde rahatlıyorlardı. O gün kimisi çamaşır yıkıyor, kimisi güneşleniyor kimisi de uyuyordu... Metris pastası süte bandırlmış bisküvilerin üst üste konması ile meydana geliyordu. Aralarına ise, ezilip hamur haline getirilen kakaolu bisküvit ve eritilen çikolata sürülüyordu.

KARIŞTIR-BARIŞTIR-ÖPÜŞTÜR

74

Mevcut politikaya (bu politikanın “merkezi politika” olduğunu, bizzat “yukarı”dan geldiğini idare bize söylüyordu. Idare ile görüşmeye giden arkadaşımız Zafer Birol’a “çok gizlidir” dosyaları açılarak “bak,bu “yukarı”dan geldi. Bundan dolayı geri adım atamıyoruz.” diyorlar. Ve hatta Zafer’de bu belgeyi bize göstermek için koğuş penceresine (mazgala) getirmişti.) artık bir son vermek ve Muzaffer Ağça ve yine İbrahim İlçi’ye yapılan saldırıya misilleme yapmak için karar aldık. Artık herkes hazırdı; bu olumsuzluğa “dur” demenin tam zamanıydı. Normalde her gün dalaşmalar, sataşmalar ve saldırılar oluyordu. Fakat bu sefer ki “son” büyük taarruz olacaktı. 14.30’u saat olarak belirledik.

14.30’da “Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Mücadelemiz” sloganları ile devrimci operasyon başlamış oldu. Sanki büyük bir fabrika çalışıyordu; gümür gümür sesler çıkıyordu. Kimi devrimciler görevini layığıyla yerine getirirken, kimileri zamanından önce çekilmişti. Bu zamanından önce çekilme bizi zor duruma sokabilirdi ki, az sayıda da olsa direnen devrimciler, kalabalık faşist grupla başa çıkmayı başarmıştı. Idare operasyonun bitmesini pencereden seyretmiş ve bu da faşistleri çileden çıkarmaya yetmişti.

Bizde devrimci operasyonun bitmesine müteakip topluca çe-

kildik. Idare ancak o zaman koğuşa girdi. Bu sefer bize karşı operasyon başlamıştı. Bizde bu saldırıyı bekliyorduk. Son kez “barıştır” a gelmişlerdi. Dayak yemiş yaralı faşistleri bir kenara aldılar. Bizi teker teker kopartıp faşistlerin yanına götürdüler. “Barışacak ve öpüşeceksiniz” dediler.

(Daha önceki yazmış olduğum notlarımda “hiçbir arkadaşımız zaafa düşmemişti” demiştim. Nasılsa düştükleri zaafattan 5 dakika sonra bizim konuşmalarımız ve davranışlarımız sonucu direniş saflarında yerlerini almışlardı. Fakat bu direnişin önemli mimarlarından olan Dev Yol davasından Zafer Birol adlı arkadaşımız bu yaklaşıma şiddetle karşı çıktı; “Direnişte düşenlerde oldu dersin ama isim vermezsin” dedi. Direnenlerin emegine saygısızlık olur diye de ekledi. Zafer haklıydı; ders çıkarmak ve tarihi tam gerçekçi yazmak anlamında yaşanan bu gerçeği söylemek gerek) Evet maalesef direniş grubundan evvel götürülen bir çok kişi bir anlık dahi olsa zaafa düştü. Bu olumsuzluğun daha fazla devam etmemesi için ön plana direniş grubu olarak bizler geçtik. Idare birden sert kaya ile karşılaştı. Zafer Birol, Orhan Demirkesen, Murat, Cebeli Akyol, Mehmet ve ben şiddetli dayak ve saldırıya karşı direniş gösterip faşistlerle barışmadık. Hatta idarenin gözü önünde ellerimizden tutulduğu için tekmelerimizi faşistlere uzattık. “Barışma(!)”yı kabul etmeyen her devrimci arkadaşımız öldüresiye dövülmüş olmasına rağmen, yüzlerinden “son darbe”nin mutluluğu okunuyordu.

Biz barışmayanları hücrelere aldılar ve yine dayak... Akşamüzeri tekrar koğuşa götürdüler. Oradaki arkadaşlara moral verip direnişe devam kararı aldık. Onlarda yaptıkları hatanın farkına varmışlardı. Gece beni tekrar hücreye aldılar; bu faşistlerden ayrıldığımın dakikasıydı. Bir daha da koğuşa verilmedim.

Kısa süre sonra tüm koğuşlardaki faşistler alınmış ve devrim-

ci koğuşlar oluşturulmuş.

Politikaları yine iflas etmişti. Zafer Birol “bu direnişte dışarıdaki ailelerin rolünü inkar etmemek ve unutmamak gerekir. Her anlamda onlarda bizim kadar acı ve çile çekti” diye belirtiyor. Elbetteki 12 Eylül sürecinde cezaevi direnişlerinde ailelerde yerlerini aldılar. En az bizim kadar onlarda nasiplerini aldılar. Onlar “12 EYLÜL ANALARI” olarak anılmalı ve tarihe geçmelidirler.

Bartın’da günlerce hücrede yalnız bırakıldım. Bir gece uyuyordum ki, hücrenin kapısının açıldığını fark etmemle birlikte üzerime battaniye atıldığını gördüm. Askerler anında üzerime çullanarak kelepçeleri taktılar. Battaniyeye sarılı ve ellerim kelepçeli olarak koridora çıkarıldım. Eşyalarımı almama dahi izin vermediler. Cezaevi dışına çıkarılarak ring aracına bindirildim. Hiçbir soruma yanıt vermiyorlardı. Ellerim kelepçeli ve ayaklarım zincirle bağlıydı. Gece yarısı gizlice götürülmem hayra-alamet değildi. Kaçınılırcasına götürülmem ise, işin bir diğer yanıydı. Öyleye doğru İstanbul’a girdik. Selimiye’ye getirilmiştim yenden... Kaçınılıp getirilmem anlamsızlaşmıştı.

Fakat neden Selimiye? Ben tutukluydum. Selimiye ise, gözetim eviydi. benim orada tutulmam yasal değildi. Ama ülkede yasa-masa işlemiyordu. Yasalar yukarıdan gelen emirdi. Kendi kurallarını dahi kendileri çiğniyorlardı. Anayasal düzeni silah zoruyla devirenler de kendileri değil miydi? Şimdi de bizi “anayasal düzeni silahla devirmeye çalışıyorlar” diye dava açıyorlardı.

Açlık grevine başladım. Talebim ise tutukevi’ne gönderilmektir. Dilekçe yazarak talebimi bildirdim. 5. gün bitiminde beni apar-topar yeniden ringe bindirdiler. Gele gele Kabakoz Ask. Tutukevi’ne geldim. Daha arabadan inmeden burada kalmaya çağımı, aksi taktirde Açlık Grevi’ne devam edeceğimi söyledim. Çünkü burada ki yaptırımlara uymayacağımı da belirttim.

Yemek duası yaparak, sayımda ayağa kalkmak, "komutanım" demek bana göre değildi.

Açlık Grevi'ni bırakmayacağımı söyleyince, pazarlık yapma yolunu seçtiler. Ben savaştan çıkmış gibiydim. Pazarlık yapmaya hiç niyetim yoktu. Bunda kararlı olduğumu görünce, bu yaptırımların bana uygulanmayacağı garantisini vererek özel bir oda gösterdiler. Oda'da silah kaçakçılığından Abuzer UĞURLU ve 1971 yılında THKP/C adına Bulgaristan'a uçak kaçıran Hacı abi vardı.

Beni onların yanına verdiklerinde, ilk önce halimi görünce deli falan sandılar. İki aydır banyo yapmadığım gibi, yüzümdeki kan ve kirleri yıkamamıştım. Bu halim cezaevi yönetimlerini çökertiyordu. "Uğraşılmaz" olmak zafere giden ileri bir adımdı.

Açlık Grevini bıraktım. Bana karışan yoktu. Hacı abi beni MIT falan sandı. Hiç bir soru sorulmasını istemiyordu. Yaşadıkları onu epeyi yıpratmıştı.

77

Bulgaristan'a uçak kaçırdıktan sonra, Bulgar devleti ile anlaşarak KGB ajanı olarak eğitim görmüş. Yüzbaşı rütbesi alarak KGB'de faaliyet göstermiş. KGB'deki faaliyetleri esnasında CIA, Hacı abiye kanca atmış. Yine kadın kullanmışlar... Rum dilberi... Çok güzel olan rum dilberi, CIA adına faaliyet yürütüyormuş. Hacı abi'ye aşık rolünde yaklaşmış. Birlikte yaşamaya başlamışlar. Hacı abi KGB adına filmler çekiyor, bilgi topluyormuş. Rum dilberi ise bu mikro filmleri çoğaltıp CIA'ye gönderiyormuş. Aynı bilgilerin CIA'ye gitmesinden rahatsız olan KGB, araştırmaya başlamış. Çünkü CIA içerisinde de KGB ajanları varmış.

Araştırma sonunda Hacı Abi'nin çift taraflı çalıştığı imajı çıkmış. İsviçre'ye gelen KGB ajanları, Hacı abiyi Bulgaristan'a kaçırmışlar. Orada psikolojik işkence uygulamışlar. Ufacık hücreye uçak kalkış sesi vermişler; o'da çok etkilenmiş. Şimdi bile eliyle

Metrisin Kuşları

uçak kalkışı hareketi yapıyor ve “Vuu... Ah Rum dilberi ah, yak-tın beni” diyordu.

Bu koğuşta da az bir süre kaldım, Kabakoz'da yaptınımlar kalkınca beni koğuşa verdiler.

YİNE YOLCULUK

İki ay bile geçmemişti, idare binasına çağırıldılar. Sağmalcılar Özel Tip'e gönderileceğim söylendi. Bir çok dava arkadaşım oraya sevk edilmişti. Hiç bir zorluk çıkarmadan yola çıktık. Yine kandırılmışım... Tekrar Selimiye ve "A" hücresi... Devletten "A" hücresinin tapusunu isteyecektim. Dönüp dolaştırıp "A" hücre-sine atıyorlardı.

Öğle yemeğini kabul etmeyerek, Açlık Grevi'ne başladım. Metris, Sağmalcılar veyahut Sultanahmet tutukevi'ne naklimi talep ettim. Bir hafta sonra "talebin kabul edildi" dediler. Sağmalcılar Özel Tip'e gönderildim.

SAĞMALCILAR ÖZEL TIP...

Bir haftadan beri Açlık Grevi'ndeydim. Sağmalcılar'ın kapısına gelince aklıma Bartın geldi. Kapıda oba oba mavi elbiseler ve bir tabur asker bekliyordu. "Yine uğraşacağız" dedim içimden... Onlar üzerimi çıkartıp "mavi kefen'i" giyindirmeye çalıştı. Bense onları yırtıp attım. İç çamaşırları ile kalmıştım yine,

80

Sağmalcılar Özel Tip, 6'şar kişilik 'koğuşlar ve teker kişilik hücrelerden oluşuyordu. Beni tek kişilik hücreye koydular. Kapı büyük bir gürültü ile kapanınca "yeni" birisinin geldiğini anlayan devrimciler, "kim geldi, pencereye çık" diye seslendiler. Pek "yeni" değildim, aylar evvel Sultanahmet'te birlikte olduğumuz arkadaşlardı. "Ben geldim" diyerek havalandırmaya seslendim. Şaşırdılar, aylar sonra dönüp dolaşıp, yanlarına geri gelmiştim.

Fiziki olarak epeyi yıpranmıştım ve Açlık Grevi'ndeydim halen. Arkadaşlar "birazdan konuşuruz" dediler. Meğer onlarda açlık grevi kararı almış ve anons yapacaklarmış. Anons bitiminde "Vedalaşalım arkadaşlar: Ben zaten A.G'deyim, bu sefer ölürüm herhalde" deyince, "Sen buna katılma, idareye biz nedenini açıklarız" dediler. Sonunda ölümden olsa, katılmam gerekti. İdare gözünde o konuma düşmek istemezdim. Kendime de yakıştıramazdım... Açlık Grevi'ne katılarak devam ettim. Onlar sıfırdan, ben-se 8'den A.G'ne başladım. 20 küsur günlük A.G, benim için 30

günün üzerine çıkmıştı. Açlık Grevi bitince bana serum verdiler.

Açlık Grevleri artık çözüm değildi, bir soluk almaydı. Üç-beş gün sonra tüm haklar yeniden gasp ediliyordu. Fiili direniş en mantıklısıydı. Amaç kitleyi ayakta tutmak ve mücadeleyi sürekli hale getirmektir. Elbetteki A.G'de bir mücadele aracı ve eylem biçimiydi, bunu inkar etmiyorum. Asıl ve tali durumunda, tali olarak görüyorum. Kimi dönemde de asıl duruma geçebilir.

Özel Tıp'te de uzun bir dönem varlık, kimlik ve siyasal mücadelemizi sürdürdük.

TARİH YAZILAN METRİS...

Metris Ask. Tutukevi’de direniş kalesi olarak tarihe yazılan önemli bir yerdir. Biz oraya gitmeden evvel başta MLSP-B’li arkadaşlar olmak üzere diğer devrimciler, insan üstü bir direniş göstererek saldırıları genel olarak püskürtmüşlerdi. Saldırıları elbette oluyordu ama denge sağlanması açısından büyük yol kat etmişlerdi.

82

Bu yüzden “Metris Cezaevi” deyince, MLSP-B davası’ndan arkadaşlar geliyor aklıma. Açılışı onlar yapmışlardı. “Açılış” direnişin başlangıcıydı. Onları müthiş bir “hoş geldin” ile karşılamışlardı. Fakat karşılarında da boş-kof insanlar yoktu. Karşılama yapanlarda, müthiş insanlarla ve onların direnişi ile karşılaşınca şaşırılmışlardı. MLSP-B davasından arkadaşların çoğu daha devrimci olmadan çocukluk arkadaşıydı. Bakırköy’de Hasan ŞENSOY’un açmış olduğu Karate salonunda spor yapıyor ve karate çalışıyorlardı. Bu yüzden hepsi sportmen yapıya sahiplerdi.

Metris idaresi, onların koğuşuna gaz bombası atmadan operasyon yapmaya giremiyordu. Gaz bombasından sonra dahi içeri giren dayak yiyip geri çıkıyordu.

Cezaevinde bu arkadaşlar renkli, hem de çok renkli simalardı. Onları sevmeyen yoktu. Spor yapma alışkanlığını da onlardan kaptım. Burada onların isimlerine yer vermek istiyorum.

Hasan ŞENSOY, Süleyman Sadık ÖĞE, İbrahim YIRIK, Süleyman POLAT, Süleyman BİBER, Yusuf Ziya SÜLEKOĞLU, Süleyman SEZER, Ercan TUTAL, Mehmet SÖNMEZ, İsmail Hakkı SÖNMEZ ve diğerleri...

Hasan ŞENSOY'un ablası Didar ŞENSOY ise hepimizin ablasıydı. Cezaevi için verilen mücadele de şehit oldu. Didar abla hepimizin şehididir.

2005 yılında genç bir kız gördüm. Adı Didar'dı. "Didar ablanın ismini taşıyorum ben" dedi. Demek ki, yeni yeni Didar'lar dünyaya gelmişti.

En Sağda (Didar Şensoy)

1 Eylül 1987

DİDAR ŞENSOY

ANILAR'da Metris'teki direniş ve saldırıları anlatmayacağım. Onlarca kitap yazıldı Metris direnişleri üzerine, Elbetteki Metris

direnışı, ÷lkemiz devrimci hareketi açısından çok önemli bir yer tutmaktadır ve tarihte kıpkızıl sayfa olarak yerini alacaktır. Bu direnişte en alt sempatizandan, en üst kadrolara kadar herkesin üstün emeğı ve payı vardır. Metris ve Sağmalcılar direnişlerinde birlikte olduğumuz ve daha sonra çeşitli alanlarda şehit düşen devrimcileri saygıyla anıyorum.

Ünal KÜÇÜKBAYRAK, M. Kemal YILMAZ, Alınza BAYOĞ-
LU, Baba ERDOĞAN, Fevzi Yalçın, Manuel DEMİR, Ender Can
YILDIZ, Perihan ÇOLAK, İsmail ORAL, Tuncay ÇARIKÇIOĞ-
LU, Ahmet Fazıl Ercüment ÖZDEMİR, Niyazi ERDOĞAN, M.
Nezihi ALTINAY, Abdullah MERAL, Haydar BAŞBAĞ, Hasan
TELCİ, Şaban ŞEN, Niyazi AYDIN, Hasan ELİUYGUN, İbrahim
ERDOĞAN

ÖLÜMSÜZ

Biz ki, En sağır kulaklara sevdalar fısıldardık
Sabah serinliğı taşırdı ezgilerimiz
Kan uykulu infazlar için kapılar çalındığında
Burçlarımızda kefenleri kana bulayıp
Kollarına saldı k rüzgarın
Ölüm, çaresiz kalıp
Çığlıklar attı arkamızdan
O büyük sevdası bu kadar umutlu
Bu kadar namuslu taşımak için
Tereddüt etmedik, eğilmedik
Kanımızla yazılacaktı umudun şiiri
Adını koymuştuk özgürlüğün
Bir kez çıkmıştı ağzımızdan söz
Ve biz “pimi çekilmiş yürek” le

Dalmıştık karanlığın ortasına
 Dilimizde kurtuluş türküleri
 Mataramızda Ab-ı Hayat
 Ve düşerken
 Özgürlük renginde
 Bir gülüş vardı yanağımızda
 (Söz: İbrahim KARACA, Grup Yorum)
 Şehitler Onurumuzdur...

Metris bir direniş sembolü, kalesi olduğu gibi devrimci yaratış özelliklerinin ortaya çıktığı bir yerdir ki, mücadelenin boyutlu olduğu her alanda devrimci yaratış ortaya çıkmıştır. Bu dağda da, şehirde de, cezaevinde de böyle olmuştur.

Metris'e giden devrimci gruplar, direnişi örgütlerken birbirleri ile haberleşme sorunu ile karşı karşıya kalıyorlar. Ziyaretçiler vasıtası ile yapılan haberleşme ve koordine sağlanması gerekiyor. İdare ise bu haberleşmeyi engellemek için her türlü yolu deniyor. İşte yaratıcılıklar burada ortaya çıkıyor.

85

* * *

Parmakla Yazma...

İdare havalandırmaya bakan pencerelerden yapılan konuşmaları dinleyerek not tutmaktaydı.

Bizlerde bunu istemiyorduk. Alınacak kararlar gizlilik içinde yapılmalıydı. Aksi taktirde eylemler, karşı eylemle sekteye uğradı. Kocaman gazetelerden kestiğimiz 29 harfi yazacağımız konu-

ya göre, idarenin görmeyeceği şekilde karşı bloklardaki arkadaşlarımıza teker teker göstererek haberleşmemizi sağlıyorduk. Çok yorucu, ilkel ve bizi epeyi geciktiren bir yöntemdi. Geliştirmek gerekti... Bu sefer pencereden el işareti ile yavaş yavaş harfleri sıraladık: Okunuyor ve anlaşılıyordu... Her seferinde harfler ufalmaya ve yazı hızlanmaya başladı. Arkadaşlar iyice tecrübe kazanınca artık bu sohbetlerde bile kullanılmaya başladı. Idarenin okuyabilmesi mümkün değildi. Her yeni gelen arkadaşta bunu kısa bir sürede öğreniyordu. Yeni gelenler öğrenirken, gülmekten ölüyorlarduk... Havada parmağı ile yazmaya başladığında, sanki satır yazar gibi gidiyor ve başa dönerken, eski yazdığı ora-daymış gibi elinin tersi ile siliyordu. Tabii ki daha sonra tecrübe kazanarak, sadece işaret parmağını hareket ettirerek yazmaya başlıyorlardı.

Rakam Okuma...

86

Bir havalandırma da (12 koğuş aynı havalandırmaya bakıyor-du) alınan kararı, diğer havalandırmaya acil iletirken, bağırarak şifreli rakamları okuyorduk. Onlarda bu rakamları harflendirerek okuyorlardı. Bu çok zor bir yöntemdi: Sesimiz, soluğumuz kesiliyordu, ter içinde kalıyorduk. Başka çaresi de yoktu ama. Pencere Ve Kapıaltı Postası...

Bu yöntem hem Metris, hem de sağmalcılar Özel Tip'te çok uygulanırdı. Cezaevinde hemen hemen her koğuşta değişik siyasi yapılanmaların elemanları bulunuyordu. Özel iç yazışmalar, haberler ufak notlara yazılır ve "posta" saati beklenirdi. Bir koğuştan bahçe ortasına ucuna ağır bir şey bağlı ip atılırdı. Karşı koğuşta bu ipe dolanacak şekilde ip atar ve çekerdi. Havada oluşturulan bu teleferik sayesinde karşı bloklara notlarımızı gönderirdik.

Her hücre torbaya bakar ve kendisine geleni alırdı; gönderecekleri not varsa da torbaya koyardı. Bu tüm havalandırma da dolaştıktan sonra kapının altından, diğer bloktaki kokuşa atılma yöntemi ile gönderildi. "Posta" böylece tüm cezaevini dolaşırdı. İdare de bu "posta" torbasını yakalamak için büyük çaba ve takip sürdürürdü. Bununla ilgili güzel bir anı'mızı paylaşmak istiyorum. Bu olay 2 MLSP-B'li arkadaş arasında geçmişti: Apo ve Kars MLSP-B davasından Battal OĞUR...

Akşam olmuş ve "posta", hücreleri hızla dolaşıyordu. Battal'a "posta" gelince, yan hücrede bulunan Apo'ya bağınıyor: "Ula Apo "posta" geldi. Çeksene lan!"... Apo'da "dur battal, tuvaletteyim lan!" diye seslenerek acele etmemesini söylüyor. O'da ısrarla "çek ula Apo, çek" diyordu.

Havalandırma pencerelerinden oldukça çok insan sohbet ettiği için, büyük bir uğultu çıkıyor ve söylenenler zor anlaşılıyordu. O sırada başta Astsubay, arkasında askerler duvar dibinden sinsice yaklaşıyordu. Ellerinde de uzun itfaiye kancaları vardı. Ne kadar seslendiysem de bizimkiler duymuyorlardı. Onlar hâlen "posta" derdindeydiler. Astsubay kanca ile ipe asılınca Battal "Ula Apo, yavaş çek; Kopti kopti ulan kopti" diye avazı çıktığı kadar bağınıyordu.

Yere düşen torbayı alan Astsubay, zafer kazanmış edasıyla Battal'a bakıyor. Battal'da; "Abo, zabıta gelmiş" diyor. "Zabıta" yakıştırmasını (simitçi kovalayan Zabıta) duyan Astsubay oldukça kızıyor. Şapkasını yere atıp çiğniyor. "Sizinle uğraşılmaz" diyerek havalandırmayı terk ediyor.

Metrisin Kuşları

Ben, Metris'e gittiğimde mors ile çalışıldığını görünce çok şaşırılmış ve bizimkilere bir kez daha hayranlık duymuştum. Mors alfabesi, sert bir cisimle ya duvardaki kolonlara yada kalorifer borularına vurularak yapılan bir haberleşme yöntemi idi. Karşı taraf ile yapılan anlaşma sonucunda vuruş sayısı ve belli tempolar değişik harfleri ifade ediyordu. Bu şekilde bir kitap dahi yazılabilirdi. Metristeki mücadeleye çok faydalı olan bir yöntemdi.

TOP ATMA...

Bu yöntem, havalandırmaya çıkmaya başlamamızla birlikte uygulandı. Gönderilecek bir pusula, kuru soğana veyahut hamur hale getirilmiş ekmek içine sarılıyor ve blok üzerinden fırlatılarak (aşırıttırılarak) diğer havalandırmaya gönderiliyordu. Üzerinde de alacak kişinin şifresi bulunuyordu... Tam bahçede yürürken, birden başınıza böyle bir “top” her an düşebilirdi. Benim başıma üç-dört defa bu şekilde “top” düşmüştü.

89

Bunlar haberleşme ile ilgili devrimcilerin yaratış yetenekleriydi. Bir de günlük yaşamla ilgili icatlara bakalım.

—Yumurta Pişirme

—Su Isıtma

Bu tür icatlarda en güzel örnekleridir.

İçeride yemek pişirecek tüp, ocak vs. en ufak bir şey yoktu.

Tabi ki tencere ve tava da... Doktora çıkan arkadaşlar, sandoz yazdınıyorlardı. Sandoz kutuları alüminyum olduğu için düz hale getiriliyordu. 4 kutu birbirine monte edilince ve kenarları kıvrılınca bir tava görevini görüyordu. “İçmek için” aldığımız yumurta nasılsa vardı. Bir de elektrik kesilmelerine karşı bulundurduğumuz mumlar...

Yumurtayı tavaya kınıyor, altına mumları yakıyorduk. Nefis

yağda oluyordu, yan hücrelere de ikram ettiğimiz olmuştu.

* * *

Su Isıtma...

Direnış süresince sıcak banyo ve sıcak su yüzü görmemiz imkansızdı. Bizde yaratıcı olmak zorundaydık. Bildiğiniz süt kutularının içerisindeki madde elektrik akımını geçirmektedir; Alüminyumdur. Bir kutuyu şeytan uçurtması kuyruğu şeklinde kesiyor ve etrafına naylon torba sarıyorduk. Aynı kablo gibi oluyordu. Uçlarına da iki tane çay kaşığı bağlardık. Her iki çay kaşığının arasına da mandal koyardık.

Tavanda bulunan lambanın kablolarına diğerk uçları takar ve çay kaşıklarını su bidonuna sokardık. Bidonda ki su, geçte olsa kaynardı. Bazen banyo, bazen de çay vs. yapardık.

90 Bir seferinde süt kutularını naylon ile sarmamıştım. Nasılsa tek basmaydım hücrede. Ani bir nokta operasyonu oldu; beni dışarı çıkardılar. Askerler içeri aramaya girerken ben de subayla koridorda konuşuyordum ki, tam o esnada hücreden bir asker dışarı fırladı; Teni bembeyaz olmuş, konuşamıyordu kekeleyerek “komutanım süt kutusu çarptı” diyebilirdi. Askerin garip davranışlarını gören astsubay “ne süt kutusu çarpması oğlum, sen delirdin mi?” diye çıkıştı. Bu seferde başka bir asker elini tutarak “süt kutusu çarpıyor komutanım” diyerek dışarı çıktı. Süt kutusunu merak eden astsubay, bu kez kendisi içeri girdi. Kaynayan suyu görünce “Vallahi kardeşim, siz müthiş insanlarsınız, helal olsun” dedi.

İnsanlar zor ve kısıtlı koşullarda ister istemez yaratıcı oluyor: İcatlar üretiyor. Esas yaratıcılık Metris Firar çalışmasında ortaya çıktı. Müthiş bir yaratıcılık, şahane bir mimari eser. Olağanüstü kolektif çalışma: Azim, kararlılık, fedakarlık ve sonuçta başarı...

FİRAR DÜŞÜNCESİ

1988 yılına gelinmişti. İnanın 12 Eylül 1980 ile 1988 yılları arasındaki süreci hatırlamıyorum. Nasıl geçtiğini dahi bilmiyorum. Bir koşuşturma; ayakta kalma, varlığı koruma, kendini geliştirme uğraşısı...

O dönem TKP/ML'nin 1. 2. ve 3. toplu davalarının iddianameleri gelmişti. 2-3 ayda bir mahkemeye çıkıyorduk. "TIKKO 3" davası iddianamesinde 350 kişiyi geçkin "sanık" vardı. İddianamelerin gelmesine müteakiben bizde siyasi savunmalarımızı hazırlamaya başladık. Şahsi savunmanın dışında üç kişi TKP/ML adına siyasi (tarihsel) savunma hazırlayarak imzaladık. Benim idam cezası alacağım kesindi, Memik HOROZ ve Hüseyin YAMAN ise müebbet alacaklardı.

Tutukluluğumuz 8. yılına giriyordu. Daha fazla içeride kalmak istemiyorduk. "Bir şeyler yapılmalı" diye düşünüyorduk. Ama nasıl?... Daha önce de TIKKO davalarından uzun süre hapis cezası alanlar ve yahut büyük davalardan yargılananlar pek cezaevlerinde kalmamışlardı. Özgürlüğü kendi elleri ile yakalamışlardı.

1977 yılında İstanbul Toptaşı Cezaevi'nden Sefa KAÇMAZ, Hüseyin BALKIR ve Levent BEĞEN bir baskınla, daha sonra Kenan ÇEÇİ, Arif ALIÇ ve Hacı DEMIRKAYA sağmalcılardan, İs-

mail GÖKSU 1980 yılında ring aracından, Orhan BAKIR İzmir Adliyesi'nden kaçmıştı. Yani ya kaçmış yada kaçırılmışlardı. Daha bir çok örneği de vardı: Bir gelenek olmuştu... "TİKKO'cular" kaçar.

Ama Nasıl?

Şartlar aynı değildi. Daha çetin ve zordu. Birde biz birinci de-recede göz önünde olan, "Kuş dahi uçamaz" denilen Metris'teydik. Mahkemelerimiz dahi Metris'teki askeri kışla içerisindeki spor salonunda yapılıyordu. Üstümüzde doğru dürüst elbiselerimiz dahi yoktu. Ama ne olursa olsun, bir gün özgürlüğü yakalayacaktık. Bütün arkadaşlarımızın düşüncesi buydu: "Elbet bir gün" diyorduk.

92

O süreçte dengeler iyice sağlanmıştı. İstanbul cezaevlerindeki direnişler sonucu yönetimler geri adım atmak zorunda kalmışlardı. Artı; 12 Eylülcülerin darbesinin etkisi yavaş yavaş olsa kırılmaya başlamıştı. Bu bize de yansiyordu. Cezaevi İdaresi ile diyaloglarımız sıklaşıyor ve insani haklarımız kabul görüyordu. En temel talebimiz, aynı davadan yargılanan insanların aynı koğuş ve bloklara verilmesiydi. Bu talep 1980 yılından beri en 1. sıradaydı.

Bir gün TİKKO 3 toplu davasının mahkemesine çıkmıştık. (Konumuz ile ilgisi yok ama burada anti-parantez açarak İlkey Erkan ÇINAR ve Yaşar YILDIZ'ı anlatmak istiyorum)"İLKAY ERHAN ÇINAR ve YAŞAR YILDIZ, bu iki arkadaşta bizimle birlikte TİKKO 3 davasından yargılandılar. 146/1 maddesinden de idam cezası aldılar. Öğrendiğim kadarı ile Yargıtay cezalarını onaylamış. Yani idamlar devam etmiş olsaydı, bu arkadaşlar idam edileceklerdi. Fakat "Şartlı Tahliye" ten bizimle birlikte

çıktılar. Şimdi dışındalar.

Bunda ne var? Çok doğal diyeceksiniz. İşin aslı öyle değil. Bu iki arkadaşın TKP/ML TIKKO örgütü ile uzaktan yakından ilişkisi yoktu. İspat edilen eylemlerde de aynı şekilde. Bunu askerleri savcı Erdoğan SAVAŞERİ’de çok iyi biliyordu. Fakat “faili belli olmayan dosyalar kapansın” mantığı ile hareket edilmişti. Mahkemeler “yukarı”dan gelen emirler doğrultusunda ceza verdikleri için karar bu şekilde sonuçlanmıştı.

İlkay Erhan ÇINAR Halkın Kurtuluşu adli gazetesinin okuru, Yaşar YILDIZ ise İGD sempatisini idi. TIKKO ile ilgileri yoktu. Onların bizim TIKKO davasına nasıl bağlandıklarını özetle anlatayım.

Kartal tren istasyonunda üç MHP’li, TIKKO’cular, tarafından vurulmuş. TIKKO’cular olay yerinden ayrılmış. İ. Erhan’da kahveye gidip “Üç MHP’li trende vuruldu” demiş. Kahveden birisi de polise giderek Erhan’ın “üç MHP’liyi trende vurduk” dediğini söylemiş. İ. Erhan gözaltına alınmış ve böylece İ. Erhan’ın yaşamını değiştiren dönem başlamış: Karakollar, siyasi şubeler, SYNT mahkemeleri ve idam cezası...

Yaşar YILDIZ’ın idam olayı ise daha garip, bir uçkur uğruna idam. Hadi İ. Erkan demokrat-ilerici vs. olduğu için bunlar başına geldi. Ya yaşar YILDIZ’ın... bir uçkur uğruna bir gün dahi yatılmaz ki.

TIKKO’cular tarafından öldürülen MHP’linin eşi, Y. YILDIZ’ın dostuymuş. Adam işe, Yaşar eve girmiş. Mahalleli ve mahalle muhtarı bu gelişmeleri gözlemliyormuş. TIKKO bu MHP’liyi öldürünce mahalleliden biri “bu olay siyasi değil, onu öldüren şahıs eve girip çıkıyor” diye polise söylemiş. Yaşar böylece polisçe alınmış. Alınış o alınış. Oradan bizim davaya ve idam cezasına,

Yaşar YILDIZ'ın bizim toplu davada "Ben IGD sempatzanı-
yım. TIKKO'cular, Mao'cu" demesinden rahatsızlık duyuyor-
duk. Çünkü biz, mahkemeleri yargılandığımız yerler değil, siya-
sal mücadelemizin verildiği bir arena olarak görüyorduk. Ya-
şar'ın saçmalıkları üzerine her defasında da söz alarak "bu şah-
sın bizimle ilgisi yok, o karakterde bir insanda değil" şeklinde
açıklama yapıyordum. Mahkeme heyeti ise "sen onu kurtarmak
için böyle söylüyorsun" diyordu.

12 Eylül sürecinde nice Yaşarlar, nice İlker Erhan'lar ilgisi ol-
madıkları halde yıllarca cezaevlerinde yattılar, İdam cezaları al-
dılar. Bizler bunun en canlı şahitleriydik." Burada parantezi ka-
patıyorum

Bir gün TIKKO 3 toplu davasının mahkemesine çıkmıştık.
Mahkeme akşama kadar sürmüştü. O günde öyle oldu: Akşam
cezaevi'ne döndüğümüzde bir hareketlilik vardı. İdare ile yapı-
lan görüşmede, aynı davadan yargılanan kişilerin aynı koğuş ve
bloklara verilmesi talebi kabul edilmiş ve dahası ise; hangi blok-
larda, koğuşlarda kimlerin kalacağı bile belirlenmişti. Bu hiçte
demokratik değildi. Biz mahkemede-yken diğerleri kendilerini
düşünecek şekilde hareket etmişlerdi: Bize "Sibirya"yı vermişler-
di. "Sibirya" denen bölümdeki koğuşlar hiç ama hiç güneş gör-
müyordu. Karşısında da koğuşların yerine koskoca cezaevi du-
varı vardı. Kış aylarında orada kalan bir çok devrimci tutsak ve-
rem olmuştu. Diğer bloklardaki koğuşlar hem güneş görüyor,
hem de koğuşlarının karşısında koğuşlar vardı. Bu adil bir seçim
değildi. O akşam kendi aramızda acil bir toplantı ile durum de-
ğerlendirmesi yaptık. Çoğu arkadaş buna itiraz etmekten yanay-
dı. Bazı arkadaşlarımızın ise, daha farklı düşünceleri vardı. O
"Sibirya" denen bölüm gözetlenemiyordu. Gözetleme koridoru
bize gelmeden bitiyordu. Bahçede de logar vardı... Toplantımız

saatlerce sürdü. Sonuçta "Sibirya" yı kabul etme kararı çıktı... Bizim cezaevi'nde kalmak gibi bir derdimiz yoktu. Güneşlenmek vs. istemiyorduk. Özgürlük her şeye ama her şeye bedeldi... Böylece "Sibirya" denen bölüme geçtik. Bizim tarafta 4 koğuş vardı. 3 koğuşu biz doldurduk. Diğer koğuşa ise TDKP ve DEV-YOL davalarından arkadaşlar geçtiler.

Bizde oldukça demokratik bir işleyiş vardı. En alt sempatizanın dahi görüşü alınır ve ciddiyetle görüş değerlendirmeye tabii tutulurdu. Günlük yaşamda da bu böyleydi. Arkadaşlar arasındaki sıcak sevgi ve saygı dışarıda halen aradığım ve özlediğim en güzel olaylardı... Komün yaşamı tam anlamına göre sürüyordu. Bazılarının "Komün Yaşamı" nı (!) duyduğumuzda ise, şaşırıyorduk. Bizde herkes görevini yapıyordu. Kimsenin kompleksi yoktu. Bu da bizi birbirimize daha çok bağlıyordu.

İlk firar toplantısı da böylesi bir ortamda yapıldı. Tüm arkadaşlar toplantıdaydı. Herkesin görüşü alındı. Öneriler yapıldı. Öylesine garip öneriler vardı ki... Bahçeye helikopter indirelim diyen bile vardı. İlk toplantıda bütün öneriler alındı ve sonuçta eleme yapıldı.

Karar mekanizması tarafından logardan tünel faaliyeti yapılması kararlaştırıldı. Sadece bununla kalınmadı; bu faaliyet süreci boyunca yapılacak her şey karara bağlandı. Başarıyı yakalayabilmek disiplinden ve ilkeli olmaktan geçiyordu. Hepimizde de bu disiplin alışkanlığı mevcuttu. Böylesi bir yaşam içinden gelmiştik.

İçimizde de her alandan gelen arkadaşlar vardı. Kimisi inşaat işçisi, kimisi güzel sanatlar öğrencisi, kimisi profesyonel devrimci... Bu da faaliyet için çok önemliydi. Bir dizi görev paylaşımı gerekti. Karar-mekanizması atılacak her adımı enine boyuna düşündü.

İlk defa Logar kapağı kaldırılıyor...

Logar kapağı, on-oniki kişi tarafından kaldırılabilir kadar büyük betondan yapılmıştı. Tutulabilecek bir yeri dahi yoktu. İlk önce kokuş mazgalları, koridor kapısı ve çatı üzerleri gözetlenmek ve dinlenmek için nöbetçiler yerleştirildi. Bütün faaliyet tam bir sessizlik ve disiplin içinde yapılıyordu. Soru sorulmaz, sadece görev yapılırdı.

Logar kapağı kenarları temizlendi, kolay kalkması için kenarlarına sıvı yağlar döküldü. Bu bir deneme açıydı... Kenarlarına soktuğumuz ranza demirleri ile kenarını hafifçe kaldırdık. Buradan da geçirdiğimiz kalın halatlarla kapağı çok sessizce kenara aldık. 3 metre derinliği vardı logarın. Daha önce tespit edilen inşaat işçisi ve TIKKO askeri bir arkadaş logara indirildi. Etüt yapıldıktan sonra yukarı çıkarıldı, kapak kapatıldı.

96

Logarın iç duvarı kesilip, toprağa ulaşmak gerekliydi. Bu arkadaşımız çok kısa sürede duvarı kesebileceğini söyledi... Esas faaliyet ertesi gün sabah sayımından sonra başlayacaktı. Herkes görevini biliyordu. Onun dışında herkes normal yaşamına devam edecekti...

İçimizi çok güzel bir heyecan sarmıştı, kıpır kıpırdı yüreğimiz. Başarını yakalayacağımıza inanmıştık... O gece sabah olmak bilmedi.

Sabah sayımından diğer günlerden farklı en ufak bir şey yapılmadı, kimisi gazete, kitabını okuyor; kimisi bulaşıkları yıkıyor, kimisi de yatıyordu, çok normal sayım verilmişti. Sayım bitip kapılar açılınca herkes anında görev bölgesine gitti, kapak yine kaldırıldı.

Betonu kesmek için ranza demirini yanına alan arkadaşımız logara indikten sonra kapağı tekrar kapattık. Gözetleme nöbet-

çilerin'in dışında tüm arkadaşlar normal yaşamlarına döndü. Kimse kimseyle firar konusunu tartışıp konuşmuyordu; karar böyleydi. Herkes karar mekanizmasının verdiği görevi sessizce yerine getirdikten sonra ya kitabını okumaya devam ediyor ya da sporunu yapıyordu. En ufak bir lakaytlık ve boş boğazlılık vahim sonuçlara neden olabiliirdi... Örneğin kötü bir senaryo çiziyim: Firar çalışmasını fark eden idare, olayı görmemezlikten gelip imha yöntemine gidebilirdi; onlar için bulunmayacak bir fırsattı. Nasılsa kaçanlar TIKKO davası sanıkları ve idamlıklardı... "Kaçıyorlardı, cezaevi dışında vuruldular", "İşte 39 metre tünel" dedikleri zaman kim hesap sorabilecekti? Madalya bile alabilirlerdi... Bunların hepsinin bilincindeydik. Ona göre hareket ediyorduk.

Akşam sayım olmadan evvel tekrar kapağı kaldırıp arkadaşımızı çıkardık. Her şey istediğimiz gibi gidiyordu. Beton kesme işi 3 gün falan sürdü; sonuçta peynir kalıbı gibi kesip alındı, toprağa ulaşmış olduk.

İlk önce toprağı logarda su ile karıştırıp eritme niyetindeydik. Bizim WC'den de dökeceğimiz bol su ile gider diye düşünüyorduk.

Ulaşılan toprağın kâzımı için bu sefer iki arkadaşımız logara indi. Esas tünel kazma işi böylece başlamış oldu. Bu arkadaşlar ilk girdiklerinde yarım metre toprağı kazdılar. Diğer bir yandan da eritme işi ile uğraşıyorlardı. Zaman kaybından başka bir şey değildi. Keza; iki-üç gün sonra, tünel faaliyetini bilmeyen diğer koğuşlar tuvaletlerinin tıkağı konusunda idareye şikayette bulununca başka bir yöntem arayışına itti bizi. Toprağı bir türlü yok edemiyorduk. Böylesi konularda çok çabuk düşünen ve pratik zekalı bir arkadaşımız vardı. (Bu arkadaştan izin almadığım için gerçek ismini yazmayacağım. Adı yerine "dost" diye ya-

zacağım). Toprağı nasıl yok edebileceğimizin de hemen çözümünü buldu... çıkartılan toprak, yastık yüzlerine doldurularak koğuşa getirilecek ve burada elbirliği ile top haline getirilecekti. Lambanın kenarından açacağımız kamuflajlı delikten düzenli şekilde çatı arasına atacaktık. Pratik bir yöntemdi bu Tünel çalışmasını da hızlandıracak öneriydi. Eritme işi de böylece zamanımızı almayacaktı. Tünele iki gün ara verdik. Bilmeyen koğuşların "tuvaletleri tıkanıyor" şikâyeti üzerine lağım temizlemesi işlemine başlayan idare, toprağın farkına varabilirdi. Ama varamadılar, her şey normal gidiyordu. Bu kanaate vardıktan sonra tekrar start alındı.

Herkes yastık yüzlerini çıkardı. Yedek olarak ayrıca yastık yüzleri dikmeye başladık.

* * *

98

Tavan Deliniyor...

Beton tavan delinirken sesi nasıl kamufle edecektik?... Siyasi tutukevlerinde hasta olup olmadığın idare tarafından önemsenmez. İstersen ölebilirsin... Bizde acil doktor lazım olduğu zaman hep birlikte "Doktor isteriz!", "Tutuklular Ölüme Mahkum Edilemez!" sloganları atar; demir kapı ve pencerelere ses çıkarması için vururduk. Buna rağmen saatler sonra doktor gelirdi... Doktor isteme yöntemi ile ağır ses çıkartıp tavan delme işlemine başladık. Lamba kenarından elimizin sığabileceği kadar deliği büyüttük. Kamufle içinde etrafına süs yaptık. Tavan sorunu da böylece çözülmüş oldu.

Toprak Koğuşa Taşınıyor...

Artık her sabah sayımdan sonra logar kapağı kaldırıp içeriye

iki arkadaşı indiriyorduk. Bir arkadaş toprağı kazıyor ve çıkan toprağı yastık yüzlerine doldurup logarda bekleyen arkadaşına veriyordu. O'da logar içerisinde istif ediyordu. Akşam sayımından evvel sadece arkadaşlarımızı çıkartıyorduk logardan. Toprağın yok olması işlemini uzun süreceğı için sabaha bırakıyorduk bu işi sabah iki arkadaşı logara indirirken toprakları koğuşa taşıyorduk. Koğuşa gelen topraklar bir çarşaf üzerine dökölüyor ve etrafına toplanan onlarca arkadaş onları "top" haline getiriyorduk. Ranza üzerindeki bir arkadaş ise onları delikten düzenli bir şekilde çatı arasına gönderiyordu.

Temizlik Ekibi İşbaşında...

Topraklar koğuşa getirildiğı için temizliğe çok daha dikkat etmeliydik. C.evi'nin her yeri beton olduğundan bir damla çamur veya toprak tünel çalışmasını ortaya çıkartabilirdi. Bu yüzden yeni temizlik ekibi ve denetçileri oluşturuldu. Temizlik ekibinin iki işi vardı: Birincisi tünelden çıkan arkadaşları çamurdan arındıracaklar, onların elbiselerini yıkayacaklardı. İkinci görevleri de, toprağı "top" yapma esnasında kullanılan çarşafı temiz hale getireceklerdi. Birde logar ile koğuş arasında geliş-gidişlerde yerlerde oluşabilecek çamur veya lekeleri en titiz şekilde kontrol edip sileceklerdi. Ardından denetçi bir arkadaş, yapılan temizliği son bir kez kontrol edip emin olacaktı.

Tünel çok soğuktu; kış ayında kazılmaya başlandığı için kazı işinden çıkan arkadaşlar yarı baygın halde oluyorlardı. Onların temizlik yapmaları ve dikkatli davranmaları imkansızdı... Temizlik ekibi ve denetçi bu yüzden gerekliydi. "İşi" sağlama almahydık...

Tünel her gün yarım veya bir metre kadar ilerliyordu.

Karar mekanizması sürekli iş başındaydı... koğuşta "tünel" ve

“fırar” üzerine sohbet edilmiyordu ama birde ziyaret vardı. Ziyaretçilere eşler dahil kesinlikle bu çalışma anlatılmayacaktı. Bütün arkadaşlar tekrar tekrar uyarılıyordu. Ziyaretlere de denetçi gönderiliyordu. Bu arkadaşlarımıza güvensizlik değildi. Tedbiri elden bırakmamak ve hiçbir boşluk oluşmamasına özen göstermekti.

Bu herkese uygulanıyordu.

Mahir ÇAYAN ve Nokta Dergisi...

Metreler metrelerle ilave olurken Nokta Dergisi geldi. Kapağında da “Mahir ÇAYAN” ve “Fırar” yazıyordu. Tam da dönemiydi.!Dergiyi alınca hayıflandık. Bu dergi idare kontrolünden geçip bize geliyordu... Baş sayfasında da FİRAR vardı. Oysa yıllardan beri fırar olayı olgusu yoktu. Birilerinin kafasının kenarında “fırar” olgusu oluşması dahi daha bir dikkatli olmalarını sağlayabilirdi.

Dergi birde fırar olayını öyle bir işlemiş ki, sanki bizim fıran ve tüneli anlatıyordu. Olacak şey değildi... 4-5 gün çalışmaya ara verdik. Idarenin nabzını kontrol ettik. Olumsuzluk yoktu... Tekrar start aldık. Seferinde de sayımdan sonra yastık yüzlerini koğuşa taşıyorduk ki, blok kapısı açıldı ve kaynakçı asker logarın bulunduğu havalandırmaya daldı. Neyse ki logar kapağı kapalıydı. Kaynakçı asker altta bulunan boş koğuşların demirlerine bakıp tekrar çıkıp gitti. Bu durum bizi oldukça rahatsız etmişti. Ya görmüş veya fark etmişse? Çamurlu adam yanından geçmişti askerin... Bu yüzden de 3-4 gün nabız beklemesi yapmak zorunda kaldık... Yine her şey normaldi. Asker fark etmemişti. Bu 3-4 günlük aralar bizi geciktiriyordu. Ara vermek işimize gelmiyordu. Bir an önce kazasız belasız bitirmeliydik işimi-

zi. Zaman kaybına tahammülümüz yoktu. "...Azılı Teröristler Ve Lider Kadrolar Kartal Cezaevi'ne Toplanacak..."

Kartal'da yeni bir cezaevi inşaatının olduğundan haberimiz vardı. Ama kimler için yapıldığından haberimiz yoktu. Birde bitmek üzere olduğundan...

Gazete haberleri bizleri endişelendirdi. Cezaevi'nin çok kısa sürede biteceğinden bahsediliyor ve "...Azılı Teröristler ve Lider Kadrolar ~~Kartal~~ Cezaevi'ne Toplanacak..." haberini veriyordu. Terslikler üst üste gelmeye başlamıştı. Yenilerinin çıkmasına fırsat vermemeliydik. Ne kadar uzarsa o kadar çok yenileri ile karşılaşabilirdik. Tüneli hızlandırmalıydık... dikkatli, temkinli ve hızlı...

Günde 10 saate varan çalışmamız vardı. Tünelin hızlanması için çalışma saati uzatılmalıydı. 24 saat mutlaka çalışma yapılmalıydı. Oysa daha yarısına kadar dahi gelmemiştik. Yine Dost imdadımıza yetişti: "Tüneldeki iki arkadaş yerine iki kukla yaparsak, sayımda onları saydırırız. Böylece 10 saat yerine 24 saat çalışmış olur" dedi. Mantıklı bir öneriydi. Ekmek hamurlarından kukla yapmaya başladık. Saçları, kaşları ve bıyıkları olmalıydı... İnsan boyunda iki kukla yaptık. Firar etmeyecek bir arkadaşımızın da saçlarını keserek kuklalara diktik. Ten rengi de benzetildi. Uzaktan bakıldığında ayırt etmek çok zordu. Onlara Umut ve Özgür isimlerini dahi koyduk.

Koğuşumuzun mevcudu böylece artmış oldu. Ama idarede isimleri yoktu...

İlk Deneme...

Sabah sayımından sonra iki arkadaş tünele indirdik. Bu sefer akşam sayımın da arkadaşlarımızı çıkarmayacaktık. Onların

yerine Umut ve Özgür sayılacaktı.

İlk deneme saati yaklaşıyordu. Yatakhaneye iki arkadaş ile Umut ve Özgür'ü yatırdık. Tam sayım esnasında iki arkadaşımız kımıldayacak ve ters dönecekti. Böylece sayımcı askerin gözü boyanacak, 4 kişinin yattığına inanacaktı.

Nihayet beklenen saat geldi. Ya açığa çıkarsa? Felaket olurdu. Tüm emeklerimiz boşa giderdi. Bizleri müthiş heyecan sardı. Fakat çok doğal davranıyorduk. Koğuşa giren subay lafa tutuldu, askerler sayıma başladı. Bir arkadaşımız "4 kişi yatıyor" diye bağırdı. Şartlandırma yapılmış oldu böylece. Yatakhane kapısından bakan asker uzaktan yatanları saydı; "4 kişi yatıyor komutanım" diye komut verdi. Büyük bir rahatlama hissettik içimizde. Olmuştu bu iş... Koğuş kapısı kapanıp gittiklerinde birbirimize sarılıp kutladık. İlk sayımdan sonra artık bizde alıştık. Normal sayım gibi özgür ve Umut'u da saydınıyorduk.

Tünel ilerledikçe ışıklandırmaya ihtiyaç duyduk. Bizim WC'den kablo uzatarak bahçedeki logara gönderiyorduk. Muazzam bir ışıklandırma olmuştu. "3. boğaz köprüsü" diyorduk; Metris ile İstanbul arasında yer altı köprüsü...

Eserimize baktığımızda kedimizden gurur duyuyorduk. Tam bir mimari eserdir.

Artık bizim koğuştaki WC kullanılamıyordu. Kablo WC'nin deliğinden tünele gidiyordu. Bu yüzden yan koğuşun WC'sini kullanmak zuhül etmişti. Orada da TDKP ve DEV-Yol davası'ndan arkadaşlar vardı. TDKP'li arkadaşlar tepki duydular. Kendi WC'lerinin kullanılmasına karşı çıktılar. "Tünel yakalanırsa huzurumuz kaçır" diye de her fırsatta yakınıyorlardı. Onlar tünel çalışmasının başında ve ortasında da yoklardı. Firar diye bir dertleri de yoktu onların. Onlar spor yapmak, kitap okumak ve yemekle meşguldüler. Bizimkiler anı gibi çalışırken yan

gözle dahi bakmıyorlardı. Her an patlayacağı korkusuyla huzursuz oluyorlardı. .. Biteceğine de inanmıyorlardı...

Her geçen gün tünellerle birlikte onların şaşkınlığı da artıyordu. Sonlara doğru “bizde gelebilir miyiz?” demeye başladılar. Halkın kurtuluşu yazı işleri müdürü olan Mustafa YILDIRIM-TÜRK ve Veli YILMAZ’ın ayrı ayrı 500 sene civarında cezaları vardı. Elbetteki bizimkilerde bu durumda onların orada kalmasına göz yumamazdı. “Gelin” dediler. Ama eminim ki, son güne, son saate kadar firarın başarılı olacağına inanmıyorlardı.

Daha sonra ise Yurtdışında sanki firarı kendileri örgütlemiş imajını verdiklerini duyunca (okuyunca) üzüldüm. Oysa WC’lerini dahi kullandırmıyorlardı... Biz götürmekle görevimizi yapmıştık. Onların da bizim emeğimize saygı göstermelerini bekledik. Belki düzeltirler...

Not: “Mültecilerle Röportaj” adlı kitapta Faruk KIZILASLAN’ın (Partizan Yolu davasından) “Firarilerden Cenap ÖZEK’le sohbetlerimizde konu hep firardı. Nasıl firar edeceğimizi konuşuyorduk” şeklinde açıklamaları var. Sanki onlar düşünüp, ayarlamış gibi anlatmaya da devam etmiş. Elbette herkes lafta düşünüyordu ama kimsenin de pratik bir adımı yoktu. TKP/ML davasından “sanık”ların çabası olmasaydı, Metris Firarı diye bir şey olmazdı. Gerisi laftan öte gitmeyen düşlerdi...”

TÜNEL PSİKOLOJİSİ

Tünel çalışması kış aylarının sonlarına doğru yapılıyor, yağan yağmur topraktan süzülerek tünele iniyordu. Tünelin içerisinde biriken yağmur suları, sürünerek içeride çalışan arkadaşın göğsünden girip paçasından çıkıyordu. Faaliyet esnasında bunlar hiç önemsenmiyordu. Çünkü tünelin ucunda özgürlük vardı. Özgürlüğe hasrettik, dikenine de katlanacaktık. Ya diğerleri gibi bahçede güneşlenmeyi yegleyecek yada tünelin içinde çamurla boğuşacaktık. Biz, ikinci şıkkı seçmiştik.

Tünelin en dibine gidip kazmaya başlıyorsun. Elindeki ufak-cık demirle toprağı oyuyorsun. Mekanik hareketler bunlar. O an belleğinden binlerce film şeridi geçiyor; çocukluğun, okuduğun yıllar, ailen, arkadaşların ve yaşadığın acı-tatlı olaylar birer birer gözünün önüne geliyor. Toprağın üç metre altındasın; her an çökme durumu olabilir. Çökmesini engellemek için destek yapacak aletlerden yoksunsun. Kendi yağında kavrulmak zorundasın. Çökme durumunda kurtulma şansın % 0. Bırakın kurtarmayı, dozerlerle bize mezar yaparlardı tüneli,

Demiri her vuruşunda çıkan toprak parçası seni özgürlüğe yaklaşıyor. Santim santim eriyor toprak. O kadar garip ki, yıllardır toprak kokusuna dahi hasretsin, şimdi ise onca toprakla boğuşuyorsun. Toprak, çimen düşününce Dersim geliyor insanın

aklına: Sevdim ormanlarında sabah uyanmak, o gözelerinden su içmek bir ayrıcalık. Orada yıldızlar sanki biraz daha yakın. Aya yardımcı oluyorlar dağları aydınlatmak için. Toprağa uzanıp irili ufaklı binlerce yıldız bakarak huzur bulurdum. Büyük olanlarına isim takardım: Şu İbrahim, bu Ali Haydar, o Meral derdim. Hele ki o Munzur boyunca sabahları yürümek yok mu? Alsancak kordonda yürümekten bin kat daha da güzel. Bir diğer yandan ise Kırmızı köprü'deki Hacer ana geliyor aklıma, hani şu tavuğunu bedava almak için kümese girdiğim ana: "Ulan benden istesene, nerede pişireceksiniz onu. Ben İbrahim'e de çorba yapmıştım" diyerek yüzümü kızartmıştı. Sonra da beni kendi elleri ile de yıkamıştı. "Sen küçüksün, benim torunlarım senin yaşında" diyerek yaşımı da hatırlatmıştı. Kurak toprak gibi çatlamıştı yüzü. Yaşına göre halen dinçti, nede olsa Dersim-Munzur suyunu içiyordu. Bir daha görecektim miydi Hacer anayı?

İşte böylesi güzel şeyleri düşünüyorsun tünelin içinde. Bir diğer yandan da demiri toprağa vuruyorsun. Bu düşen toprak seni götürecektir oralara, bunun bilinciyle bir daha, bir daha azimle vuruyorsun demiri. Sonra mekanik hareket başlıyor; kolun hiç yorulmuyor... Ve binlerce anı daha canlanıyor gözlerinin önünde.

Birde içinde hırs var: "Metris'den kuş uçmaz"mış imajını yaratmışlardı, bu imajı kırmak için dahi firar etmeye değerdi. 20'nin üzerinde tutsak özgürlüğü yakalayacaktı. Gelenek sürecektir ve hatta rekor kıracaktık bu sefer.

Firardan iki gün önce mahkememizin karar günüydü: Kendi kendilerine karar vereceklerdi. Bizde çok açık sözlüydük: "Sizin vereceğiniz karar bizi bağlamaz" diyecektik. Bu açıklamayı Türk ve yabancı basın önünde yapacaktık. Onlar bizi kâle almayarak hakkımızda idam ve müebbet cezaları vereceklerdi. Ardından da iki gün sonra Metris'den toplu olarak çıkıp gidecektik. "Boşuna

Metrisin Kuşları

söylememişler, sözlerinde durdular” diyeceklerdi. Bir hırsla daha vuruyorsun demiri, toprak biraz daha azalıyor. O koynundan içeri giren soğuk çamuru önemser mi insan? Hem de hiç önemsemiyorsun.

Sevdiklerin canlanıyor bu sefer gözlerinin önünde: Holat Ailesi'nin kapısını bir kez daha çalacağımı düşünüyorum. Kapıyı kim açacaktı acaba? Selim evde miydi? Ya evde yoklarsa? İşte o zaman çok üzülürdüm. “Ben geleceğim evde bekleyin?” diye haber gönderemezdim ya, yada onlar “Erhan gelebilir” diye bekleyecek değillerdi herhalde,

Bir diğer yandan da ölümü ensende hissediyorsun. Ama hiçbir arkadaşımız bu olasılığı ön plana çıkarmıyordu. Gideceğimize inanmıştık, kararlıydık. Bu inanç ve kararlılık olmadan başıyayı yakalayabilmemiz mümkün değildi... Her inen demirin bizi özgürlüğe yaklaştırdığını biliyor ve inanıyorduk. Kararlı olan insanın güzel şeyler düşünmeye hakkı olsa gerekti.

KÖRÜK

Körük yapmıştık hava almada zorlanınız diye. Hiç de öyle bir şey olmadı. Metris idaresine hediye olarak bıraktık onu da. Fırardan birkaç gün evvel yine bir terslikle karşılaştık. Fırar edecekler belli niteliklere göre tespit edilmişti, herkesin sorumluluğunu almak mümkün değildi. Terslik bu seçimden sonra ortaya çıktı. Bizim blok tarafında psikolojik rahatsızlığı olan bir arkadaş vardı: Kendisinin götürülmeyeceğini öğrenince, DEV-SOL'dan arkadaşlara tünelin olduğunu açıklıyor. Bu davranışı dahi onun psikolojisinin yerinde olmadığını gösteriyor. Ne düşündü acaba? Onlara söyleyince kendisini götüreceğimizi mi? Aksine, götüreceğimiz varsa dahi götürmezdik.

Metris'in öyle bir konumu vardı ki, başka bir bloktan insan alamazdık. Götürebilecek durumda olsaydık, onun söylemesine gerek kalmazdı, biz söylerdik. Mimari yapının özelliği ve güvenlik buna engeldi. 1977 yılında Toptaşı Cezaevinden Hasan ŞEN-SOY ve arkadaşları götürülmemişler miydi? O fırardan sonra çok güzel bir dostluk oluşmuştu. Hasan yine burnumuzun dibindeydi ama yapacak bir şey yoktu. Hasan bunu bildiği için çok doğal ve olağan karşılayıp başarılar dilemişti.

Fakat DEV-SOL'dan arkadaşlar bizimle görüşmek istediler,

gidip görüldü. Mecburen “yeni başladık” demek zorunda kaldık. Oysa sayılı günümüz kalmıştı. Keza bir-iki gün sonra özgürlüğe uçuşu gerçekleştirdik. Dedğim gibi yapacak hiçbir şey yoktu.

* * *

Demirler Kesiliyor...

Firara birkaç gün evvel firarın gerçekleşeceği 3 koğuşun tuvalet pencere demirlerini testere ile kestik. Her olasılığı göz önüne almak zorundaydık, daha üç-dört günümüz vardı. Herhangi bir arama olasılığına karşı kesilen demirleri balmumu ile tekrar yapıştırdık. Aynı renkte boyadıktan sonra kesildiği hiç belli olmuyordu, bu incelikleri düşünmesek başarılı olabilmemiz mümkün olmazdı.

* * *

Son Hazırlıklar...

Dışındaki arkadaşlar ile tam olarak koordine sağlanmıştı. Bizde içeride son hazırlıklarımızı yapıyorduk. Ama arada birde karar mahkemesi vardı. Karar mahkemesi için ayrıca hazırlık yapıyorduk; çeşitli pankartlar hazırlıyorduk. Bizim firar etmemiz daha öncelikli olduğu için yeni bir durum değerlendirmesi yapmak zorunda kaldık. Hazırladığımız pankartları mahkemeye götürmekten vazgeçtik, mahkemede koyacağımız dozu yüksek bir eylem, dönüşte hücreye alınmamıza neden olabilirdi. Veyahut eylem anında yapılacak bir dalaşma sonucunda arkadaşlardan birisi sakatlanabilirdi. Firara engel olabilecek her türlü olaydan kaçınmalıydık. Sadece slogan atma ve zafer işareti yapma kararımızı uyguladık.

Onlar değil, biz kendimizi tahliye edecektik. Özgürlüğü kendi ellerimizle yakalamak buna denirdi. “Vereceğiniz cezalar bizi bağlamaz” diyerek özgürlüğü kendi ellerimizle yakalamamız

mahkemeye vereceğimiz en güzel ve anlamlı yanıt olacaktı. Biz sözümüzde durarak bunu pratikte uygulayacaktık.

Karar mahkemesine çıktığımızda çok rahattık. Tüm düşüncelerimizi söyledik. Onlar bize kalem kırdı, bizde onlara zafer işaretleri yaparak, sloganlar eşliğinde çıktık mahkemeden. Olay çıkmasına engel olduk.

Hesabımıza göre “özel tahliyemiz” e 1 gün kalmıştı. Tünelin 39 metre olduğunu sanıyorduk. Dışarıda ki arkadaşlarımız bizi ona göre bekliyordlardı.

Tünelimiz 39 metre olmalıydı: Metris ile özgürlük arasındaki boğazı ancak geçebiliyorduk. Ne bir metre fazla, ne bir metre eksik... Bir metre eksiklik durumunda jandarmanın bahçesine çıkardık, bir metre fazla olduğu taktirde ise nöbetçi kulelerinden rahatlıkla gözükebilirdik. En uygunu, hemen duvarın dibinden çıkmaktı.

Son çıkacağımız gün tünele giren Dost, çıkış deliğini açtığında köpek havlamalarını duyunca bir yanlışlık olduğunu anlıyor ve hemen deliği kapatıyor. Çünkü köpekler, jandarmanın ara bahçesindeydiler. Tüneli tekrar ölçüyor; ölçüm sonunda 1 metre eksik olduğunu tespit ediyor. Olacak şey değildi, o gece dışarıdaki arkadaşlarımız bizleri bekliyordlardı; çıkmadığımızı gördüklerinde bir hayli meraklanacaklardı. Ya bir terslik olduğunu düşünüp ertesi gün gelmezlerse? Bir metre eksiklik çok şeye mahal olurdu. Ama koskoca bir gerçekle karşı karşıya idik: Çıkışımız bir gün ertelenmişti.

Dışarıdan arkadaşlarımız ertesi gün gelmedikleri taktirde elbette yine çıkacaktık ama yıllar sonra çıkacağımız İstanbul’da ne yapacaktık düşünemiyorum. Sudan çıkmış balık gibi olurduk herhalde,

Kaçış tüneli avluya çıktı

Brezilya'nın Timoteo
kentindeki

hapishaneden kaçmak
isteyen 67 mahkum tünel
kazdı. Fakat mahkumlar
mesafeyi iyi hesaplayamadı.

Tünelin ağzı hapishane duvarının
30 santimetre gerisine, yani avluya açılıyordu.
Tünelden çıkan kaçaklar karşılarında
kendilerini bekleyen gardiyanları buldu.
Mahkumlar tekrar hücrelerine yerleştirildi.

Yorumsuz

110

Çıkışa Start

Ertesi Gün:

O gece Dost, elinden geldiğince yeniden kazmaya başlıyor. Sabah sayımından sonra bir arkadaşımız daha destek için tünele girince eksik kalan 1 metreyi tamamlıyorlar. Koğuşta bizlerde artık geri sayıma başlamıştık, son hazırlıklarımızı da hızla yapıyorduk. Üzerimizde ses çıkartacak en ufak bir şey olmamalıydı. Bu yüzden bozuk paraları bıraktık; yüzük saat vb. değerli eşyaları ise daha önceden ayarladığımız keselere koyarak boynumuza astık. Gecenin zifiri karanlığında kamufle olabilmek için ellerimizi, yüzümüzü ayakkabı boyası ile boyayacaktık. Karanlıkta uzaktan gelen bir ışık, insan tenini rahatlıkla gösterebilirdi. Herkes ayrıca siyah pantolon ve kazak giyecekti; birde sessizliğe riayet etme eklenince gözükmemiz imkansız gibi bir şey olacaktı.

O gün ziyaret günümüzüdü. Fırar edeceğimizi bilmeyen aile-

lerimiz, her zamanki gibi bir dolu yiyecek getirmişlerdi. Masaların üzeri çeşit çeşit yemeklerle dolmuştu. Bir arkadaşımızın anası ise, sanki firanımızı kutlar gibi nefis balıklar kızartıp getirmişti. Onları yemeden gitmek olmazdı, ananın emeğine saygısızlık olurdu. O iştahla tam masa başına oturmuştum ki, koğuştan mazgallı açıldı. Sıhhiye askeri, "Erhan yemek yeme, yarın sabah mide filmi için hastaneye gideceksin" dedi. Üç-dört ay evvel hastaneye gitmek için yazılmıştım, şimdiye kadar neredeydiler? Hastaneleri onların olsun, biz dışarıda özgürce kendimiz gideceğiz. Tabii ki askere bunu söyleyemezdim; "olur kardeşim, sabah görüşürüz (!)" diyerek gönderdim. Ben ise balıklara devam ettim. O da ne! Sıhhiyeci tekrar mazgallı açtı ve "halen yiyorsun, film iyi çıkmaz" diyordu. Ne inatçı adam, masadan kalktığımı görmeden mazgaldan ayrılmadı. Çıkışımıza 40-45 dakika kalmıştı, onun oralarda dolaşması tehlike yaratır düşüncesi ile masadan kalktım. Peki ya, birde firar anında gelirse? Olur olur, inatçı bir adamdı. Korktuğum olmadı, bir daha gelmedi.

Bize epeyce uzun bir zaman gerekiyordu: İş, cezaevinden çıkmakla kalmıyordu, birde askeri arazide saatlerce sürünecektik. Arkadaşlarımızla randevulaştığımız Atış Alanı semti çıkış için en elverişli bölgeydi.

Saatler hızla ilerliyor, çıkışımız yaklaşıyordu. Çıkışımıza beş dakika kala hummalı bir çalışma başladı. Herkes ne yapacağını çok iyi biliyordu; eller ve yüzler ayakkabı boyaları ile siyah boyandı. Daha önce kestiğimiz ve demirleri büküldü, halatlar bahçeye sallandırıldı. İnişler başlamıştı, diğer koğuşlardaki arkadaşlarımızda aynı yöntemle bahçeye iniyorlardı. Bahçeye ve oradan da tünelin bulunduğu logara inişler büyük sessizlikle yapıldığı gibi, çok hızlı hareket ediliyordu; dakikalar ve saniyelerle yarış yapılırdı gibiydi. Büyük bir kaleye operasyon yapılıyordu

sanki. Hareket var, ses yoktu.

O anlamlı pankartlarda bahçe duvarlarına asılıyordu. Mahkemeye niyetle hazırladığımız pankartlar, firara nasip olmuştu. Dedğim gibi, pankarttaki yazının içeriği çok anlamlıydı: “Duvar, o duvarlarınız bize vız gelir, vız!?”

Bir arkadaşımız ise, herhangi bir aksaklık çıkmaması için bahçedeki faaliyeti düzenliyordu. Ayrıca tünelin çıkış noktası başka bir arkadaşımız tarafından denetim altına alınmıştı. Bizim dışımızda başka arkadaşların var olduğu bilinci ile hareket etmek zorundaydık. Çünkü TDKP ve DEV-YOL davasından arkadaşlar bizim denetimimizde çıkıyorlardı. Bir başkasının sorumluluğunu almak daha farklı oluyordu. Birde Partizan Yolu’ndan arkadaş vardı: FARUK KIZILASLAN

Firar başarılı olduğu için şimdi bizden hiç bahsetmiyorlar. Eğer firar başarısız olsaydı, tüm sorumluluğu bize yüklerlerdi. Faruk KIZILASLAN’ın bir gazete ile yapmış olduğu röportajı okuyunca çok üzüldüm; Mustafa YILDIRIMTÜRK’ün yazısı da pek farklı değildi. “Yigidi öldür ama hakkını yeme” sözünü bunlar duymamış olsa gerek.

Firar esnasında baskına uğrasaydık kayıplar verseydik “böyle olacağını biliyorduk” derlerdi. Neyse ki, kötü bir şey olmadan çıkıp gittiler.

Firar listesinde Halkın Kurtuluşu yazı işleri müdürü Veli YILMAZ’da vardı. Bahçedeki bizim denetçi arkadaş ile tünelin kapağına kadar birlikte gelmelerine, rağmen o an bir kararsızlık yaşıyor. Gelmeyeceğini söyleyerek koğuşa geri dönüyor.

Bir ara tünelin çıkışındaki geliş duruyor. Bunun üzerine çıkıştaki denetçi arkadaş tünele geri giriyor. Neden ilerlemenin durduğunu merak ediyor, oysa aralıksız ilerleme devam etmeliydi. Firar çalışması aşamasındaki muazzam aydınlatma iptal edil-

diği için el yordamı ile tıkanıklığın olduğu yerdeki arkadaşı buluyor. Arkadaş önündeki kayayı arkadaşın sırtı sanarak öylece bekliyormuş, Elbetteki onun arkasındakiler ise, onun ilerlemesini bekledikleri için durmuşlar. Denetçi arkadaş, bekleyen arkadaş çekerek ilerlemenin devam etmesini sağlıyor. Böylece tünel terk ediliyor.

Tünelin çıkışı ile yol arasındaki mesafe çok azdı. Fakat o nokta çok tehlikeliydi, hatta yakınlığına kanıp oradan çıkmaya çalışsaydık toplu olarak imha olmamız içten bile değildi. Bütün güvenlik bu bölgede toplanmıştı. Aldığımız istihbarat bu yöndeydi. Biz uzun ama sağlıklı olan yolu seçtik; askeri arazide saatlerce sürünüp Atış alanı denilen bölgeye doğru hareket ettik. Etraf zifiri karanlıktı. Çevreden biraz uzaktan askerlerin sohbet sesleri geliyordu. Hemen yanımızda da mayın deposu vardı, iki deponun arasından sessizce sürünerek ilerledik. Depoların yan taraflarında nöbetçiler vardı, arasına nöbetçi koymayı unutmuşlardı. Gerçektende uzun ama en sağlıklı yol burasıydı. Bizimkiler çevik, pratik ve deneyimli insanlardı. Bizi diğerleri düşündürüyordu. En ufacık bir panik, heyecan toplu firar yerine toplu katliama neden olabilirdi. Bu yüzden çıkış noktasına kadar firar konvoyunu sıkı denetim altında ilerlettik. En baştan en sona kadar arada dolaşan “postamız” herkesin sağlığı ve durumu ile ilgileniyordu. Küçük bir tepeciğe geldiğimizde dost, firar konvoyunu durdurarak: “arkadaşlar, işte buradan çıktık. Son bir kez el sallayın” dedi. Bir yandan özgürlük coşkusunu yaşıyor, diğer yandan ise içeride bırakmak zorunda kaldığımız yüzlerce arkadaşımızı düşününce içimiz burkuluyordu.

ÖZGÜRLÜĞÜ KENDİ ELLERİMİZLE YAKALADIK

Dışarıdan Metris koskoca bir fabrikaya benziyordu. Işıklan-
dırma hatalı yapılmıştı: Projektörler sadece cezaevini aydınlatı-
yordu. Çevresi zifiri karanlıktı. Bu bizim avantajımızaydı. Uzun
114 bir süre başımızı dahi yerden kaldırmayıp, karınca misali birbi-
rimizi takip ederek çıkışa doğru süründük. Toprak ve çimen
müthiş güzel kokusu özgürlüğümüzü ifade ediyordu. Yıllardan
beri ilk defa gerçek çimeni görüyorduk. Böylesi güzel düşünceler
gerginliğimizi gideriyordu.

Sonunda “atış alanı” denen bölgeye geldik. Burası tamamen
denetimsiz bölgeydi. Cezaevinden de oldukça uzaktı. Tel örgüler
aralayarak caddeye çıktık. Yanımdaki arkadaşlara şöyle dönüp
bir bakınca ben bile şaşırdım: Hepsi simsiyah giyinmiş, elleri
yüzleri boyanmış operasyon timi gibiydiler. Öyle değimliydik
zaten? Biz Metris Özel firar timiydik.

İlk bakışta dışarıda kimse gözük müyordu. Oysa bizi arkadaş-
larımız gelip alacaklardı. 15-20 saniye bekleyiş bile bize saatler
gibi geldi. Karşımızda otopark vardı. Otoparktaki araçlardan bi-
rinin farları yandı. Araç bize doğru hareket edip önümüzde dur-
du. İçinde sadece bir şoför vardı: “İsmi okunan arabalara bine-
cek” dedi sert bir ses tonu ile, ikinci aracın ortaya çıkışıyla çev-

renin güvenliğini sağlayan arkadaşlarımızı da gördüm. Karşı inşaatin üzerinde, sokakların başlarında ve cezaevi tel örgüsünün hemen kenarında çok büyük ciddiyetle, güvenlik sağlayan arkadaşlarımız vardı. Doğrusunu söylemek gerekirse, böylesi bir organizmeyi beklemiyordum.

Firarilerden bir arkadaş daha önce tanıdığı arkadaşını görünce yanına gidip sarılmak istedi; Arkadaş ise ciddiyetini bozmayarak “şimdi olmaz, daha sonra” diyerek güvenliğı sağlamaya devam etti.

TDKP ve DEV-YOL davasından çıkan arkadaşları almaya gelen hiç kimse yoktu. Bu durumda bizimkiler olaya müdahale ederek belli konularda yardımcı oldular. Bizlerde yurtdışından firar için özel olarak getirilen son model araçlara binip bölgeyi terk ettik. Şoför arkadaşımızın jesti ile karşılaştık. Yolda bize birer paket Marlboro sigarası ikram etti.

Uzun aralıklarla ve denetim altında konvoy şeklinde İstanbul dışına doğru hareket ettik. Biz İstanbul'dan çıkıyorduk ama c.evi idaresi halen mışıl mışıl uyuyordu. Sabah olunca bir curcuna ve kaos yaşanacaktı. Neler olacağını çok merak ediyorduk doğrusu.

Bir gün geç çıktığımız için 2. plan uygulanıyordu. Konvoy halinde yazlık koskoca bir villaya geldik. Kapıda bir arkadaşımız karşıladı. O'da firar için yurtdışından getirilmişti. Görevi ise, 2. plana göre Villa kiralamakmış. Ona arkadaşların geleceğı söylenmiş fakat bu kadar kalabalık grubun geleceğı ve nereden gelecekleri anlatılmamış. Bizim garip halimize bakıyor, bir şey sormıyordu. 2-3 kişinin geleceğini sandığından yemek hazırlığı yapmamış. Aldığı yiyecekler 5 dakikada tükeniverdi. Sabaha kadar etrafımızda şaşkın bakışlarla dolaşıp durdu. Sabah olduğunda da TV ve radyo haberlerini dinledi. Haberlerde daha bir şey

yoktu. Çünkü o saatlerde c.evinde kızılca kıyamet daha yeni kopuyordu.

Sabah olduğunda sağlıkçı asker beni çağırmak için mazgali açmış, Hasan Hayri'ye "Erhan'ı çağır, hastaneye gidecek" demiş. Bizim Hasan Hayri'de biraz daha oyalanm mantığı ile "daha uyuyor, kaldırırm" demiş. Askerin ısrarla iki-üç defa daha gelmesi üzerine "kardeşim o dışarıda hastaneye gider. Sizin götürmenize gerek kalmadı" diyerek askeri göndermiş. Bunun üzerine sağlıkçı asker, nöbetçi subayına giderek aynısını anlatmış. Nöbetçi subayı duyduklarına inanmak istemese de yerinden fırlayarak bizim koğuşa gelmiş. Hasan Hayri ona da aynısını söyleyince adamcağız bayılacak gibi olmuş. Bir de koğuşun bomboş olduğunu görünce saçını başını yolmaya başlamış. Askerlerde alarmlara basmışlar. Şaşkınlıkları her dakika daha da çok artmış. Firar olduğu anlaşılmış ama her saniye rakam çoğalmaya başlınca yaşadıkları kaos artmış. 29 kişi olduğu anlaşılmaya karşın, Selimiye'ye (Adli Müşavirliği) firarı ve rakamları geç vermişler. Saymalarına rağmen kendileri dahi inanamıyorlarmış. Nasıl hesap vereceklerdi? Nöbetçiler yerlerinde olmalarına rağmen 29 adam (hem de idam ve müebbetlik) yerin dibine mi girmişti?

Bahçeye çıktıklarında "o duvar, o duvarlarınız bize vız gelir, vız" pankartı ve tünelin kapağı ile karşılaştıklarında gerçeği kabul etmek zorunda kalmışlar. Nöbetçi subay da dövünerek kendisini yerlere atmış.

Bizim Hasan Hayri'de bu yaşanan kaostan faydalanarak MLSP-B'lilerin koğuşuna geçmiş. Subaylar kendilerine gelince onu sormuşlar. Ama o'da yok olmuş. Hasan Hayri'den hınçlarını böylece alamamışlar.Öğlen haberlerinde kısmen, akşam haberlerinde de geniş şekilde firarı ve firarileri verdiler. 20 saat sonra kendilerine ancak gelebilmişlerdi.

Gazete başlıkları da çok ilginçti: “2 gün evvel davaları sonuçlandı. Ellerini-kollarını sallayarak gittiler”, “cezalarınız bizi bağlamaz demişlerdi.”, “Kuş uçmaz denen Metris’ten 19’u TIKKO’cu, 29 kişi kaçtı”, “TIKKO hep yapıyor...”, “Kaçacakları belliydi...” Daha buna benzer bir çok başlık vardı gazetelerde.En son mahkemede aldıkları fotoğrafları da boy boy basıyorlardı. Haftalarca ilk haber olarak fıranı verdiler.

Dev-yol’dan Şaban ÖZBEK babasının evinde yakalanmıştı. TDKP’den Gazi YAMAN’da bir operasyonda katledilmişti. Bu olaylar bizi çok üzmüştü. Ama tüm sorumluluk kendi arkadaşlarındaydı, sahip çıkılmamışlardı. Biz de ise durum tam tersineydi: Elbetteki bizde belli dönemler zorluk yaşadık. Fakat genel olarak çok rahattık. Arkadaşlarımız bizi rahat ettirebilmek için her şeyi düşünmüşlerdi.

VİLLA SAHİBİ YAKALANIYOR

Toplu olarak bir yerde kalmak her açıdan sakıncalıydı. 1 plan uygulanmadığı için mecburen toplu olarak bir yerdeydik. Bir an önce dağıtılmayı bekliyorduk. Ev sahibi arkadaş arabasına binip bir yere gitmişti. Akşam mutlaka geleceğini de söylemişti. Hava kararmasına rağmen halen gelmemişti. Bu hepimizde huzursuzluğa neden oldu. En sonunda bir saat daha bekleme kararı aldık. Eğer bir saat geçmesine rağmen gelmezse evi iki-iki terk edecektik. Bir saat geçmesine rağmen gelmediğini görünce terk etme hazırlıkları başladı. Daha fazla kalamazdık.

Evi iki-iki terk etmeye başladık. Bölgeyi de pek iyi bildiğimiz söylenemezdi. Birbirimizi kaybetmemek için göz mesafesinde aralıklarla ilerliyorduk. Yazlık evler bitmiş, tarlalarda yürüyorduk. Hava da iyice kararmaya başlamıştı. Yürüyüş şeklini değiştirerek "tek teke" geçmiştik. Kendi güvenliğimizi kendimiz sağlıyorduk.

Tarlaların ortasına geldiğimizde hava birden değişti. Şimşekler çakıyor, yağmur hızını artırıyordu. Bu da yürüyüşümüzü yavaşlatıyordu. Konaklamaya uygun bir yer arıyorduk. Fakat dağlara varmamıza daha çok vardı. Yağmur sağanak şekilde bastırıyordu. Toprağa her basışımızda bir kilo çamur yapışıyordu. Yürümekten başka çaremiz yoktu. Hava aydınlanmadan bu düz

tarlalardan kurtulmalıydık. Aksi takdirde 19 kişi her yerden görülebilirdi. Her şeye rağmen hızımızı arttırdık. Tan atmaya yüz tutarken konaklayacak bir yer bulmuştuk. Epeyi de yorulmuştuk. Yağmur da bizi felaket şekilde ıslatmıştı. Yorgunluk, ıslanmak önemli değildi, yer bulmamız ise çok önemliydi.

Konakladığımız yerin kenarından bir dere akıyordu. Bu dere daha önce çok daha geniş akıyormuş, suyu azalınca sazlıklarda doğal sığınak halini almış, tam bize göre bir yerdi. Helikopter taramasında aşağıda bizi göremezlerdi. Bir kısmımız çevre keşfine çıkarken, bir kısmımızda sazlıklara girerek dinlenmeye çekildik. Hava aydınlandığında bu sefer müthiş bir güneş çıktı; sıcak kavuruyordu, güneş bizi iyice mayıştırmıştı. Elbiseler üzerimizde kuruyor ve buharları çıkıyordu. Çevreye nöbetçiler koyarak biraz kestirdik.

Elbiselerimiz kurumuştu. Karnımız açtı, bir parça azık yoktu yanımızda, çevrede yiyecek aramaya başladık. Kaplumbağa ve kirpiden başka bir şey bulamadık. Kirpi eti kaplumbağa etinden daha iyi idi; Onları kestik, kızarttıktan sonra yedik. Açlıktan ölmekten çok daha iyi idi. Bir de koskocaman yılan bulduk, süzdük, kızarttık.

Cebimizde bir yığın para vardı ama kullanacak yer yoktu. O şartlarda bile hinlik düşünmeden yapamıyorduk. Şartlar ne olursa olsun neşemizi kaybetmiyorduk. Bu konuda da Hüseyin YAMAN ve Veli BALABAN'ı geçen yoktu. Her ikisi de müthiş arkadaşlardı.

Hüseyin YAMAN'a "Kül yutmaz" lakabını takmıştık. Veli BALABAN ise başlı başına komedyen bir insandı. BALABAN ve YAMAN'ı (biraz) anlattıktan sonra devam etmek istiyorum.

“KÜL YUTMAZ” YAMAN

On iki yıllık tutsaklık dönemindeki en renkli simalarından-
dı. “iyi ki vardı” diyebildiğim kişilik... YAMAN tutsaklık döne-
mimizin ilk yıllarında keskin “sol” yapıya sahipti. Sabah erken-
den kalkar ve günlük gazeteleri ilk önce kendisi alırdı. Magazin
sayfalarını alır ve “çok açık” diye nitelendirdiği bayan resimleri-
ni gazetelerden keser, imha ederdi. Kendi kendine sansür kuru-
lu başkanlığını vermişti. Bunu da yozlaşmaya karşı savaş adına
yapardı.

Yıllar sonra bizim YAMAN yontulmaya ve artık Videodaki
erotik filmleri izlemeye başlamıştı. Büyük bir değişikliğe uğra-
mıştı Hüseyin.

1990 yılında Bartın’da iken bir kitap gelmişti. Daha önce
Dev-Sol davasından tahliye olan bir arkadaş anlattığım bu son
olayı da yazmıştı kitabında. Bu bölümü YAMAN’a gösterince
küplere binmiş “Ya bu kitabı ailem okursa rezil olurum. Yazacak
başka bir şey kalmamış mı?” demişti.

Bizim YAMAN, koğuşa yeni gelen tutsak arkadaşlara karşı es-
ki olmanın avantajlarını kullanarak “şaka” yapardı. Yeni bir kan-
tin listesi hazırlar ve listenin aralarına bira, rakı, demir testeresi
vs. yazardı. C.evi acemisi olan arkadaşlarda gidip listeyi kantine
verirlerdi. Kantinci dururumu anlayarak o’da devam ettirirdi:

“Bunları şu odadan alacaksın” diyerek müdürün odasına gönderirdi.

Bartın'dayken kapı altında yeni bir siyasi tutsak gördük. Bizim koğuşa verilecekti. Hüseyin'in ricası üzerine hemen koğuşa geçtik. Komün'ün paralarını dağıttı: “O arkadaş gelince, yazı-tura atacağız. Kumar oynadığımızı sansın” dedi. Arkadaş koğuşa gelince aynen denileni yaptık. Bu yetmezmiş gibi birde “kardeşim, geçmiş olsun. Paran varsa gel yazı-tura atalım” dedi. Arkadaş ise “ben devrimciyim, kumar oynamam” diyerek kapıya gitti. Gardiyana “ben siyasiyim, beni siyasi koğuşa götürün” diye bağırmaya başladı.

Gidip özür diledik ve şaka yapıldığını anlattık.

YAMAN'la aynı dönem tahliye olduk. O İstanbul'a, ben İzmir'e gittim. Aklımda elbette hep bu arkadaşlar vardı. Kolay değil, 12 yıl birlikte yaşamıştık. Hem de yaşamımızın en renkli, en zor dönemlerini...

121

İstanbul'a gezmeye gelirken, yanımda tiyatrocu arkadaşımı getirmiştım. İstanbul'dan da onun tanıdığı 3-4 arkadaşı daha alarak YAMAN'ın marketine gittik. Hoş geldin faslından sonra bir kenara oturup çay sohbetine başladık. Plana uygun olarak tiyatrocu arkadaş bizden sonra girdi içeri, sanki bizi tanımıyor-muş gibi içeride lakayt bir şekilde dolaşmaya başladı. Tipide polise benziyordu.

YAMAN ondan rahatsızlık hissetmişti. Bizim tiyatrocu ise “bu yumurtalar niye küçük, daha büyüğü yok mü?” diyerek YAMAN'ın damarına basmıştı. “Yok kardeşim, alacaksan al” diye tepki gösterdi. Ardında da bir zeytini ısırp “bu acı, daha tatlı zeytin yok mu?” dedikten sonra ısırdığının yarısını diğer zeytinlerin içine atınca ortalık karıştı. Yarım zeytini diğerlerinin içinde arayıp bulan YAMAN, “ben senin ne olduğunu biliyorum, çık

Metrisin Kuşlan

git” demeye başladı. Tiyatrocu ise ses çıkartmayarak bizim tarafa doğru geldi. Türker’e bakarak “ben seni bir yerden tanıyorum. Gayrettepe’ye geldin mi?” diye sordu.

Gayrettepe’de de siyasi şube vardı. Bu soru YAMAN’ın kuşkularını netleştirmiş ve tiyatrocu arkadaşın yanına gidip “kardeşim, bunlar benim misafirlerim. Sana bir şey satmıyorum. Dışarıdaki adamlarına git söyle” diye diklendi. Bizimkisini YAMAN’ın elinden zor alıp dışarı çıkardık.

Gülmemek için kendimizi zor tutuyorduk; Kasıklarım çatlamıştı neredeyse YAMAN’a “O bizim arkadaşımız, sana şaka yaptık” dediysek de inandıramadık, “beni rahatlatmak için söylüyorsunuz” diyordu. Tiyatrocuyu dışarıdan alıp geldim. YAMAN onunla tokalaştı fakat elini bırakmadı. “Gel seninle bir aşağı depoya inelim önce” diye takıldı. Sarılıp öpüştüler. Bizim “kül yutmaz” YAMAN, kül yutmuş oldu. Cezaevi intikamımızı böylece almış olduk.

Geçenlerde YAMAN’ın kardeşinin kanserden vefat ettiğini öğrendim.Çok üzüldüm. Onun kardeşi bizimde kardeşimizdi. Biz bir büyük aile gibiydik..

VELİ BALABAN

“Her köyün bir delisi vardır” derler. Bizim “deli”miz de Veli BALABAN’dı. Böylesi zor koşullarda Veli gibi bir arkadaşımız olduğu için şanslıydık. Hafta da üç-dört gün operasyona maruz kalıyorduk. Bahaneleri çoktu, hedef ise tek...

İşte veli gibi arkadaşlara böylesi dönemlerde çok ihtiyacımız vardı. Operasyona maruz kaldığımız saatlerde moralini bozmaz ve bizleri güldürecek bir şeyler yaratırdı. Gergin ve stresli ortam, böylece hava değiştirirdi.

Evet, Veli bir “deli” değil; oldukça neşeli moralini bozmayan esprili, çalışkan bir devrimci idi. Fakat bazen de sınırları zorladığı olurdu.

Bir gün çok önemli bir konu görüşmek üzere 35-40 kişi toplanmıştık. Toplantıyı dost yönetiyor ve sıra ile herkes görüşlerini açıklıyordu. Açıklanan bu görüşler üzerine de değerlendirme yapılıyordu. Konu önemli olduğu için bütün arkadaşlar tüm dikkatlerini toplantı konusuna vermişlerdi. Veli BALABAN ise herkesin görebileceği açıklıkta oturuyordu. Arkadaşlar pür dikkat not tutarken, Veli üzerindeki kazağı en alt kenardan sökme-ye başlamıştı. Elindeki yumak yavaş yavaş büyüyor ve üzerindeki kazak ufalıyordu. Bu olayı gören arkadaşlar görmemezlikten gelip kendilerini toplantı konusuna vermeye çalışıyorlardı. El-

bette görmemezlikten gelmek çok zordu; kazağın yarısı sökül-müştü. Bir-iki gülme sesi ile birlikte toplantının seyri değişti. Herkes Veli'ye bakıyordu.

Bir çok kişi konuya adapte olamadıklarını, Veli'nin dikkat dağıttığını söylemesi üzerine toplantıyı yöneten Dost, Veli'yi yanına oturtarak kazak sökme olayına son vermişti. Veli duracak değildi. Bu seferde toplantıyı yöneten dost kendisi söz hakkı istedi: "Arkadaşlar, Veli ayağını cebime sokuyor, toplantıyı takip edemiyorum" diyerek şikayette bulundu.

Toplantının sağlığı açısından Veli'nin toplantıdan çıkarılması ve kapı önünde gözlemeyi (Askerlerin toplantıyı dinleyip-dinlemediği gözleniyordu) yapan arkadaş ile yer değiştirme kararı alındı.

Veli'nin çıkması ile toplantı tekrar başladı. Çok kısa süre sonra koğuşun mazgalı açıldı. Kapı önündeki asker "abiler, sizin o arkadaşınız benimle dalga geçiyor. Ona bir şey söyleyin" diye şikayette bulundu.

Veli orada da rahat durmamış ve askeri kızdırmıştı.

Veli'yi daha öncede dışarıdan tanıma imkanı bulmuştum. Veli o zamanda aynı Veli idi.

Arandığım dönem (1980 yılı) Veli'nin olduğu semte gitmiş-tim bir ara: Orada kalacaktım,Veli'ye kalacağım evin "sağlam" olup olmadığını sordum. Kendisinden başkasının bilmediğini, sağlam olduğunu söyledi. Gece uyuyana kadar her şey normal-di. Çift kişilik yatakta rahat bir şekilde yatıyordum. Uyurken yanım-da bir canlı olduğunu hissettim, kolum değmişti. Rüya zan-nettim önce; gözlerimi açınca rüya olmadığını, yanım-da birisi-nin yattığım gördüm.

İçerisi oldukça karanlıktı. Ranzadan inmek istedim, bu sefer-de ayağımın altında bir canlı hissettim. Dikkatlice inerek ışığı

yaktım. O'da ne? Oda da yerde dahi 3-4 kişi yatıyordu. Mutfığa giderken orada da 3-4 kişiyi gördüm. Veli'yi çağırarak mutfığa götürdüm. "Hani burayı kimse bilmiyordu?", "Nasıl sağlam burası?" diye çıkıştım. "Ne yapayım; yazılamadan dönen arkadaşları başka yere götüremezdim" diye kendini savundu.

Veli yazıdan dönen tüm arkadaşları bu eve doldurmuştu. O gece Veli'nin evinde kalışım ilk ve son olmuştu. Yine bir seferinde de Veli'nin de içinde bulunduğu 20'ye yakın arkadaş gecenin zifiri karanlığında dağda ilerliyorduk. O gece gökyüzünde ay olmadığı için oldukça karanlıktı. Önümüzdeki arkadaşımızı görebilmekte dahi zorlanıyorduk. Fakat elimizden geldiği kadar aramızdaki mesafeyi koruyorduk. Toplu olarak yürümek, toplu hedef olmak demekti.

En öndeki kılavuz arkadaş ne yaparsa, bizde aynı hareketi yapıyorduk. O durursa bizde duruyor, o çökerse bizde çöküyorduk. Birde önden arkaya, arkadan öne sayarak sayımızı kontrol ediyorduk. Bu sayma işini belli aralıklarla yapıyorduk. Çünkü sürüye dışardan bir kurt dalabilirdi. Böylesi olaylar daha önce yaşanmıştı. Bizde tedbiri elden bırakmıyor ve önden arkaya, arkadan öne doğru sayımızı kontrol ediyorduk.

Önden "say 1" komutu ile sayım başlamıştı. Başlamıştı ama grubun yarısından sonra sayım bitiyor ve yarısı eksik şekilde geri geliyordu. 9 kişi eksikti. Bu "say" iki-üç defa tekrarlanmıştı. Eksik kesinleşmiş olmuştu böylece.

Hemen yuvarlak çember güvenliği alındı. Sağdan ve soldan iki arkadaş geri dönüp çevreyi kontrole gitti. Grubun yarısı yoktu. Daha geniş arama yapmak için geniş çember şeklini aldık. Kaybolan 9 kişi kısa süre sora bulundu. Veli 8 kişinin önünde, 10 kişinin ortasında ilerlerken ayakkabı bağı çözülmüş ve ayak-

kabısını bağlamak için yere eğilmiş. O durup eğilince arkasındaki 8 kişide eğilmiş. Veli kalkınca önündeki arkadaşı görememiş, tepedeki maki ağaçları bizden biri sanarak oraya doğru ilerlemiş. Yaklaşınca maki ağaç olduğunu fark edince de tekrar çökerek bizim bulmamızı beklemiş. Arkasındaki arkadaşlarda mecburen aynı şekilde davranmışlar.

Böyle bir hata grubun imhasına yol açabilirdi. Çok kızdık. Gruba kılavuzluk yapan arkadaş “Mukayyit olun buna; en öndeki arkadaşın yanında yürüsün” dedi. “Partizancı Metin” yani Veli bizim o dönem cezaevinde neşemiz olmuştu, ben burada sadece ilginç gördüğüm bir kaç olayını aktardım sizlere. Oysa Veli’nin yapmış olduğu çok daha faydalı, verimli işlerde vardı. Bunlar yapılması gereken doğal işler olduğu için burada işleme-ye gerek görmedim.

Halen moralim bozukken aklıma Veli gelir ve “Ah Veli ah, burada olsan da bir espri yapsan” diye iç geçiririm.

Konumuza Dönelim:

Yüzülmüş iki adet kirpiyi alarak biraz yukarıya çıktık. Dere akıntısı ise Hıdır ULUDAĞ ve Ali YILDIZ’a doğruydı. İçi olmayan kirpi derilerini dereye bıraktık, daha sonrada “Hıdır-Ali kirpiler size doğru yüzüyor, yakalayın” diye bağırmaya başladık. Kirpileri gören ikili dereye atlayıp önlerini kesmeye çalıştı. Birde Ali, Hıdır’a “dikkat et, sana doğru yüzüyorlar” diye sesleniyordu. Gizli kameraya alınacak bir olaydı. Kirpileri yakalayan ikili, boş olduklarını görünce oyuna geldiklerini anlamışlardı. Bizde gülmekten yerlere yatıyorduk. “Sizin Tunceli’deki kirpiler dereye girip yüzüyorlar mı?” diye sorduk, onlarda gülmeye başladılar.

Dost orada da yardımımıza yetişti. Yanma bir arkadaşı olarak en yakın köy veya kasabaya gidip yiyecek alabileceğini söyledi.

Yürüyerek gittiler.

Akşam hava kararmaya başlarken bir çuval yiyeceklerle geri döndüler. Neler neler almışlardı, o akşam güzel bir ziyafet çektik. Gece ise nöbetleri düzenleyerek sazlıklara çekildik. Nöbeti olan nöbete kalkıyordu. O gece rahat bir uyku çektik. İlçeye giden arkadaşlar telefonla irtibat kurmaya çalışmışlardı. “kendi-mizi inandırana kadar akla-karayı seçtik” dediler. Garanti değildi, gelme ihtimalleri vardı. Orada ne kadar kalabilirdik? Gelme ihtimalleri bile bizi rahatlatmıştı.

Sabah güneş tepemizden vuruyordu. Sazlıklar arasından bizi ısıtıyordu. O esnada bir motor (traktör) sesi duyduk, sazlıkların içine iyice gizlendik. Dışarıda sadece Halil GÜNDOĞAN kalmıştı. Traktör sahibi ile diyalog kuracaktı. Yerde de daha önce yakaladığımız kaplumbağalar ve iki tane kirpi derisi vardı.

Derenin hemen kenarındaki tarla bu şahısınmış. Traktörle Halil’in yanına kadar geldi. Her ikiside çok sakindi. Halil’e burada ne aradığını sordu. O da inşaat işçisi olduğunu, kasabaya gitmek için konakladığını söyledi. Adam bu seferde yerdeki kaplumbağa ve kirpileri sordu. Ardından da “Sırtındaki silahla iş mi aramaya gidiyorsun?” dedi. Halil’in sırtında koskoca kaleşnikov asılıydı. Namlusu omuzun kenarından gözüküyordu. Bunun cevabı verilemezdi. Hemen olduğumuz yerden çıktık. Adam halen sakindi, bizi teker teker süzüyordu. “Sizi tanıdım, Metris’ten firar edenlersiniz” derken bile oldukça rahatı.

Onun o şekilde gitmesine izin vermemiz imkansızdı. Bir çaresini bulmalıydık. Traktörden aşağıya inmesini söyledik: “İnmem” dedi. Sert sesle tekrarladık. Adam “size sertlik yakışmıyor: sizi tanıyorum, siz kötü insanlar değilsiniz” dedi. Adam gerçekten bizi biliyordu. Dağın başında 19 kişiyle (hem de silahlı) kim karşılaşırsa karşılaşsın mutlaka korkar ve çekinirdi. Bu adam çe-

kinmiyor, korkmuyordu, sempatik bir insandı. Cesaretine de hayran kalmıştık.

Daha sonra traktörden kendisi inip bizim yanımıza oturarak sohbet etmeye başladı. Metris'te askerlik yapmış. Sol bir sülale-den geliyormuş, kendiside sola sempati duyuyormuş, Bize yemek getirme konusunda yardımcı olabileceğini söyledi. Bizde samimiyeti mecburen ilerlettik. Ona güvendiğimiz imajı verdik, akşamüzeri zaten orayı terk edecektik. Orada kalmayacağımıza rağmen, sabah yiyecek getirmesini söyledik...

Traktörlü adam yanımızdan uzaklaştıktan sonra bir kısım arkadaş gelme ihtimalleri olan randevu yerine doğru hareket etti. Çok kısa süre sonra dost tek başına geri döndü. Müjdeyi verdi: "Sevkiyat başladı" Tekrar yanına bir grubu daha alarak randevu yerine gitti. En son üç kişi kalmıştık. Dost, ben ve asker randevu yerine üç kişi gittik en son, Metris'te çıkışta ilk gördüğüm şoför ve bayan bir arkadaş gelmişti bizi almaya. Son model bir araba ile tarlaya kadar girmişlerdi. Karşımızda da tarlasını süren köylü durmuş bize bakıyordu. Bizde normal bir şekilde arabaya binmeyecektik. Dost ise arabanın arka koltuğuna oturarak dışarı ile ilgili (tehlike anında) bilgi verecekti bize. Bir ara adamın başka yöne bakmasından yararlanarak askerle ikimiz arabanın bagajına atladık.

Bakırköy'e kadar normal geldik. Bakırköy'deki üst geçit altında arama yapılıyordu. Yollar tutulmuştu, askerle ikimiz beklemedeydik. Bizim araba toprak yola girdi. Arabalar sıra ile aranılıyordu. Bize gelince "geçin" dediler. O kadar teri boşuna dökmüştük. Bizim arabayı aramamalarının nedenini anlayamamıştık. Neden böyle bir uygulama ile karşılaştığımızı daha sonra yapılan bir operasyon sonucu öğrendik. Biz arabamız yabancı plakalı idi. Turizm Bakanlığı ise yabancı plakalı arabaların rahatsız

edilmesini istemediği için arama yasağı koymuş. Bizde böylece aramalardan geçmiş olduk. Fakat yapılan TIKKO operasyonunda 3-4 tane yabancı plakalı araba yakalanınca T. Bakanlığı bu dokunulmazlığı kaldırdı.

Böylece bizde tarlalardan, yarı-kır yaşamından kurtulduk. Nakli yapılan arkadaşlarımız ya tek kişi yada ikişer kişi olarak evlere yerleştirildi. Nakillerin yapılmasını İsmail ORAL örgütüyordu. Böylesi evler beklemiyordum: Kaloriferli, TV'li ve her türlü lükse sahipti. Daha önemlisi evlerin bulunduğu semt ve binanın konumu mükemmeldi. Buralara operasyon yapılması dahi beklenemezdi.

İsmail ORAL bizi bir eve götürdü. Binada hakimler, savcılar hatta emniyet müdürü oturuyordu. Çok büyük bir siteydi. "Nöbet tutmamıza bile gerek yok" dahi diyerek kendisi gitmişti. Mutfak ağzına kadar yiyeceklerle doluydu, buzlukta her türlü et vardı. Çeşmelere sıcak ve soğuk su akıyordu. Resul ile birlikte bir evde kalmaya başladık Kendimizi tatilde gibi hissediyorduk: TV seyrediyor, et kızartıyor, istediğimiz zaman sıcak su ile banyo yapabiliyorduk. Manzarası ise çok güzeldi.

Bir gün İsmail yanına Mehmet'i (Bu arkadaşın esas ismi "Mehmet" değil. Kendisi ile irtibat kurup ismini yazma konusunda izin alamadığım için gerçek ismini yazamıyorum) alarak geldi. Daha o dakika rahatımız bozuldu.

Emekli savcı ailesi ile inerken bizimkilerle karşılaşmışlar. Aileyi geçtiklerinde Mehmet başını çevirip arkalarından bakmış, savcıda dönüp bakınca göz göze gelmişler, savcının Mehmet yapısından dolayı rahatsızlık duyduğu için dönüp baktığı kesin. Bunun üzerine geri dönüp bakma olayı olunca rahatsızlığı şüpheye dönüşmüştür, İsmail ORAL ise "Mehmet, burası yıllardan beri var ama ilk defa böyle bir şey oluyor. Daha dikkatli

davranalım” diye de uyardı. İsmail “ben gidiyorum yarın 11 ci-
van gelirim. Bu saatten evvel gelen düşmandır” dedi. İsmail’in
gidişi ile buz gibi hava esti evde. Mehmet “tatil de gibisiniz” de-
yince Resul patladı “Sen de katıldın” dedi. Mehmet in sakinleş-
meye niyeti yoktu. Savcı ile göz göze gelmiş olması kendisini de
rahatsız etmiş olmalıydı. Akşam olunca “Nöbetleri nasıl yapıyor-
sunuz?” diye sordu. Bizde nöbet olmadığını, gereksiz olduğunu
anlattık. Nöbetsiz olmaz diye tutturdu. Resul ile ikimiz nöbeti
gereksiz olarak görüyorduk. Mehmet’in direktmesi üzerine” ta-
mam gece sen nöbet tut gündüz biz tutarız” dedik.

Saat 01:00 gibi biz yattık . Mehmet daire kapışma bir koltuk
götürerek nöbete başladı.Ara sıra pencereden dışarıya bakmayı
ihmal etmiyordu. Pencereden dışarı bakması bizim için iyi bir
durum değildi. Dikkat çekebilirdi.

130

Biz artık tam uykuya dalmıştık ki, bir zil sesi ve Mehmet’in
“kalkın,geldiler” uyan ile uyandık. Panik yapmaya gerek yoktu.
Kalktık ve zilin bir daha çalmasını bekledik. Bir daha zil çalma-
dı. Epeyi beklemeden sonra zilin yanlışlıkla çaldığı düşüncesi
hakim oldu bizde. Dışarıda da olağanüstü herhangi bir durum
yoktu. Tekrar yattık. Mehmet nöbete devam etti.

Olacak şey değildi, daha önce çalmayan zil, Mehmet’in gel-
mesini beklemişti sanki. Saat 02:00 tekrar çaldı.Bu sefer Meh-
met’in uyarısına gerek kalmamıştı. Resul ile birlikte fırladık ya-
taklardan. Bu kadar tesadüf olamazdı.

Kapının koluna ip bağladık. Uzaktan çekildiği zaman kapı
açılacaktı. Üçümüz farklı köşelere uzandık. İpi birden çektik ka-
pı açıldı ama kimse yoktu. Pencereden baktığımızda etrafın
bomboş olduğunu gördük. Merdivenlerde ise herhangi bir ses
yoktu. Kapıyı kapatıp biraz daha bekledik. Zil çalmadı. Bizim
Mehmet iyice pinpiriklenmişti. “Aşağı ineceğim, bakalım kim

basıyor zile?” dedi. Biz karşı çıktık: “Gelen varsa, göreceği de var” dedik.

Sonunda Mehmet bizi dinlemeyerek çoraplarıyla merdivenlerden indi. Bizde onu beklemeye başladık. Koridorlarda (merdivenlerde) bir bağışma vesaire olmadı. Mehmet'te yoktu ama... Neden geri gelmiyordu? Ayakkabılar dahi ayasında değildi. Pencereden dışarı baktık fakat dışarıda da yoktu. Birimizin daha aşağıya inmesi anlamsızdı. Beklemeye karar verdik. Hava aydınlandı ama bizimki halen yoktu. Yer yarılmış sanki içine girmişti. Saat 11:00 gibi İsmail ORAL geldi. Kıpırmızı olmuş ve burundan soluyordu. Mehmet'in ayakkabılarını istedi. Beş dakika sonra Mehmet ile birlikte geldiler. Mehmet merdivenleri inip dışarıya bakmak istemiş. Dış kapı otomatik olunca birden kapanmış.20'yi geçkin zilin üzerinde de isim olmayınca bizimki ne yapacağını şaşırmış.

Karşıda inşaatı görünce de çoraplarla inşaata gidip İsmail'in gelmesini beklemeye başlamış. Peki, İsmail'den evvel inşaat işçileri gelseydi ne olacaktı? Ayasında bir ayakkabısı bile olmayan bir adamla karşılaştıkları zaman ya hırsız sanacaklar ya da korkup kaçacaklardı.

İsmail'e bir şey anlatmaya gerek kalmamıştı, giderken yanında Mehmet'i de götürdü.

İSMAİL ORAL

Şehit düştüğü tarih:
19 Mayıs 1991

İsmail ORAL, Metris firarını dışarıdan örgütleyen bir arkadaşımızdı. Daha önce TKP / ML TIKKO operasyonunda yakalanıp cezaevine, Bizim yanımıza gelmişti. O zaman yaşı epeyi küçüktü. Onun babası da benim babam gibi TC. ordusunda Astsubaydı; emekli olmuştu'artık.

İsmail ceza evinden çıkınca tekrar TKP / ML TIKKO TMLGB saflarına katılmış ve kısa sürede belli yerlere gelmiş. Örgütçü bir yapısı

vardı.Çevresinde çok sevilen bir insandı. İlk çıktığında TMLGB örgütlemesinde yer alan İsmail, daha sonrada partinin her alanında parti işçisi olarak faaliyet sürdürmüş, şehit olduğunda da TKP/ML üyesi imiş.

İsmail ORAL mücadele içerisinde pek çok kez gözaltına alındı. Ama o, her seferinde devrimci komünist tavrını koyarak partisine ve yoldaşlarına zarar vermeyip direnmişti. Gözaltılar, tutuklanmalar onu yıldıramamıştı. Serbest kalır kalmaz tekrar mü-

cadeleye canla başla devam etmişti. Örnek alınacak bir insandı, sağlam kişiliği vardı. 24 saatini devrime adamıştı...19 Mayıs 1991 tarihinde mücadele arkadaşı Hatice DİLEK'in evine gidiyor. Takiptedir yine. Her ikisi de sağ olarak ele geçiriliyor. İlk önce İsmail ORAL'ı dışarı çıkartıyorlar. Ardından silah sesleri...Hatice can yoldaşının katledildiğini anlıyor, sıra Hatice'ye gelmiştir. Yanında oğlu vardır. Hatice öldürüleceğini anlayarak "bari İsmail gibi dışarı öldürün, oğlumun yanında öldürmeyin" demiş. Onu da dışarı çıkartarak katlediyorlar.

Hatice DİLEK'in oğlu bu vahşetin yargısız infazın canlı tanığı oluyor. Annesinin ve İsmail'in nasıl katledildiğini anlatıyor. Fakat nafile..."Çatışmada vurdular" denilerek dosya kapatılıyor. Katiller cezasız kalıyor.

HATİCE DİLEK

Şehit düştüğü tarih:
19 Mayıs 1991

“Çok dikkat edelim yoldaşlar. Onların sizi yakalamaya, tutuklamaya niyetleri yok, “çatışmaya girdiler” diye infaz yaparlar...”

Hatice bize böyle söylemişti.

İnsanlarını hastane kapılarında ölüme terk eden, milyonlarcasını işsiz açsız bırakan, geçekondularını başlarına yıkan, gözetim de kendini astı veyahut pencereden atladi diyerek işkencede vahşice katledilen, 17 yaşındaki bir gencin yaşını büyütüp darağacına götüren, eli

kolu bağlı tutsaklara yıllardır baskı ve işkence yapan, sokak ortasında insanları sırtından kurşunlayan ülkenin her karış toprağını emperyalizme peşkeş çeken bir sistemde her şey beklenirdi.

Hatice’de ülkemizin gerçeğini yaşayıp görenlerdendi. Uyarısının boşuna olmadığını biliyordu. Onu da bizden aynı bu şekilde kopardılar. “Oğlumun yanında öldürmeyin” demişti. Kapının önüne çıkartıp katlettiler. Halkın bir evladı daha kurşunlanmıştı. Kız evladı, yanı başında da can yoldaşı İsmail ORAL... Hatice Di-

LEK tüm yaşamını halkına ve devrime adanmıştı. Onun için koşullar hiç önemli değildi. En zor koşullarda dahi yoldaşlarının yardımına koşuyordu. Kaçkıcılığın, korkaklığın, teslimiyetçiliğin bol olduğu dönemler onu yıldırmamıştı. Aksine daha sıkı sarılmıştı yoldaşlarına ve devrime.

Partili ve örgütlü değildi Hatice ama bir çok örgütlü insandan daha çok koşturuyordu, çabalıyordu. Metris firarında o yine görevinin başındaydı. Ta başından sonuna kadar İsmail ORAL, Tuncay ÇARIKÇIOĞLU ve Perihan ÇOLAK ile birlikte çalışmışlardı.

Firarda yine bir bölgeden başka bir bölgeye naklimiz söz konusu olmuştu. Çok dikkatli davranılmalıydı. Her yerde firari operasyonları yapıyordu. Basında firarilerin fotoğrafları

yayınlanıyordu. Nakilden bir gün evvel bulunduğumuz eve İsmail ORAL ile birlikte geldiler. "Yarın nakil yapılacaksınız. Hatice sizi

Ismail Oral

136

Hatice Dilek'in Oğlu

İsmail Oral ve Hatice Dilek'in
çeşitli resimleri

evden alacak Bir yerde sizi araba ile bekleyen yoldaşlara götürecektik” dedi. Hatice’ye de “sende farklı giyin burası sosyete semti, ona uygun olsun” şeklinde uyan yaptı.

Sabah kapı çalındı, Hatice eve gelmişti. Hafiften diz üstü bir etek giymiş ve makyaj yapmıştı. Hatice’yi o şekilde ilk defa görüyordum. Takılmadan edemedim: “Ne o Hatice, böyle çok güzel olmuşsun” deyince kıp-kırmızı oldu. “Sizin için kılıktan kılığa girdik, başımın belaları” diye karşılık verdi.

Onun belaları idik bizler. Bizi öyle çok seviyordu ki, eli kanda olsa hemen yardımımıza koşardı. Evden çıkmadan önce dışarıdaki yürüyüş konusunda değerlendirme yaptık. Toplu gitmek doğru değildi. Hatice en önde bizde onun arkasında çapraz şekilde karşılıklı yürüyecektik.

Evden önce Hatice çıktı, arkasından da biz. Üçümüz-

Perihan Çolak
Şehit düştüğü tarih:
19 Kasım 1990

de sanki birbirimizi tanıımıyormuşuz gibi sokaklarda ilerliyorduk. Bir telefon kulübesi önünde durdu Hatice, arabanın geleceği yer orası olmalıydı. Biz de olduğumuz yerde durduk. O esnada iri yarı bir adam Hatice'nin yanına geldi. Kısa konuşmadan sonra Hatice adamı iteledi, demek ki adam yabancıydı. Gelişmeleri dikkatlice izliyorduk. Adam çok ısrarcı davranarak tekrar Hatice'nin yanına bir daha geldi. İtişme olduğunu görünce koşarak olaya müdahale ettik. Adam ne olduğunu anlayamadan

138

yere düştü. Cüzdanından normal sıradan kimlik çıktı. Hatice'de "ne yaptınız o sadece laf atıyordu. Serserinin teki" diye bizi uyardı. Biz ise firari olduğumuz için, herkesi mit, jitem gibi görmeye başlamıştık. Adamı kovaladık gitti. Beklenen araba ise olay yerine gelmişti. Hemen arabaya bindik. Hatice "ah şu siz köylü kafalı TIK-KO'cular, şu feodal yanlarınızı bir türlü törpüleyemedim" dedi ama ben sizi böyle seviyorum. Siz değişmeyin diye ekledi.

Onun en son olarak Bartın da 1990 yılında görüştüm. Bizleri ziyarete gelmişti. Dedim ya , her alanda koşturuyordu o. Katledildiklerini basından duymuştum önce. Önemli iki yıldız daha kaymıştı gökyüzünden. Oysa öyle görkemli duruyordu ki gökyüzünde. Gece karanlığını bile aydınlatacak kadar ışık saçıyordu.

Onların öldüğünü söylemek doğru olur mu? Elbette ki hayır! Onlar bizim ve halkımızın gönlünde yaşıyorlar. Bu ülke kızıl olana kadar da ve daha sonrada yaşayacaklar.

Saygıyla anıyorum.

(BÖLÜM 2)

“ANNE, DELİDİR O, MUTLAKA GELİR” HOLAT AİLESİ

Selim Holat

Kozyatağı'na yakın bir evde kalıyorduk. Fırarın üzerinden her gün bir gün daha geçiyordu. Tüm arama ve operasyonlara rağmen, bizim davadan bir arkadaş dahi yakalanmamıştı. Kendimize daha başından beri güveniyorduk. Günlerin, haftaların geçmesi ile bu güvenimiz daha da pekişiyordu.

Dışarıdaki faaliyetlerden anladığım kadarı ile firarileri daha farklı bölgelere dağıtmak istiyorlardı. Biz onların hareket alanını daraltıyorduk. Firari operasyonların adı altında İstanbul hallaç pamuğu gibi

139

atılıyordu. Legal kurum ve kuruluşlar dahi polis tarafından basılıp arama yapılıyordu. Biz bölgeden çıkarsak kısmi de olsa rahatlama yaşanacaktı.

Hazırlıklar tüm bu yöne kaydırılmış ve hızlanmıştı.

İsmail'e, Holat ailesini anlattım. Beni oraya götürüp götür-

meyeceğini sordum. Çok yakın olduğunu öğrenince uygun bir ortam olunca götürebileceğini söyledi.

En uygun saat, işe gidiş saatiydi. İşe gider gibi evden çıkıp caddede yürüyebildik.

Saat 06:30 gibi İsmail beni kaldırdı. “O aileye gidelim, burarlarda son günleriniz” dedi. Hemen hazırlanıp çıktık. İnsanlar anı gibi evlerinden çıkmış işe gidiyorlardı. Zaten Holat’ların evi de çok yakındı. Kapıya geldiğimizde kalbim çarpmaya başladı. Yıllar sonra sevdiğim aile ile karşılaşacaktım.

İsmail “Hadi kapıyı çal bakalım evdeler mi” dedi. Acaba evdeler miydi? Kendi evleri idi, taşındıklarını sanmıyordum. Kapıyı çaldım ısrarla, saat daha 07:00 ye geliyordu. İçeriden bir takım sesler gelmeye başladı. Evdelerdi.

Kapıyı anne açtı. Beni karşısında görünce kadıncağz konuşmadı. Fenalaşır gibi olunca tutarak içeri aldım. Selim salonda yatıyormuş fırlayarak boynuma sarıldı. Sarmaş dolaş olmuştuk. Bir diğer yandan da “demedim mi anne, o delidir gelir diye. İddiayı kazandım” diye haykırıyordu.

Ev halkı uyanmış ve etrafıma toplanmışlardı. Sevinç, sevgi yumağı oluşturmuştuk. Ağlamamak için göz yaşlarımı zor tutuyordum.

O ne? Salondaki büfenin vitrini benim gazetede çıkan firar resimlerle doluydu. Bu Selim’in işiydi. Ben mi, yoksa o mu deliydi? Firari birinin fotoğrafları vitrine konumluydu. Yasak vs. tanımayan insanca yaşanan, yürekte hissedilen sevgi... Ana kendisine gelmiş, hemen mutfaka gitmişti eski günlerdeki gibi. Selim koskoca bir delikanlı olmuştu. Deniz ise genç bir kız. Ana ve baba ise yaşlanmışlardı. Değişmeyen ise sınırsız sevgi idi. Kahvaltı gelmişti masaya. Böylesi yoğun duygu ortamında yemek yemek, aç-

lık hissetmek mümkün. Sımsıcacık sevgileri ile doymuştum.

9-10 sene evvel ki gibi Selim ile yine boğuşmaya başlamıştık. Güçlenmiş delikanlı olmuştu. O kadar da yakışıklı. Anne ise yine eskisi gibi “hadi kahvaltınızı yapın, ondan sonra güreşirsiniz” diyordu.

Akşama gideceğimi dahi söyleyemedim. Selim yine aynı oda da yatacağın diyordu. Nasıl vakit geçtiğini anlayamadım. İsmail gelip kapıyı çaldı. İşte o zaman gideceğimi, gitmem gerektiğini söyledim. Evde müthiş bir sessizlik olmuştu. Gözlerim dolu dolu oldu. Onlara fark ettirmedim bunu, zor tuttum kendimi.

Birer birer sarıldık, sevgi yumağı olduk. Annemin de elini öperek evden ayrıldım. Tekrar dönmek üzere... “Holat Ailesi: Bu yürek. Bu can bende olduğu müddetçe yüreğimin en güzel yerinde olacaksınız ve dönem dönem de olsa gelip kapınızı çalacağım. Ben sizin deli Erhan’ınızım” dedim kendi kendime...

1991 TAHLİYEDEN SONRA

12 Eylül Askeri darbesi sahipleri, tarafsızlık gösterisi yapmak için kendi öz evlatlarını dahi tutuklayıp cezaevine göndermişti. Kimilerini de boğmaktan çekinmemişti. Onlar nasılsa piyundu. İşleri bittiği zaman posalarını bir kenara atabilirdi. Önemli olan sistemlerinin ayakta kalmasıydı. Kullanılanlar ise elbette olacaktı. MHP'leri de böyle kullanılmışlardı işte. ÖZAL Hükümeti işbaşına gelince kabinede bir çok yer aldılar. Onlarda kendi adamlarını içeriden çıkarmak için kollarını sıvadılar. Yöntem olarak ise kısmi affı seçtiler. Adına da "Şartlı Tahliye" dediler. "Şartlı Tahliye" ye ek madde koymayı unutmadılar. "Sol" içeride kalmalı, "Sağ" çıkmalıydı. Yani 10-20 devrimciyi katleden MHP'li tahliye olurken, bir MHP'liyi öldüren devrimci içeride kalacaktı. Devrimcinin adam öldürmesine dahi gerek yoktu: 146/1'den yargılanması yeterliydi çünkü "146/1 kapsam dışı" dediler. Bu da Türk salonun yargılandığı madde idi. "Şartlı Tahliye" böylece yasalaşınca MHP'li katiller, caniler çıktı.

Büyük bir haksızlık ve eşitsizlik oluşmuş oldu. O kadar bariz ayrım olamazdı ki, ama bu sistemden her şey beklenirdi. Anayasa Mahkemesi'nde ise genelde demokrat insanlar vardı. Başkan Yekta Güngör ÖZDEN ise anti-amerikancı, anti-faşist bir insandı. Bu eşitsizlik Anayasa Mahkemesi'ne gönderildi. "Şartlı Tahli-

ye" de eşitsizlik yapıldığı tespit edildi. Yasalarda geri dönüş olmayacağı için 146/1 maddesinde bu kapsama alındı. Böylece 10 sene içeride olan devrimcilerde serbest bırakıldılar.

Bende 12 senedir içeride olduğum için, Anayasa Mahkemesi kararı ile serbest kaldım.

12 yıl sonra ilk defa özgür bir şekilde dolaşabiliyordum. Aranma durumum vs. yoktu. Artık gizli ve sınırlı ziyaretleri yapmak gerekmiyordu.

Üç-beş gün dinledikten sonra dostları ziyaret için eşimle turlara başladık. Ziyaretin başında da Holat Ailesi vardı.

Kozyatağı'na evlerine gittik. Anne vardı sadece. Elini öptük, çayını içtik. Güniz karşıda bir dükkan açmış, Selimle orada birlikte idiler. Süleyman Fransa yolunu tutmuştu. Anlaşılan onu göremeyecektim. Güniz'in dükkanının adresini ve telefon numarasını alıp karşıya (Avrupa Yakası) geçtik eşimle.

Yıllar sonra tekrar ve özgür bir şekilde buluştuk. Çiçek Pasa-ji'na gittik hep birlikte. Oradan da Bostancı'ya geçtik. Sahilde eski günleri yad ettik. Selimi o son görüşümdü... görüşmek üzere vedalaşmıştık oysa.

(BÖLÜM 3)

1997 İZMİR – HOLAT AİLESİ

1997 yılında İzmir-Yenişehir’de yolda yürürken “Erhan” diye seslenildiğini duydum. Yol kenarında duran arabanın yanında bir bayan iki kişi bana el sallıyorlardı. Yabancı gelmediler ilk önce. Biraz daha yaklaşıncı Güniz’i ve yanındaki Alper’i tanıdım. Alper’de benim çok eski arkadaşım. Sultanahmet Cezaevinde de beraber kalmıştık.

Güniz ve Alper evlenmişler. Gelibolu-Saroz’da oturuyorlarmış. Bir işleri varmış İzmir’e gelmişler. Güzel bir karşılaşma oldu.

Arabaya atlayıp bizim eve gittik. Eşim Nergis’de Güniz’i görünce şaşırmıştı. Evde sohbet esnasında Holat ailesini, fertlerini birer birer sormaya başladım. Süleyman halen Fransa’da idi ya Selim? Selim ne yapıyor? diye sorunca sessizlik oluştu. Alper yere bakıyordu. Güniz’in gözleri ise dolu dolu olmuştu. Kötü bir şey olduğu anlaşılmıştı ama ne kadar kötü?

“Erhan, Selim’i kaybettik. Sevdiği bir kız sevgisine karşılık vermeyince Boğaz köprüsünden atladı. Tüm aramalarca rağmen bugüne kadar bulunamadı” diye anlattı Güniz.

Olacak şey değildi. O kadar yakışıklı bir delikanlı olan Selim, bir kız yüzünden bu kadar sevenini bırakıp nasıl giderdi? Değer miydi? İnanmadım yüreğim yandı.

Kısa süre evvel ablası Güniz ile TV haberlerini izlerlerken, Boğaz köprüsünden bir intihar şov görüntüsü görünce “abla bu adam şov yapıyor. Atlayacak adam gider atlar” demiş.

Öyle de yapmış. Ticari taksi ile köprü ortasına geldiklerinde taksiden fırlayan Selim, hiçbir tereddüt göstermeden kendini boşluğa bırakmış. Arka koltuğun üzerine de kimliğini ve taksi ücretini bırakmış. Tüm aramalara rağmen izine de rastlanamamış.

Güniz ve Alper İstanbul’u terk ederek Gelibolu-Saroz’a yerleşmişler. Güzel bir motel işletiyorlar. Güniz ve Alper’in yanına gidiyorum halen. Bu kitabı yazarken telefon açıp bilgi verdim. Süleyman ile telefonla görüşüyoruz. Türkiye’ye geldiği zaman görüşeceğiz, randevulaştık. Babaları ise bu yıl vefat etmiş.

Bir aile gibi olabilmek için aynı ana-babadan olmak gerekmiyor. Bende onların bir kardeşiyim.

Bu kitabı okudukları zaman acılarını bir kez daha tazelemiş olacağım. Kusura bakmasınlar. En az bende onlar kadar acı duyuyorum yüreğimde. Selim benim de kardeşimdi.

Tekrar 1988’e dönüyorum.

Küçük yaşlarda devrimci mücadele ve arkasından bilinen cezaevi süreci derken akrabalarımı tanıma olanağı bulamamıştım. Sadece dayılarımı ve amcalarımı biliyordum.

Firarda yeni bir yer değiştirme daha yaşamıştık. Ertesi gün 1 Mayıs’tı. Bu sefer yanımdaki arkadaş farklı biriydi. Burası mükemmel döşenmiş ve kültürlü bir ailenin evi idi. İki de küçük çocukları vardı. Ev sahipleri ile hemen hemen aynı yaşlarda idik. Ne iş yaptıklarını, isimlerini vs. sormamız kurallarımıza uygun değildi. Onlarda bize buna benzer sorular sormuyorlardı. Tabi ki onlar bizim firari oluşumuzu biliyorlardı. Her ikisinin de memur oldukları belliydi. Büyük olasılıkla devlet dairesinde çalışıyorlar diye düşünmüştüm. Her sabah belli saatte gidip, belli saatlerde geliyorlardı.

Sabahları kahvaltayı birlikte yapıyor, akşam birlikte yiyor-duk. Garip bir durum vardı: Akşam yemeğini sofrada evin erke-ği dağıtıyordu, "Erhan'çığım, tabağını alabilir miyim?" diyerek istedi. Adımı kullanması normal değildi.

Tamam, gazetelerden ismimi öğrenmesi çok normaldi. Fakat buna rağmen adımı kullanması ikimizin de dikkatini çekmişti. Bu olay birinci günün akşamı olmuştu.

Gece giyinmemiz için eşofman verdiler ikimize de. Yanımda-ki arkadaşla verdikleri, daha önce evde kullandıklarıydı. Bana verdikleri odada çok farklıydı. Ertesi sabah ev sahipleri gidince yanımdaki arkadaş bana "hadi bakalım torpillisin" şeklinde ta-kıldı. Bende "yok canım, sadece tesadüf" dedim.

Akşamüzeri her ikisi de geldi. Elllerinde paketler vardı. Bizi sa-lona çağırdılar. En büyük torbalardan bej renkte safari takım elbi-se çıktı. Bu senin Erhan dediler. Hayatımda böyle pahalı ve marka elbisem olmamıştı. Yine bana, elbiseye uygun gömlek, ayakkabı almışlardı. Arkadaşa ise yazlık bir pantolon ve gömlek almışlardı.

Her şey çok güzeldi ama arkadaşımıza karşı utanmıştım. Bir ayrıcalık, ayırma olduğu apaçık ortaya çıkmıştı. Ama neden? Bu sorunun yanıtını onlardan alabilmem mümkün değildi.

Bu evde kaldığımız süre içinde benzer olayları defalarca ya-şadık. Ben her seferinde rahatsız olmuştum. Soru imleri de biri-kiyordu tabii ki.

Bu ayrıcalığın nedenini, tekrar yakalanıp cezaevine gelince öğrendim. Bir gün ziyarete çıktığımızda annemin yanında o ba-yanı gördüm. Yeni bir şok daha yaşamıştım onu görünce. An-nem de, o bayan da gülüyorlardı. Bizim akrabalarımızdan biri-ymiş. O ayrıcalığın nedenini böylece o zaman çözdim. Elbette ki yapmış oldukları ayrıcalığın yanlış olduğunu, eşit davranmaları-nın doğruluğunu vs. anlatmaya çalıştım.

OLUMSUZLUK BELİRTİSİ

NAKİL

147

O güne kadar her şey çok normal gidiyordu. Hatta muazzam diyebiliriz. O kadar saldırıya, operasyona rağmen bir tek firari dahi kaptırmamıştık. Dışarıdaki arkadaşlarımız bizden (firarilerden) fire verilmemesi için olağanüstü çaba gösteriyorlardı.

O gün Murat ŞAŞKAL'ın daha önce (5 gün evvel) sahte kimlikle yakalanmış olduğunu öğrendik. Kim olduğu belli olmadığı için serbest bırakılmış. O'da kendi başına Meriç nehrine atlayıp Yunanistan'a geçmiş. Atina meydanında basın toplantısı düzenlemiş. Gazetelerin başlıklarında Murat'ın şu sözleri vardı: "Tüm polisler aptal!"

Bu söz ve açıklama yersizdi. Nakiller daha devam ediyordu. Saldırıları daha da bir boyut kazanacaktı. İlk defa bir firari, polisle bu kadar yakın teması geçmişti. Hayra alamet değildi.

Bu haberden bir gün sonra...

İstanbul'da evde 5 firari ve l'de dışarının elemanı birlikteydik. Akşama epey vardı, saat 13:00 veya 14:00'e geliyordu. "3 firari arkadaş hazırlansın" dedi. Bu akşam üzeri Yunanistan'a nakil yapılacağını da açıkladı.

Evden çıkarken, bu evi kendisinden başka kimsenin bilmediğini, anahtarın sadece kendisinde olduğunu, kimseye kapıyı

açmamamızı söyledi. Üzerine basa basa da “gelen olursa mutlaka düşmandır” dedi. Kendisi de ertesi gün öyleye doğru geleceğini belirtti. Bu uyarıları yaptıktan sonra firarileri alıp götürdü. Bizde Resul ile birlikte evde kaldık.

Tüm pencereler demir parmaklıklarda kaplıydı. Tehlike anında kaçma imkanı yoktu. Bence evin seçimi yanlış yapılmıştı.

Hava iyice kararmış ve bizim canımız sıkılmıştı. Bu evde vakit geçirebilecek pek bir şey yoktu. Arka odaya yatmaya çekildik. Işıkları da söndürdükten sonra yattığımız yerde Resul ile sohbet etmeye başlamıştık ki, dışarıdan gelen tıkırtı üzerine sustuk. Dışarıda birileri dolaşıyordu. Kaldığımız odanın kapısını da kilitledik. Fakat kapıda koskoca buzlu cam vardı; kilitlemek anlamsızlaşıyordu.

Tıkırtılar evin içinden gelmeye başladı. Bizden buz gibi terler akıyordu artık. Evin içinde birileri dolaşüyor ve fısıltı ile konuşuyorlardı. Bunların artık polis olduğuna iyice inanmıştım. O arkadaşın “Gelen düşmandır. Benden başkası bu evi bilmiyor.” şeklindeki sözleri kulaklarımda yankılanıyordu. Basıldık diye geçirdim içimden. Kapının kilitli olduğunu düşündüm.

Kapının bir kenarına ben, diğer tarafına Resul geçti. Ateş esnasında mermi almazdık en azından. Ama kurtuluş imkansızdı. Hakkımızda da (yasal olmasa da) vur emri çıkmıştı.

Birden tanıdık ses duyduk. Sabah yurtdışına gitmek için evden ayrılan firarilerin birisini sesiydi: “Biziz çocuklar, geri geldik.”

Çok güvendiğimiz bir arkadaştı. Kapıyı açtık. Yunanistan’a geçemediklerini, olağanüstü durum olduğunu, güç bela kurtulduklarını anlattılar.

Biz ise terden sucuk gibi ıslanmıştık. Fanilalarımızı çıkartıp sıkınca çeşmeden akar gibi ter aktı.

Erhan İnal

Terslikler başlamıştı.

19 TİKKO davası sanığından 10'u yurtdışına nakledilmişti;
9'umuz ise tersliklerle karşılaşıyorduk.

EDİRNE'YE YOLCULUK

Saldırıları ve operasyonları her geçen gün daha da boyutlanıyordu. Çemberi daraltıp bize ulaşmak istiyorlardı. 5-6 günde bir basında TIKKO'ya yapılan operasyon haberlerini okuyorduk. En son operasyonda yakalananlarla firardayken irtibatımız olmuştu. Bu saldırıların normale dönmesi için bizim ülke içinde olmadığımıza inanmaları gerekti. Yurtdışına çıkıp basın toplantısını biran önce yapmalıydık. Daha sonra ülkeye gelmek isteyen geri gelebilirdi. Önemli olan şu dönemi kazasız belasız atlatabilmektir. Arkadaşlarımıza zarar veriyorduk.

Yeni bir haber daha geldi: evdeki firariler hep birlikte nakle dilecekti. Öğleye doğru arabaya binerek hareket ettik. Mecidiyeköy civarına geldiğimizde bir araç bize eşlik etmeye başladı. İstanbul 11 sınır çıkışında 3 bir araba daha katıldı bize. Üç araba konvoy şeklinde Edirne'ye doğru hareket ettik. Mola verdiğimizde 4 araç olduğumuzu gördük. Anlaşılan bir seferde çıkartacaklardı bizleri.

Artık normal asfalt yollar bitmiş, çakıllı köy yollarına girmiştik. Randevu yeri olan mevki de durduk. Ağaçların kenarında iki kişi belirdi.

Biz dışarıdaki gelişmeleri arabadan izliyorduk. Bir terslik vardı. Randevu yerine bir kişi gelmesi gerekirken, iki kişi gelmişler-

di. Bizi götüren arkadaş bu duruma tepki göstermişti.

Onlarda bize katılarak belli bir noktaya geldik. Tren yoluna geldiğimizde tan tan indi. Tren sesi ve ışıkları yoktu. Büyük bir sessizlik oluştu. Karşısı Yunanistan'dı.

O esnada tam karşıımızdan birisinin koşarak bize doğru geldiğini gördük. Elinde uzun namlulu tüfek vardı. "Bizden herhalde" diye düşünürken, ortaya onlarca insan çıktı. Etraf birden aydınlandı. Sayısız asker, polis, özel tim elemanları ellerindeki silahlarını bizim arabanın pencerelerine dayamışlardı. Namlulardan dışarıya gözükmüyordu. Ateş etmek anlamsızdı. Bir mermi patlaması katliama yol açardı.

Benim bulunduğum taraftan arabanın kapısını açan bir albaydı. Kapı ile benim aramda bulunan el bombası arabadan yere düşmesi üzerine albay büyük bir paniğe kapıldı: "Bomba atıldılar" diye geri kaçtı. Onu sakinleştirmek bize düştü.

Uzun süre bir tek kayıp dahi vermemiştik. Fakat o operasyonda 9 firari birlikte yakalanmıştık. Yanımızda dışarıdan arkadaşlar vardı.

Kimlik kontrolü dahi yapmaya gerek görmediler. Adamlar bizi öyle iyi tanıyorlardı ki, isimlerimizle sesleniyorlardı.

Murat ŞAŞKAL Edirne'de bizi yurtdışına çıkartacak köylüler ile birlikte yakalanmış Hepsi daha sonra serbest bırakılmış. Murat'ın Atina meydanında olayı açıklaması üzerine bu köylüler tekrar Edirne'de gözetim altına alınmışlar. Bu sefer karakola götürülmemişler. "Diğerlerini çıkardınız, sırada kimler var?", "nasıl görüşeceksiniz?" şeklinde soruların yanıtlarını kafalarına dayadıkları silahlarla istemişler. Yani "ya öleceksiniz, ya da vereceksiniz" diye tehdit etmişler. Onlarda sıradan köylü oldukları için farklı bir şey beklemek yanlış olurdu. Elbette onlarda bizim geleceğimizi söylemişlerdi. Böylece bize tekrar cezaevi yolu gözükmüş oldu.

METRİS'E GERİ GELDİK

İstanbul siyasi şube'de bu sefer pek fazla kalmadık. Metris Asli Cezaevine geri getirildik. Kapıda subaylar karşıladı bizleri. "Geçmiş olsun, hoş geldiniz" dediler, çok sakınlerdi. Bizleri hücrelere aldılar "SYNT komutanlığının emri" diye de belirttiler.

Doğru söylemek gerekirse, içerideki arkadaşlara nasıl hesap vereceğimizi düşünüyordum. Birazdan utangaçlık vardı. Emek sadece bizim değil, onlarında emeği idi bu.

Metris Askeri Ceza ve Tutukevi'nden firar eden TKP/ML TIK-KO davası sanıkları:

- 1-Adil ŞAHİN
- 2- Ali GÜLMEZ
- 3-Ali YILDIZ
- 4-Baki CEYLAN
- 5-Erhan İNAL
- 6-Gazenfer YILDIZ
- 7-Hüseyin KARAKUŞ
- 8-Hüseyin YAMAN
- 9-Halil GÜNDOĞAN
- 10-Hıdır ULDAĞ
- 11-lhsan BAKIŞ

Zafer İşareti Yakalandıktan sonra İstanbul'a getirilen firariler Emniyet Müdürlüğü önünde gazetecilerle görüştürüldüler. TIKKO'cu militanlar (soldan sağa) Memik Horoz, Erhan Inal, Hüseyin Karakuş, Gazanfer Yıldız ile Ali Yıldız parmaklarıyla zafer işareti yaptılar...

● Yunanistan yolunda büyük operasyon

9 Metrîs kaçacağı yakalandı

● 25 Mart'ta Metrîs'ten tunel kazarak kaçan firarilerden 9'u Yunanistan'a kaçmak üzereyken Üzünköprü'de, vurucu timlerin düzenlediği baskınla yakalandı

153

12-İbrahim KAYGUSUZ

13-Memik HOROZ

14-Murat ŞAŞKAL

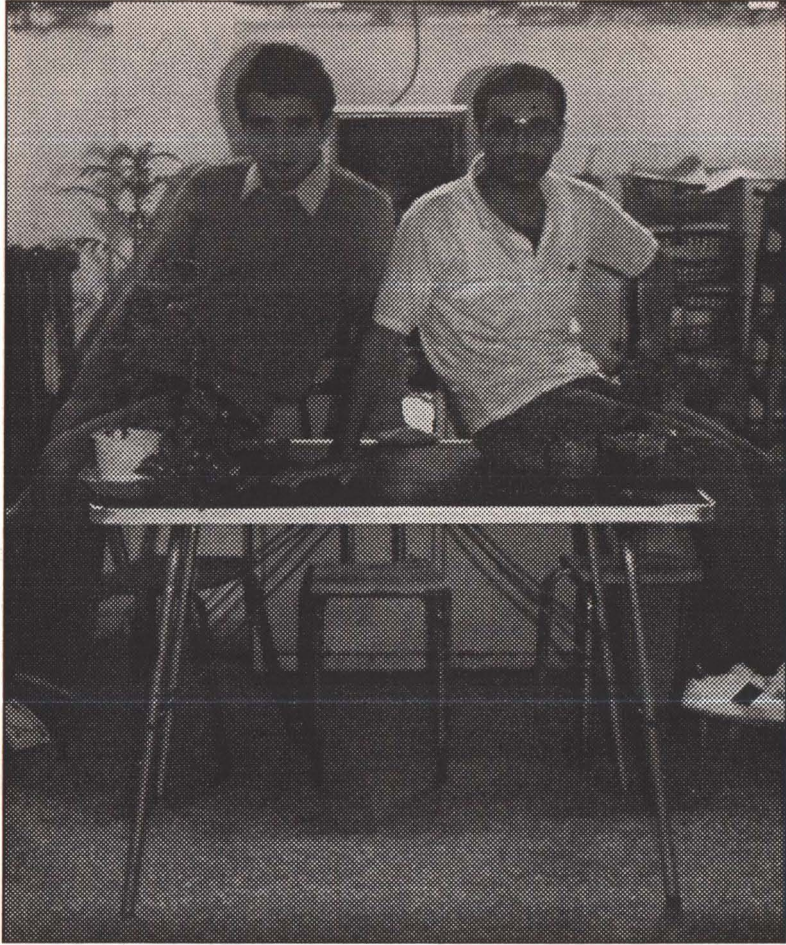
15-Neşet TAN

16-Osman ÖZDEMİR

17-Resul YANIK

18-Veli BALABAN

19-Zeynel KARAHAN

Metris tünelimiz-fıranımız başarı ile sonuçlanmıştı. Ama sonunu getirememiştik. Özgürlüğün tadını almıştık: Artık içeride kalamazdık. Mutlaka ama mutlaka bir şey yapmalıydık. Firardan sonra tekrar tutsak düşmek bize oldukça dokunmuştu. Kitap, gazete okuyamıyor hatta uyuyamıyorduk. Yarım kalan içimizi nasıl tamamlayacağımızı düşünüyorduk. Firardan sonra Emniyet Müdürlüğü kapısında basınla yaptığımız açıklama da açıkça ifade et-

miştik: "Tekrar kaçacağız. Uygun fırsatını bulunca gideceğiz."

Metris'e geri geldikten kısa bir süre sonra hep beraber sağmalcılar Özel Tıp Cezaevine gönderilmişti. Metris boşaltılmıştı.

Sağmalcılar cezaevine geldiğimiz gece plan yaptık. Firari olduğumuz için bizi en son bloklara vermişlerdi. Tünel için en uygun olmayan yer olacak düşünmüş olmalıydılar. Bu da bizim için avantajdı; şüphe çekmeyecektik.

İkinci gece kıl testeresi ve diğer malzemelerle koğuşumuzdaki tuvalet taşıni kaldırdık. Altına eski elbiseler vs. koyarak tuvalet taşıni yerine oturttuk. Sabah sayımında yüzbaşıya "biz firariyiz, adımız çıkmış. Şu tuvalet taşı oynuyor. Yarın bir gün bizden bilirler. Çimento döküp sağlamlaştırtın" dedik. Yüzbaşı teşekkür etti, tuvalet taşıni çimento ile sağlamlaştırdık (!) Bize mükemmel tünel kapağı oldu.

Çimento kurumadan kaldırdık, yerinden oynattık. Etrafını güzelce rötuşlayınca kapağımızı yapmış olduk. İkinci tünele başlayabilirdik.

Bu tünel çalışması diğerlerinden farklıydı. Kısa bir mesafeden sonra kalorifer borularının geçtiği delikleri kullanıyorduk. Çalışma hızla ilerliyordu.

Diğer tünelden farklı olan bir yanı daha vardı, öncekine tek başımıza başlamış ve bitirip gitmiştik. Ardımızdan da bazı siyasi yapılanmalar yığınlarca demogoji yapmışlardı. Bizi grupçuluk ve bireysellikle suçlamışlardı. Oysa bu suçlamalar yersizdi. Fırının sağıklığı açısından diğerlerini alamamıştık. Eğer Metris fırından evvel diğerlerine haber vermiş olsaydık başarıyı yakalamamız mümkün olmazdı. İdare iki gün sonra greyder ve kepçelerle kapımıza gelip dayanacaktı. Biz bunun bilincindeydik.

Bu ikinci tünelde herkese haber verildi. Kalorifer borularının geçtiği yerlerdeki delikler büyütülerek bütün koğuşların altına doğru tüneller kazıldı. Tünelin başlangıç noktası bizim koğuştu. Ucu ise artık dışarıdaydı. Yan taraflarından da diğer blokların altına uzanıyordu. Son dönemlerde doğru MLSP-B, DEV-SOL, DEV-YOL ve KURTULUŞ davalarından arkadaşlar birlikte çalışıyorduk.

Hatta bu firarda devrimci kız arkadaşlarımızı dahi götürecektik.

Olmadı. Bir gün kapımıza greyderler ve kepçeler geldi dayandı. O günde ziyaretçim gelmişti. Dışarıda cezaevinin etrafının kepçelerle kazıldığını öğrenince, onların dikkatlerini başka yerlere çekebiliriz mantığı ile camları kırmaya başladık. Albay ve Cezaevi müdürü çok sakın şekilde "ne yaparsanız yapın, birazdan tünelin ucunu bulacağız. Her şeyi biliyoruz" dediler. Kısa süre sonra dedikleri oldu. Tünelin çıkışı noktasını bulmuşlardı. İki-üç gün sonra gidecektik oysa,

Herkese söyleyince böyle oldu. Metris'de de söyleseydik aynı sonucu yaşıyacaktık. Sağmacılar'da emeklerimiz boşa gitmiş oldu. Hepimiz bir hafta hasta yattık. Zaten isyanda başlamıştı. Çoğumuzu-önceki bölümlerde anlatmıştım. Bartın'a sürgüne gönderdiler. Bartın'a yabancı değildim, ikinci kez gidiyordum.

157

17'ler onurumuzdur!

 Ömer Çorgu
 Aydin Halkçılar
 Ali Rıza Nohut
 Lomel Lomel
 Feriye Çelikk
 Ömer Üstün
 Benan Tuzaklı
 Mustafa Özer
 Ömer Kızılcı
 Tamer Yılmaz
 İbrahim Akkurt
 Mustafa Yılmaz
 Tuncay Tuncay

*Günler ağır
Günler ölüm haberi ile geliyor
Öğünlerin
Ve kurtuluş
Çözümler çarpışarak insanlarımız
Halkın nesi de hak etmişlerdir yaşamayı
Çözümler insanlarımız
ne kadar çok
Senki parklar ve hayranlarla
Bir bayram günü mimarlar çektiler*

*Öyle genç
ne kurtuluş...
Günler ağır
Günler ölüm haberi ile geliyor
En güzel düşünceler
Yüksek ellerinde
ve görmüşlerdir kurtuluş eylemleri
Bizi bir vatan için ve dünya barışını
Çözümlerimiz yittiler
ve bunları delays
Bis anımlar başlatmayı!*

N. Hikmet

 Ömer Kızılcı
 Tamer Yılmaz
 İbrahim Akkurt
 Mustafa Yılmaz

Demokratik Halk Platformu, Mücadele Birliği, SODAP Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu, Ahmeri, DEHAP İktisatlı İi Örgütü, Halkar ve Özgürlükler Cephesi, Kaldırı, İki Mücadeleci, Emekçi Hareket Partisi, Devrim Dergisi, Kır, Devrimci Hareket, TKP, Halkın Sesi, Devrimci Platform, Halk Kültür Merkezleri, SDP, Proleter Devrimci Dergi, Maya, Uzun Sosyalist Dergi, Partizan

Not: Siyasi bir dergiden alınmıştır.

BAHRIYE ANA VE KASABA

Yolculuğum on iki saat sürmüş, eski küçük kente ayak basmıştım ve özlediğim için çıktığım gezi böylece başlamıştı. Bu bölgede daha önce bir süre kalmış, acı ve tatlı kimi olaylar yaşamıştım. Şimdi bir zamanlar yaşadıklarımın yer yer kalıntılarına rastlamayı umuyordum. Pencereden sızan ışıkların az buçuk aydınlatığı gemici sokaklarından geçtim; eski moda çatılarıyla evlerin, merdivenlerin ve balkonların önünden yürüdüm. Dar ve yamuk Gemicici sokağı'nda güzel bir konağın önündeki asırlık ağaç, tüm görkemiyle bir şeyler anımsatmaya çalışarak yolumdan alıkoydu beni. Başka bir evin önünde balıkçıların dönüşlerinde dinlemek için yerleştirilmiş bir bank, bir meyhanenin tabelası, bir fener direği de ağaçtan geri kalmadı. İçimde çoktan unutulduğunu saydığım şeylerin gene de unutulmadığını göerek, şaşıtm doğrusu!

Bir yıl var ki, bu küçük kente uğramamıştım. Bu kent ile tanışalı üç yıl oluyordu daha. Ama öyle bir bağlandım ki, oradan uzakta olduğum süre içinde bu kente ne kadar çok bağlandığımı daha iyi anlıyorum.

Elbette beni bu kente bağlayan bir çok olgu var. Bu olgular sırasına göre gözümün önüne getiriyor ve derinden bir of çekiyorum. Üç sene evvel bir iş gereği arkadaşlar ile Bodrum'a gidi-

yorduk. 12 saatlik yolu 15-16 saatte çıkarmıştık. Her mola yerinde durup çayımızı, kahvemizi içiyor sonra yolumuza devam ediyorduk. Bir piknik yerinde de mangalımızı çıkartarak cız-bız yapıyorduk. Böyle olunca da yolculuk saatini uzatmış olduk. Sabah yavaş yavaş aılmaya başlarken Bodrum tabelasını gördük. 20-25 dakikamız daha vardı yolculuğumuzun bitimine. Bodrum tabelasının hemen yanında bir tabela daha vardı; İl sınırı yazıyordu. Anlaşılan deniz kıyısında küçük bir kent vardı. Bodrum'a o erken saatte gitmektense bu kentte kahvaltı yapmak geldi aklıma. Kahvaltımızı yapar, dinlenir tekrar yola çıkarız diye düşünmüştüm. Bizimkilere de gezmek olsun da ne olursa olsun: Düşüncemi hemen onaylandılar.

Kent sapağından döndük, 3-4 dakikalık yolculuktan sonra kent merkezinin tam ortasındaydık. Müthiş güzel bir yerleşim yeri, tipik bir Ege kasabasıydı. Deniz ile yeşil içice geçmiş, kasaba ise ikisinin arasına kurulmuştu. Sahilde de onlarca balıkçı teknesi bağlıydı. Anlaşılan yerli halk balıkçılıkla uğraşıyordu.

Dükkanlar ise sahil boyunca sıralanmıştı. Araba ile tur atınca küçük bir meydanın daha olduğunu gördük, orada da alış-veriş dükkanları vardı. Bizim geldiğimiz saat daha erken olmalı ki, tüm dükkanlar kapalıydı. Tekrar sahile indiğimizde bir iş yerinin açık olduğunu fark ettik. Lokanta ile börekçi dükkanı karışımı bir yerdi burası. Bizim için fark etmezdi: karnımızı doyuracak bir şeyler olsun da, ne olursa olsun dedik.

Arabamızı park ettikten sonra hep beraber açık olan işyerine girdik. Anlaşılan burası sabahları börek ve poğaça da veren bir lokanta idi. Sabah servise daha yeni hazırlanıyordu. Kapının önünde üç-dört masa çıkartmışlardı. Deniz kıyısında kahvaltı yapmak güzel olurdu. İçeriden saçları apak olmuş bir kadıncağız çıktı: "Börekler şimdi çıkacak, çay vereyim önce" dedi. Etraf-

ta başka çalışan gözükmüyordu, sahibi bu teyze olmalıydı. Dışarıdaki masalardan ikisini birleştirdik ve önce çayımızı aldık. Teyzenin dediği gibi kısa süre sonra buharı üzerinde tüten nefis börekler masamıza geldi. Tüm arkadaşlar böreğin sıcaklığı ve nefisliği ile ilgilenirken, bende teyzemle ilgileniyordum. Nur gibi sevimli yüzü ardı. Yüzünden yüreğinin temizliği okunuyordu. Yaşamda çok acılar, çileler çektiği yüz hatlarından da belli oluyordu. Börekleri masaya koyarken, “çocuklar, başka istediğiniz var mı?” diye sordu. Ses tonunda bir ürkme ve ellerinde hafif titreme vardı. Elleriindeki titremeyi yaşlılıktan olsa gerek diye düşündüm önce. Peki ya sesindeki titreme? Bu soru imleri beni rahatsız etmişti. Bizim yabancı oluşumuz onu tedirgin etmiş olabiliirdi. Börekler bitmeden masadan kalkıp içeriye girdim. Teyze buzdolabına tatlıları yerleştiriyordu: “Evlat, hesap mı vereceksiniz” dedi. “Yok ana, kasaba ile ilgili soru soracaktım” diye yanıt verdim. Bu sefer daha çok meraklandığı her halinden belli oluyordu. Soruları peşpeşe sormaya başladı: Ne iş yaptığımızı, neden buraya geldiğimizi, kimi aradığımızı sordu. Sonra kendisi başladı anlatmaya. Buraya yabancılar genellikle yaz sezonu gelirmiş turistlerde, yaz sezonu dışında kasabaya pek kimse gelmezmiş. Kasabalı kendi yağı ile kavrulduğu gibi limana gelen yük gemilerinin mürettebatı onların gelir kaynağı olurmuş. Günde üç-dört yük gemisinin gelmesi alış-verişi canlandırıyormuş. Yakında birde Milas Üniversitesine bağlı iki yıllık yüksek okul açılacaktı. İşte o zaman burasının daha da canlanacağını söyledi. Epeyi anlattıktan sonra benim yabancı olduğumu anımsamış olmalı ki, aniden susuverdi. “Peki siz burada ne arıyorsunuz?” diye sorusunu yineledi.

Bodrum’a gideceğimizi ama erken olduğu için mola verdiğimizizi anlattım, pek inandırıcı gelmedi ilk önce. Orada oluşumu-

zun başka bir nedeni olup olmadığını sordu. Bu soruyu yanıtlamak üzere iken, oğlumdan telefon geldi. Telefon konuşmamıza teyze şahit oldu. Konuşmalarımızdan sorduğu sorunların yanıtını alıp rahatlamış olacak ki, “oğul, evli ve çocuk sahibisin galiba?” diye sordu. Onur Seçkin adında bir oğlumun olduğunu anlatırken, dolaptan sütlaç getirerek önüme koydu: “Benden oğul?” dedi.

Teyze işi-gücü bırakarak benimle koyu bir sohbete başlamıştı. Oldukça da rahatlamış gözüküyordu. Ellerinde artık titremiyordu. “Sana teyze yerine ana diyebilir miyim ?” diye sorunca teyzenin gözleri dolu dolu oldu. İlk geldiğimizdeki tedirgin teyze gitmiş, yerine duygu dolu bir ana gelmişti: “ De be oğul, de. Sizden ilk önce çekinmiştim. Sabah sabah it-uğursuz mu? diye düşünmüştüm. Özür dilerim” diyerek gerçek duygularını söyledi.

Bende kasabalarının çok şirin bir yer olduğunu, beğendiğimi, onu tanıdığıma ayrıca çok memnun olduğumu anlattıktan sonra “benim adım Erhan. Bana oğlum diyebilirsiniz” dedim. O esnada arkadaşların uyarısıyla saatin epeyi ilerlediğini fark ettim. Arkadaşımız ise “eleştiri ve özeleştiri sorununu unutmadık, çözdük” dedi. Teyzeye mutlaka kasabalarına uğrayacağımı, kendisini ziyaret edeceğimi anlattım. Bir de cep telefonu numaramı vererek bir durum olursa beni aramasını belirttim. Telefon numaramı defterine “Oğlum Erhan” diye geçirdiğini görünce yüreğim bir tuhaf oldu. Elini öperek hesabı ödedim. Daha önce tedirgin olan teyze bu seferde gitmeyin diye bakar gibiydi. Hesabı çok az aldığına da emindim.

Bodrum’da işlerimiz kısa sürede sona erdi. Dönüşte teyzeye uğramayı düşünüyordum. Bu düşüncemi arkadaşlara anlatınca, “teyze seni unutmuştur” derlerken cep telefonum çaldı. Arayan teyze idi: “Oğlum, işiniz bitmedi mi? Ne zaman geleceksiniz?”

diyordu. Telefonun teyzeden geldiğini anlayan arkadaşlar epeyi şaşırdılar! Telefon üzerine kararım kesinleşti, “bugün geliyorum ana. Merak etme” dedim. Oysa arkadaşların hemen dönmeleri gerekiyordu. O kasabada nerede kalacaktım? Yatacak bir yer bulurum herhalde. Turist geldiğine göre otel-motel olmalıydı.

Öyleye yakın teyzenin dükkanının önündeydik. İçeride ve dışarıda epeyi müşterisi vardı. Teyze servisleri yetiştirmek için koşuşturuyordu. Bizi görünce servisi bıraktı. Hepimiz giderek elini öptük. Sadece bana sanılarak yanaklarımdan öptü. Yemek yiyen bir ailenin ne sorduğunu anlayamadım ama teyzenin “oğlum geldi” dediğini işitmiştim. Sanırım “kim bunlar?” diye sormuş olmalıydılar.

Bizimkilerde öyle yemeğini orada yedikten sonra gitmek üzere kalktılar. Teyze benim de gideceğimi sanarak “aman oğlum daha konuşmadık. Neden böyle acelecilik?” dedi. Bende arkadaşlarımla gideceğimi, benim orada kalacağımı söyleyince teyzemin yüzündeki ifade değişti. Çocuk gibi neşelendi, sevindi. Büyük porsiyon revani tatlısını önüme koyarak “bu bitecek” dedi.

Bir yandan bana laf yetiştiriyor, diğer yandan ise müşterilerine yemek servisi yapıyordu. Orada kalacağıma göre yatak yerimi ayarlamalıyım. Teyzemden müsaade isteyerek çarşıya çıktım. Daha ilk gösterdikleri yere evet dedim. Tekrar teyzemin yanına gidip durumu anlattım. Ona neden danışmadığımı sordu, kızdı. Suratını asarak beni o pansiyona götürdü. Ne olduğunu dahi anlamamıştım. Pansiyonu iptal ettirerek beni başka bir pansiyona götürdü. Burasının daha temiz ve uygun olduğunu söyledi. Bir bildiği olmalıydı. Akşam üzeri dükkanı bir tanıdığına emanet ederek eve gitti. Elinde bir torba ile geri döndü ve pansiyona gidip odayı düzenleyeceğimizi söyledi.

Oda pek fena değildi, güzel sayılırdı. Teyzem serili çarşaf ve

nevresimi sökerek torbadan yenilerini çıkardı. Kendi evinden getirmişti. “Buradakiler temiz değildir oğul. Bunları ben yıkadım, temiz temiz yatarsın” dedi.

Lokantaya geri geldik. Pek müşteri olmuyordu bu saatte. Teyze ile oturup sohbet etmeye başladık. Çay demlemeyi de unutmadık. Eşi Çorum’da görev yapıyormuş. Çorum’dan kalkıp gelmişler Ankara’ya.

Öyle anlatıyorum ki, gözleri dolu dolu oluverdi birden. Boğazi düğümlenince kalkıp bir bardak su getirdim. “Kusura bakma evlat, seni yabancı görmediğim için anlatıyorum” diye tekrar söze başladı.

Memurların tayinlerinin çıktığını biliyordum ama öğretmenlerin bu kadar tayini çıktığını görmemiştim. Birde Niğde’nin Bor ilçesinden olduklarını söyleyince daha çok meraklandım. Neden Niğde veyahut Bor’da öğretmenlik yapmamıştı eşi. Kafamda bir yığın soru imi oluştu. İlk önceleri pek dikkatli dinlediğim söylemezdi. Bu soru imlerinden sonra teyzemi daha dikkatli dinlemeye başladım. Bir terslik vardı burada. Çözmeye çalışıyordum. Teyzemin lafını keserek, kafamda oluşan soru imlerini açtım: “Neden Bor’da öğretmenlik yapmadınız?” dedim. “Oğul, o dönem Türkiye’si bir farklıydı. Bizim Mehmet bey de sivri dilliydi. Haksızlıklara sessiz kalmazdı. Öğretmenlerin TÖB-DER adına bir derneği vardı. Rahmetli bu derneğin üyesi idi. Bundan dolayı bizi Bor’da sevmezlerdi” diye anlatınca konunun özünü anlamış oldum. Anlamış oldum ama anlamamazlıktan gelerek “Bor’da sizi kim sevmezdi?” diye sorumu sordum. Biraz daha netleşmek istiyordum. TÖB-DER’in öğretmenlerin hakkını savunan sol görüşlü bir dernek olduğunu, Bor’un ise Gün SAZAK’ın para ile satın aldığı köpekleri ile dolu olduğunu, izine gittiklerinde dahi onları tehdit ettiklerini anlattı. İşte bu yüzden Ço-

rum'da görev yaptıklarını söyledi ve devam etti: "Biz alevi değildik ama alevi mahallesinde oturuyorduk. Bizim her kesimden arkadaşlarımız vardı. Bazı kesimler bizim Alevilerle dost olmamızı çekemiyorlardı. Bizim Mehmet'i okul çıkışında defalarca tehdit ettiler hatta bir seferinde de tartakladılar. Böyle şeylere kulak asmadı o, yine bildiği gibi yaptı. Ben de onu çok uyardım. "Buralardan gidelim Mehmet, bunlar bize rahat vermeyecekler" dedim. O sabah; unutamadığım sabah, kapıya gelen sütçüden süt alırken dikkatimi çeken bir şey oldu; bizim kapıya kırmızı yağlı boya ile çarpı işareti atmışlardı. Kimi ev kapılarında da yeşil çarpı vardı. Bir şey olacağı belliydi. Öğleden sonra olaylar başlayınca kırmızı çarpı işaretli evleri ateşe verdiler. Bizim evimizde yandı. Evsiz barksız kalmıştık. Öğretmenler evinde kaldık kısa süre, sonra da tayinimiz Ankara'ya çıktı. Canımızı zor kurtardık diye sevinliyordum.

164

Eşya falan önemli değildi. Bu sefer olan oldu" dedi ve ağlamaya başladı. Öylesine ağlıyordum ki, teskin etmek mümkün değildi. Zangır zangır titriyordu, sıtmaya tutulmuş gibiydi. Korkunç bir şey olduğu belliydi, Mehmet beye bir şey oldu diye düşündüm önce. Fakat daha fazla kendisini yıpratmasına, üzülmesine müsaade edemezdim. İçerideki lavaboda elini yüzünü yıkamasına yardımcı olduktan sonra dışarıdaki masa ve sandalyeleri içeri taşıdım. Evine gidip dinlenmesi, rahatlaması gerekirdi. "Ana yarın sabah erkenden gelirim, sen merak etme" diyerek elini öptüm. "İyi geceler oğlum, senin de başını ağrıttım" dedi. Evi de zaten çok yakındı.

Pansiyona gidip yatsam uyku tutmazdı. Dükkandan çıkıp aheste adımlarla iki saat kadar dolaşıp durdum; derken karanlıkta ve kasabanın karmaşık olan sokaklarında yitirdiğim yolu mu; karanlık artıp ortalık serinledikçe, sabırsızlığım büyüdü,

kendime bir çıkış yolu aramaya başladım. Gece yolunu kaybetmenin o tuhaf heyecanı ile tökezleyerek ve yorgun, göz karanna sürdürdüm yürümemi. Dönüp dolaşıp aynı yere gelmişim. Sahilde kimsecikler kalmamış, herkes evlerine çekilmişti. Gündüz denizi ve manzarayı seyretmek insanın içini rahatlatıyor, huzur veriyordu. Şimdi denizi seyretmek ise ürkütüyordu. Dalgaların kıyıyı dövme sesleri ve rüzgarın getirdiği dalgalar içimi karartıyordu. Daha fazla dayanamayarak pansiyonun yolunu tuttum.

Beynimin içinde de fırtınalar kopuyordu; teyzemin anlattıkları yankılanıyordu kulaklarımda. Evleri yakalıp talan edilmiş. Bu katliamı, caniligi yapanlarla. Bartın ceza evinde aynı yerde kalmamız için dayatılmıştık. “Çorum katliamı sanıkları” diye adlandırılıyorlardı. Suratlarında meymenet yoktu zaten, hepsi soğuk suratlı yaratıklara benziyorlardı. O zaman görmüştüm çorum katliamını yapanları. Bu seferde Çorum katliamı mağdurlarından teyzemi görmüş oldum.

Pansiyona döndükten sonra hemen odama çekildim. Tek kişilik güzel bir odaydı; duvarları şampanya rengine boyanmıştı. Aklıma cezaevleri geldi. Resmi daireler genellikle aynı renge boyanırdı. Burası elbette cezaevi değildi; penceresinde demirler, kapısında asker yoktu. Dilediğin zaman kapıyı açıp dışarı çıkabilirsin. Duvarların renginden ve tek kişilik küçük bir yer oluşundan kaldığım hücreleri anımsattı. Sırtımda yük taşımamıştım ama kendimi oldukça yorgun hissediyordum. Teyzemin anlattıkları ve onun ağlaması bir ağırlık vermişti bana. Hava ise (bina içinde) sıcak, nemliydi. Yatağıma uzanıp tavanı seyrederken uyuya kalmışım. Sabah gözlerimi açtığımda kendimi köyde sandım; bir yanda tavuklar gıdaklıyor, diğer yanda horoz avazı çıktığı kadar bağıyordu. Perdenin aralığından sızan güneş yüzüme vuruyordu. İlk önce “ben neredeyim?” diye düşündüm.

Ülkemizin hemen hemen her yöresini gezip görmüştüm fakat her zaman favorim Ege ve Akdeniz sahilleri olmuştur. Her nedense başka-özel bir duygu uyandırıyor bende. Kendime geldikten sonra kalkıp giyindim. Daha doğrusu çay içmeden kendime gelemezdim. Pansiyonda sabah kahvaltısı ve çay veriyorlardı; aceleci davranıp pansiyonda kahvaltı edersem teyzem hem kızar hem de üzülürdü. Toparlanıp çıktım pansiyondan. Sakindi sokaklar; üç-beş kişi işlerini halletmek için sağa-sola gidiyorlardı. Birkaç gemici ise tayfalarına erzak almak için dolaşıyorlardı.

Lokanta çoktan açılmıştı. Kapısının önünde bir aile kahvaltı yapıyordu. Teyzem onlara çay dolduruyordu. Beni görünce gözlerinin içi güldü, “Günaydın oğlum” diyerek yanaklarımdan öptü. “Hadi hadi yabancı gibi durma, istediğin börekten koy tabağına, çayda doldur” dedi. Sevecen bir sesle bende “birlikte kahvaltı yaparız diye düşünmüştüm” deyince “oğlum, ilk pişen börekten yedim, bir daha yersem kolesterolüm çıkar. Öğlen yemeğini birlikte yeriz” dedi. Akşamki durumu atlatmış olmalıydı, belki de alışmış. Acılar ile yoğrulan insanlar hep böyledir.

Akşam anlattıkları yarım kalmıştı. Anlat diyemezdim ona, ama öylesine çok merak ediyordum ki. O gün akşama kadar konuyu açmadı. Bende kasabayı öğrenmek için epeyi dolaştım. Bakkalla, manavla ve balıkçılarla tanıştık. Sıcak, sevimli insanlardı. Bölgenin sıcaklığı onlara da yansımış gibiydi. Akşam hava kararmaya başlarken, balıkçılardan dört tane çipura aldım, parasını zorla verdim.

Lokantada müşterileri yeni seyrekleşmiş, temizlik yapıyordu teyze: “Nerelerdesin meraklandırдың beni!” diye çıktı. Mangal ateşi yanıyordu, biraz daha yelledim ve çipuraları ızgaraya koydum. “Oğlum akşam anlatamadım, sulu gözlülüğüm tuttuğu için yarım kaldı. Rahatsız olmayacaksan devamını anlatayım is-

tersen” dedi ve başladı anlatmaya. Zaten devamını öyle çok merak ediyordum ki. “Ev ve eşya bir şey değilmiş oğul; Ankara’ya geldikten kısa bir süre sonra oğlum Ertuğrul Üniversiteye başladı. Daha 1. sınıfa gidiyordu. Mehmet o gün okulda idi. Kapıya iki polis geldi, Mehmet beyi sordu. Mehmet’i ne yapacaksınız, ne istiyorsunuz ondan dedim sert bir ses tonu ile. TÖB-DER ile ilgili bir şeyler sandım önce fakat “Ertuğrul sizin oğlunuz değil mi?” dedikleri zaman Ertuğrul için geldiklerini anladım. “Bir şey mi oldu Ertuğrul’uma?” deyince “Dikmen karakoluna gelmeniz gerek. Oğlunuz ile ilgili” dediler. Yüzlerinden kötü bir şey olduğu belliydi. Apar topar ekip arabasına bindim, karakola gidene kadar hiçbir şey anlatmadılar bana. Karakolun önü ana-baba günüydü; kapıda bir şeyler bağırıyorlardı fakat heyecandan ne olduğunu anlayamadım. Baş komiser yanıma gelerek oğlumun fotoğrafını gösterdi; bu senin oğlun Ertuğrul’mu?” Evet, oğlum Ertuğrul dedim. Başınız sağ olsun; çay bahçesinde otururken karşıt görüşlüler ateş etmişler. Oğlunuz olay yerinde, arkadaşı ise hastanede vefat ettiler dedi. Ne yapacağımı şaşırmıştım, dünya yıkılıyor sandım. Bayılınca sağlık ocağına götürmüşler. Gözümü açınca Mehmet’in ağladığını gördüm” dedikten sonra öylece derinlere daldı. Bu sefer ağlamıyordu. Yemyeşil gözleri ile uzaklardaki dağları deler gibiydi, yüz hattı gerilmişti. Dudakları ağlamaya yüz tutmuş çocuk gibiydi. Göğsüne sakladığı biricik Ertuğrul’unun fotoğrafını çıkardı: “Bak Ertuğrul’um; 19’unda kopardılar onu benden.Fidan gibi delikanlıydı. Eli kopasınca katiller ne istediler ondan” diye isyan etti. Gencecik bir delikanlıydı, Üniversite içerisindeki kampusta çektiymişti fotoğrafı. “Savcılık soruşturma başlatınca polisler tekrar evimize geldiler; arama yapacağız, sizin oğlunuz Devrimci Yol (DEV-YOL) örgütü üyesi imiş” dediklerinde deliye döndüm. Öldürülen oğlumdu ama ka-

tilleri aramak yerine gelip onun evini arıyorlardı. Savcı gelene kadar arattırmadım. Sağ olsun, o da “tamam” diyerek gittiler. Fakat oğlumun katilleri o günden beri bulunamadı.

İlk önce evimizi, eşyalarımızı yakular. Ardından da biricik oğlumuzu aldılar. Yaşama çok isyan ettim oğul; bunları yapanlar insan olamaz. Başka bir oğlum ve kızım da yoktu; tek evladımızdı.

Mehmet'im ise birden çöktü, o da yıkılmıştı. Artık bu evde ve buralarda oturamazdık: Her yer her şey onun anıları ile doluydu. Mehmet'in emeklilik günü dolmuştu, dilekçesini verdi. Göçmeye karar verdik Ankara'dan, buradan bir yazlık almıştık, torunlarla geliriz diye. Fakat nasip değilmiş; Mehmet ile birlikte geldik. Onunda sağlığı iyice bozuldu yavrumuzu kaybettikten sonra; geceleri uyuyamıyor ve en kötüsü ise gülmeyi unutmuştu. Olan oldu, bir sabah “kalbim sıkışıyor Bahriye” dedi. Hastaneye kaldırmaya çalışırken onunda kaybettik yolda. Yapayalnız kalmışım dünyada. Akrabalardan zaten bir hayır yoktu önceden, şimdimi hatırlayacaklardı? Ölmeden can çıkmıyor işte, yaşam devam ediyor. Çoluk çocuk ve ardından torun dedik, hiç birisi olmadı. Mehmet'imın gitmesiyle yaşam benim için noktalanmış oldu. Zaman geçiriyorum şimdi her şeyi açıkça anlattı Bahriye ana.

Bahriye ana tüm yaşamını anlatmıştı bana ama benden de anlatmamı bekliyordu. Sadece bıyıklarına bakıp mı anlatmıştı bunca şeyi? Birde bu anlattıklarının sır olduğunu, burada kimsenin bilmediğini söylemişti. “Bahriye ana, benim sadece bıyıklarına bakıp mı anlattın bunca şeyi?” diye sormadan edemedim. “Hayır! Siz kapının önünde konuşurken eleştiri-özeleştiri” den bahsettiniz, “eleştiri-özeleştiri” kelimelerini bizim çocuklar kullanıyorlardı. Ayrıca senin konuşmalarından, kullandığın kelimelerden, insanlara davranışlarından yabancı olmadığın anlaşıyordu. Her

şey seni ele veriyordu. Toplumdaki gençleri sende görüyorsun dedi. Artık ne diyebilirdim? Bizi bizden daha iyi tanıyordu.

Eleştiri-özeleştir kelimesi gerçekten de bizim yaşam biçimimizi simgeler olmuştu. İnsanların gelişiminde çok faydası vardı. Eleştiri-özeleştir mekanizması sayesinde insanlık kurallarına uymayanlar yola getiriliyordu. Eleştiri (haklı eleştiri) kabul etmemek, o toplum içinde barınmamakla eş değerdeydi. O yapmış olduğu hatanın özeleştirisini verdikten sonra, birde olay sürece bırakılır ve bir daha aynı hatayı patrikte yapıp yapmadığı gözlenirdi. Ondan sonra özeleştiri ya kabul edilir yada edilmezdi. 12 yıllık cezaevi sürecinde bir kez dahi küfür duymayışım bu eleştiri-özeleştir mekanizması sayesinde. Elbette ki bunların hepsi alınan kültüre ve dünya bakış açısına bağlı olaylardır. Ama bu kültürün işlerliği içinde de setleri vardı. Eleştiri-özeleştir ise bu setlerin en önde gelenlerindendi.

169

Bahriye anaya haklı ve çok iyi gözlemci olduğunu söyledim. "Oğlum, senin yüzünden ne olduğun belli oluyor, aynı makineden çıkmış gibisiniz" dedi. Mehmet abinin fotoğrafını gösterdi; bıyıkları ve duruşu tipik bizimkileri andırıyordu. Anayı daha fazla üzmem ve bulmaca çözdürmeye hakkım yoktu. Yerimden kalkarak tekrar elini öptüm. Ona bundan sonra yalnız olmadığını, bir oğlunun da ben olduğumu söyledim. Cezaevinde uzun yıllar yatıp çıktığımı, idamdan döndüğümü, benimde bir ağabeyimin öldürüldüğünü vs. her şeyi anlattım.

Artık ana-oğul olmuştuk. Orada bir hafta kalışım sürecinde kasaba halkı ile çok güzel diyaloglarım oldu. Hemen hemen hepsi aydın, demokrat, ilerici insanlardı. Ben onları çok çabuk çözmüştüm ama onlar beni öyle kolay çözememişlerdi. Her seferinde beni biraz daha çözmeye çalıştıklarını fark ediyordum. Kimi akşam yemeklerine, kimileride öyle öyle yemeklerine davet edi-

yorlardı. Çocukları ile çocuk, gençleri ile genç, yaşlıları ile yaşlı oluyordum. Bu benim yapımdan kaynaklanan bir şeydi, yapmacık hiçbirşey yoktu. İçki ve kumarının olmayışı onlarla kaynaşmamda ki önemli etkenlerden birisiydi. Son günlerime doğru genç kızları ile birlikte voleybol oynamam dahi onları rahatsız etmemişti. Kızlar sayı aldıktan sonra hepsi benim üzerime çullanıyor ve aileleri de alkışlıyordu. Bana güven duymaları çok hoşuma gidiyordu. Bu güvenlerine ve sevgilerine layık olmalıydım.

Aynalık günü gelip çatmıştı. Bir gece evvelsi benden habersiz bana sürpriz yaptılar; tüm aileler ve Bahriye ana aynalık partisi düzenlediler. Mûthiş duygulanmış ve gözlerimden yaş gelmişti. Beni mutlaka tekrar beklediklerini ama bu seferki kadar kısa olmamasını, hatta kalıcı olarak gelmemi söylediler. Böylesi bir yerde, böylesi insanlarla yaşlanmazdı insan. Otobüse binerken yine hep birlikte uğurladılar beni. Böylesi sıcaklığı, sevgiyi başka bir yerde yaşadığımı söylersem yanlış olur.

Otobüsün koltuğuna sırtımı yaslayınca, kısacık bir haftada ne kadar çok şey yaşadığımı düşündüm; gözlerim dolu dolu oldu. İnsanları sevmek, insanlar en güzel olayı olsa gerek. Hiçbir çıkar gözetmeksizin, hiçbir kaygı duyulmaksızın yaşananı yaşamıştım ben. O kadarla kalmamalı, devam etmeliydi bu bağ, hat-ta sonsuza dek...

Oradan ayrılırken Bahriye ana dahil 24 kişinin telefon numarasını almıştım. Otobüsten iner inmez hepsini teker teker aradım; telefonun ucunda dahi duygulandım. Onların gece yatar-ken gönderdikleri "iyi geceler" mesajları dahi beni yaşama daha bir farklı bağladı; kilometrelerce uzaktaydım ama yüreğim on-larla birlikteydi.

Havalar iyice ısınmış; yaz, mevsiminin özelliğini göstermeye başlamıştı. Bahriye ana turistlerin geldiğini, işlerin çok iyi oldu-

gunu belirtmişti. Bu sefer epeyi uzunca sayılabilecek zamanım vardı. Hep onlar mı bana sürpriz yapacaklardı, bu sefer ben onlara güzel bir sürpriz hazırladım. Yola çıkmadan bir gün evvel hepsini telefonla arayarak bu yaz gelemeyeceğimi, ancak seneye onlarla birlikte olabileceğimi söyledim. Kimi kızdı, kimisi de üzüldü. Nasılsa 12 saat sonra her şey normale dönecek ve şarkılar söyleyecektik. 12 saat yorucu yolculuktan sonra o küçük sevimli kasabaya ulaştım. Taksi (Otobüs kasaba yol ayrımında yolcularını indiriyor ve oradan kasabaya taksi ile ulaşabiliyorsunuz) kıvrımlı yollarda kıvrımlar çizerek, kollayışlı ve yavaş, yamaçtan aşağı iniyor, her döneçten aşağıda serili kasaba evleri, sokakları, denizi daha da yaklaşıyor, belirliyordu. Az sonra çatılan seçebiliyordum; içlerinde tanıdıklarımı ayırt etmeye başladım; derken pencereleri saydım, leylek yuvalarını gördüm. Tanıdığım her bahçe çiti, gönlümde öyle inanılmaz sevgilere büründüler ki, büyük mutluluk sardı içimi.

Bu sefer bir valizim ve iki torbam vardı; onların dahi yeteceğini sanmıyordum.

Sabah sabah kimsenin kapısına gidemezdim. Lokantaya gitmek en güzel düşünce idi; açık olmalıydı. Düşündüğüm gibi kapısı açıktı: Bahriye ana içeride börek yapıyordu. Beni karşısında görünce gözlerini inanmadı; yağlı, unlu elleriyle sarıldı boynuma. Gözlerimden, alnımdan öpüyordu. "Oğlum; canım oğlum gelmiş!" diyordu. O bir yandan börek yapıyor, diğer bir yandan bana çene yetiştiriyordu. İlk börekler de fırından çıkmıştı, sıcak sıcak zorla yedirdi bana. "Hani bir daha ki yaza kadar gelmeyecektin? Kovaladılar mı seni oradan?" diye çıkışıyordu.

Sigara ve gazete almak için markete gittim. Beni daha kimse görmez diye düşünüyordum: Kazım abinin kızı Gülçin ile karşılaştık, o da şok oldu. Kimseye söylememesi için sıkı sıkıya tem-

bih ettim. Gülçin ITÜ'de ikinci sınıfta okuyordu, üçüncü sınıfa geçmiş. Marketten dönüşte Bahriye ana, kimsenin görüp görmediğini sordu. Gülçin'in gördüğünü ama sıkı sıkıya tembih ettiğimi söyledim. Bu konuşmamızdan kısa bir süre sora Gülçin, anesi ve babasıyla çıka geldiler. Beş dakika sonra da Serdar, Hasan, Zeynep damladılar. Zeynep'in geri gitmesinden yarım saat sonra bizim tüm kasabalılar lokantada idi. Bu yayma işini Gülçin ve Zeynep yapmışlardı. Onlara "söylemeyin" dememe rağmen, böylesine çabuk yaymayı başardıklarına göre birde "söyleyin" deseydim herhalde gazeteye vs. ilan verirlerdi.

Hiç de fena olmadı ama, hepsi benden o sürprizin hesabını sordular. Bu sefer ne kadar kalacağımı söylemedim onlara, "belli olmaz" dedim.

Bir-iki gün pansiyonda kalmalı ve ev kiraladıktan sonra oraya geçmeliydim; üç ay pansiyonda kalamazdım. Öylede yaptım; Serdar'ın dayısının dayalı-döşeli evi vardı "sana buraya kiralandık" dediler. Dayı Almancı idi, bu yaz gelmeyeceklerdi. Anahtar almıştım fakat parayı verecek muhatap bulamıyordum. "Dayımdan haber gelsin, ona göre kirayı ayarlarız" vs. dediler. Fakat o dayımdan haber gelmez oldu, en sonunda baklayı ağızlarından çıkardılar; burada yaz boyunca ve hatta bir dahaki yaza kadar kalabileceğimi, kimsenin hesap vs. istemediğini söylediler. Yapacak bir şey yoktu.

Bütün kızlar ve delikanlılar toplanıp güzel bir temizlik yaptık. Kapalı olmasından kaynaklı tozlanmış ve kirlenmişti. Pırl pırl yaptık evi. Muthiş güzel bir manzarası vardı; balkonda sağa dönünce Ege Denizi, sola dönünce Akdeniz ayaklar altındaydı. Bahçeli, iki katlı dubleks bir evdi. Bana çok fazlaydı burası; tek başına ne yapacağımı, sıkılacağımı düşünüyordum. Bahriye ana ve Elif abla pencereleri sildiler. Akşam ilerleyen saatlerde

gençlerle yalnız kalmıştık; gençlerin gitmeye de hiç niyetleri yoktu. Karnımız da epeyi acıkmıştı, bir şeyler yiyelim dedik. Gülçin ve Zeynep'e cezalı (!) olduklarını, nedenini kendilerinin çok iyi bildiklerini ve bu yüzden mutfağa gidip bir şeyler hazırlamalarını söyledim. Onlar çoktan razıydı böyle bir şeye. Oya'yı da yanlarına alarak mutfağa gittiler. Bizde bilgisayarı ve TV'yi kurduk. Yemeği yedikten sonra birlikte çıkarak kasabanın sahilini dolaşmaya başladık. Oya güzel gitar çalıyor ve söylüyordu; sesi de çok güzeldi. Kimi yerde bizde eşlik ettik şarkılara. Sabah tan atışma yakın canımız çay istedi; lokantanın anahtarı bende de vardı, çayımızı güzelce bir demledik. Bahriye ana ise çay bitimine doğru geldi. "Senin gelmenle bir başka oluyor kasaba. Bak, kimse uyumuyor" dedi. Sabah herkes uyanırken, biz evlere uyamaya gittik.

Üç ay kalmayı planlamıştık fakat iki ay kalabildim bu sefer. Her gecemiz, gündüzümüz bir başka renkteydi. Bazı dönemler Milas'a, bazı dönemler ise Bodrum merkezine gidiyorduk. Kasabada yıllarca oturup birbirine selam dahi vermeyenler bizim sayemizde dost olmuşlardı. Bana herkes "Bahriye ananın oğlu" diyordu. Yaz sonu olduğu için Bahriye ananın işleri de halen yoğundu; Oya ve Zeynep'e anaya yardımcı olmaları için ricada bulundum. Çok daha fazlasını yapmışlar. Hiç değilse okul masraflarını çıkarmış oldular.

İki aylık süre bitiminde ve daha sonraki ayrılışlarımda ve gelişlerimde her seferinkinden daha da güzel şeyler yaşadım. Kasabalının delikanlı abisi, Bahriye ananın oğlu olmuştum. Oradan ayrı olduğum süre hem kasabalıları, hem de yaşadıklarımlı özlüyordum.

İki yıl içinde her fırsatta kasabayı ziyarete gidiyor, gidemediğim dönemlerde de telefonla görüşüyorduk. Bir dolu kardeşim, abim, ablam, teyzem olmuştu. Bahriye ana artık epeyi yaşlan-

mişti, yetmişine girmişti. Muğla devlet hastanesine götürmüş-tüm iki defa. Ben olmadığım zamanlar ise Kazım abi ve Celal abi götürüyorlarmış. Bizimkilerle telefon konuşmalarımızda Bahriye ananın rahatsızlığından bahsediyorlardı. Öylesine belirgin pek rahatsızlığı yoktu; yaşlılıktan kaynaklı şikayetleri çoktu.

İstanbul'da bir gece saat 02:00 gibi telefonlarım çalmaya baş-ladı. Bu saatte hayra alamet değildi, hangi telefona bakacaktım. İlkisi de kasabadan aranıyordu. Birisi açtı: Celal abi, "Bahriye ana seni çağırıyor, durumu hiç iyi değil, acele olarak buraya gel" diyordu. İkinci telefonda Oya vardı: "Acele gel, Bahriye ana fena-laştı" diye ağlıyordu. Sabah otobüse binip akşam orada olacağımı söyledim. Bu sefer saat 03:00'da yeniden çaldı telefonum. Oya ağlıyor ve başka bir şey söyleyemiyordu. Sakin olmasını, ne oldu-ğunu anlatmasını istedim. Epeyi bir duraklama ve kekeleyen sonra "Bahriye anayı kaybettik. Oğlumu görmeden ölüyorum. Erhan'ınımıza iyi bakın dedi ve gözlerini yumdu" dedi. Kalkıp garaja gidene kadar kasabalıdan onlarca telefon geldi. Başsağlığı diliyorlardı. Celal abi ve Kazım abinin ricası üzerine cenazeyi de-fin işini bir gün ertelemişler. Akşam 19 gibi kasabadaydım; bu sefer soğuk rüzgarlar esiyor, kimse gülmüyordu. Kasabalının hepsi ağlıyordu, ben ise dopdoluydum: Dokunsan ağlayacak gi-biydim, kendimi zor tutuyordum. Kasabanın erkekleri ile defin işlerinin prosedürlerini yerine getirdik sabah erkenden. Öyle na-mazına müteakiben Bahriye anayı son yolculuğuna uğurladık. Çilekeş anam benim; evi yıkıldı ölmedi; oğlunu ve eşini yetirdi ayakta kalmayı başardı. Ancak bu kadar dayanabildi.

Cenazemizi kasaba Merkez Camii'nden kaldırdık. Son bir kez lokantanın önüne getirdik. Kısa bir konuşma hazırlamıştım, onu okudum. Kasabada en kalabalık cenaze olmuş, öyle söyle-diler .Mehmet amcanın yanına defnettik naaşını. Oğlu Ertuğ-

rul'un mezarı ise Ankara'da idi. Kasabadan gitmeden evvel mezar taşını yazdırdık ananın. Bu dünyada huzuru, rahatı bulamamıştı. Hiç değilse orada rahat ve huzurlu yatsın.

Başa dönüyorum.

Bir yıl sonra yine bu kentteydim: Bahriye anasız, "Şen Lokantasız" şirin kasabada... Balık tuttuğum kayalıkların üzerin-deydim. Gitar çalıp türküler, şarkılar söylemiştik burada. Çipura balığını denizden çekerken Oya'nın çığlıkları yankılanıyordu sahilde, nasıl sevinip çığlığı koyuvermişti. Az kalsın balık tekrar denize düşecekti. Bahriye ana vefat ettikten sonra bir yıl gelememiştım; kasabalı artık gelemeyeceğimi düşünür olmuş. Kazım abi sitemli konuşmuştu telefonda; "bizleri unuttun galiba ama bizim çocuklar halen seni konuşuyorlar." Zeynep ise bana dargın olduğunu, oraya gittiğimde bir hafta konuşmayacağımı söylüyordu fakat her hafta telefonla aramadan yapamıyordu.

175

Meyhanenin karşısındaki bankta oturdum, serin serin esiyordu. Gemici sokağına doğru yürüdüm; "Şen Lokantası" ın yerinde yeller esiyordu: Bakkal dükkanı olmuş. Bahriye ana yaşasaydı ne kadar çok üzülmüdü.

Sabah iyice aydınlanmış, Egenin kavurucu sıcaklığı ortaya çıkmıştı. İnsanlar yine koşuşturmaya başlamıştı. Gemicilerin nerede kahvaltı yapacaklarını düşündüm: Bahriye ananın böreklerini özlemişlerdi sanırım. Deniz sakın ve çarşaf gibiydi. Dallarda yaprak oynamıyordu. Yolculuğun ve duyguların varmış olduğu ağırlıktan olacak, gözlerim kapanır gibiydi, iyice uykumun geldiğini fark ettim. Pansiyonda yer ayırtmamıştım, sahilde bankta uyuyacak değildim. Böylesi yoğun, karmaşık düşünce ve duygularla boğuşurken, Elif ablanın "Erhan sen değil misin? Ne yapı-

Metrisin Kuşları

yorsun burada?” diye seslemesi ile irkildim. Ne yanıt vereceğimi şaşırdım. “Aşk olsun; kasabaya geliyorsun, haberimiz yok. Sakın diğerleri duymasın, gücenir ve danırlılar” dedi. Elif abla ile birlikte dar sokaklardan geçerek bizimkilerin evinin önüne geldik. Elif abla doğru söylüyordu, yeni gelmiş gibi davranmaktan başka çare yoktu. Celal abi, eşi ve kızı bahçede kahvaltı yapıyorlardı. Beni görünce bahçe kapısına geldiler. Kahvaltıya oturdum. Çok geçmeden bizimkilerin hepsi bahçeye gelmişti. Oya ve Gülçin yine muzipliklerini devam ediyorlardı. Bahriye abla konusu geçmiyordu; beni üzmemek istemedikleri için lafını dahi etmiyorlardı. Oysa her şey gözlerinden okunuyordu. Salona girince duvarda asılı Bahriye ananın koskoca fotoğrafını görünce her şey daha çok netleşti. Yanında da bizim birlikte çektiğimiz fotoğrafı görünce yüreğimde tarif edilmesi çok güç güzel duygular oluştu. Melike'nin şarkı sözleri geldi aklıma :

“... Dolduramaz boşluğu ne ana, ne kardeş. O en güzel, o en sıcak duygudur arkadaş. Ortak olmak her sevince, her derde kedere. O en güzel, o en sıcak duygudur arkadaş....”

12 Eylöl bir karşı devrimdir. Ülkeyi baştan sona saran bir zulüm rüzgarıdır.

İnsanı ve yaratılan tüm değerleri enkaz haline getirmeye çalışan 12 Eylölcüler, cezaevlerini ölüm kamplarına, ülkeyi de koca bir cezaevine dönüştürmeyi amaçladılar.

Tek istedikleri itaatti. Riayet ettirmektı ve susturmaktı.

Ne var ki kendilerini en güçlü sandıkları yerler direnişin, öfkenin ve umudun odaklarına dönüşecekti.

İnsana, geleceğe, yaşama inananlar ruhlarını silahlandırarak bu zulüm kalelerinde insanlık onurunu yükseklerle taşıdılar.

Bu çalışma 12 Eylöl'ü bütün çıplaklığıyla cezavinde bir tutsak, dışarıda bir firari olarak yaşayan tarafından kaleme alındı.

Kitapta umudun, öfkenin, inancın ve kardeşliğin muazzam gücü anlatıldı.

ISBN 975-886831-4

9 799758 868314

SKB 550364 UKH

kitaplar
çoğaldıkça
karanlıklar
azalacak!